

САМЫЯ АКТУАЛЬНЫЯ ПЛАНЫ І ЗАДАЧЫ

Аляксандр Лукашэнка 21 красавіка звернецца са штогадовым Пасланнем да беларускага народа і Нацыянальнага сходу.

Выступленне Прэзідэнта, паведамлі ў прэс-службе Кіраўніка дзяржавы, будзе транслявацца ў прамым эфіры па тэлеканале «Беларусь 1» і Першым нацыянальным канале Беларускага радыё. Трансляцыя з Авалянай залы Дома ўрада пачнецца ў 11.00. Тэлеверсія Паслання будзе паказана ў 21.00 у эфіры беларускіх тэлеканалаў.

Па просьбе БЕЛТА прэс-сакратар Прэзідэнта Наталля Эйсмант расказала, якія тэмы стануць асноўнымі ў Пасланні. «Структура Паслання ў цэлым застаецца традыцыйнай. Яно будзе складацца з некалькіх вялікіх тэматычных блокаў. Цэнтральным і, як плануецца, самым маштабным стане эканамічны блок. Тут размова пойдзе перш за ўсё аб задачах і планах на гэты год», — адзначыла прэс-сакратар. Паводле яе слоў, самыя актуальныя пытанні будуць закрануты кіраўніком дзяржавы і ў частцы, якая датычыцца сацыяльнай палітыкі. Гэта ўдасканаленне пенсійнай сістэмы, аховы здароўя, адукацыі і многае іншае. Акрамя таго, размова будзе ісці аб прыярытэтах знешняй палітыкі Беларусі, аб кадравай стратэгіі і іншых злабадзённых пытаннях.

У Аваляную залу беларускага парламента запрошаны вышэйшыя службовыя асобы краіны, члены ўрада, кіраўнікі органаў дзяржаўнага кіравання, буйнейшых прадпрыемстваў, прадстаўнікі дыпламатычнага корпуса, сродкаў масавай інфармацыі.

ЦЫТАТА ДНЯ

Анатоль ЗАГОРСКИ, першы намеснік начальніка Дэпартамента па ліквідацыі наступстваў катастрофы на ЧАЭС МНС:

«У Беларусі на вырашэнне чарнобыльскіх праблем накіраваны сродкі, эквівалентныя \$22 млрд. Фінансаванне мерапрыемстваў вялося са сродкаў рэспубліканскага і мясцовых бюджэтаў, уласных сродкаў арганізацый, за кошт крэдытных рэсурсаў. Між тым, доўгатэрміновы характар і маштабы радыеактыўнага забруджвання патрабуюць працягу работ, накіраваных на падтрыманне неабходнага ўзроўню сацыяльнай і радыяцыйнай абароны, па забеспячэнні жыццядзейнасці рэгіёнаў з мінімальнымі абмежаваннямі па радыяцыйным фактары. У гэтых мэтах урадам зацверджаны мерапрыемствы дзяржаўнага праграмы на 2016-2020 гады. Агульны аб'ём іх фінансавання складае больш за Br26 трлн».

Родная газета на роднай мове

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

21

КРАСАВІКА 2016 г.

ЧАЦВЕР

№ 74 (28184)

Кошт 2100 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

ВЯСНОВЫ НАСТРОЙ

У Нясвіжскім раёне поўным ходам ідзе сяўба кукурузы. У гаспадарцы «Лань-Нясвіж» пад яе адведзена тысяча гектараў, а ў цэлым па раёне — больш за 10 тысяч гектараў. З іх амаль 8 тысяч — пад сілас, а астатнія — пад зерне. «На кукурузе жывёлагадоўля трымаецца», — лічыць механізатар Дзмітрый ГЛЕБАЎ.

Фота БЕЛТА.

■ Браты меншыя

А ПАВАДОК — АБАВЯЗКОВА!

Новы закон абавяжа ўладальнікаў прыбіраць за гадаванцамі і чыпаваць небяспечныя пароды

Колькі жывёл можна трымаць у гарадской кватэры? Ці нясе гаспадар адказнасць у выпадку, калі яго сабака пакусаў чалавека? Які штраф давядзецца заплаціць тым, хто выкідае гадаванцаў на вуліцу? У хуткім часе гэтыя пытанні будзе рэгуляваць закон аб абыходжанні з жывёламі — дакумент, які ў нашай краіне прымуць упершыню.

НОЧКУ НЕ БРАХАЦЬ

Дакумент будзе тычыцца жывёл-кампаньёнаў, сельскагаспадарчых, службовых, лабараторных жывёл, тых, што выкарыстоўваюцца ў культурнай дзейнасці і сферы фізічнай культуры і спорту. У законе прапішучь агульныя патрабаванні абыходжання з чатырохлапымі, правы і абавязкі ўладальнікаў, правілы здзяйснення здзелак. Напрыклад, у кватэры шматпавярховіка дазваляць трымаць усяго дзвюх жывёл (правіла тычыцца катой і сабак). А разводзіць жывёл з мэтай іх продажу змогуць толькі юрыдычныя асобы і прадпрыемствы і толькі ў гадавальніках. Па словах кансультанта ўпраўлення жыллёвай гаспадаркі Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі Віалеты АНДРЫЯНАВАЙ, так дзяржава зможэ кантраляваць прыбыткі ад продажу і атрымліваць адпаведныя падаткі.

А вось ад абавязковага чыпавання ўсіх катой і сабак вырашылі адмовіцца.

— На пачатковай стадыі падрыхтоўкі дакумента такая норма прадугледжвалася: гэта дазволіла б шукаць зніклых жывёл, прымяняць захады адміністрацыйнага ўздзеяння да ўладальнікаў, якія выкідаюць сваіх гадаванцаў, — кажа Віалета Сямёнаўна. — Але пры ўзгадненні праекта абавязковым пакінулі толькі чыпаванне патэнцыйна небяспечных парод сабак. Прынялі да ўвагі, што ўсё ж такі ў сельскай мясцовасці рэалізаваць гэтую норму пакуль немагчыма.

■ Чалавек адукаваны

«ГІСТОРЫЯ НЕ МАЕ АДВАРОТНАГА АДЛІКУ...»

Вячаслаў Даніловіч — пра дакументы ў замежных архівах, уласную бібліятэку і серыял пра Максіма Танка

Інстытут гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі — свайго роду храм даследавання нашага мінулага. Менавіта ў ім акумулююцца звесткі пра розныя перыяды айчынай гісторыі, ім даецца належная ацэнка, робяцца пэўныя высновы. Верхаводзіць тут дырэктар, кандыдат гістарычных навук, дацэнт Вячаслаў ДАΝІЛОВІЧ, які нядаўна быў узнагароджаны медалём імя Францыска Скарыны. У гутарцы з карэспандэнтам «Звязды» гісторык раскажаў, як дух старажытнага Полацка натхніў яго на гістарычныя даследаванні, падзяліўся сваімі назіраннямі за тым, як асабістае жыццё чалавека ўплывае на яго грамадскую дзейнасць, а таксама раскажаў пра айчыныя архіўныя дакументы, якія знаходзяцца за мяжой.

■ Парламенцкія выбары

КАНДЫДАТЫ Ё ДЭПУТАТЫ ПОЙДУЦЬ У САЦЫЯЛЬНЫЯ СЕТКІ?

Напярэдадні выбарчай кампаніі грамадскае аб'яднанне «Белая Русь» правяло адукацыйны семінар

У мерапрыемстве прыняла ўдзел **Лідзія ЯРМОШЫНА**, старшыня Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэфэрэндумаў. Яна расказала ўдзельнікам, якія новаўвядзенні будуць падчас гэтай кампаніі.

Перад пачаткам семінара ў размове з журналістамі яна падкрэсліла: пакуль казаць пра старт выбарчай кампаніі рана.

— Гэта ўсяго толькі мерапрыемства буйнога грамадскага аб'яднання, дзе працуе вельмі шмат арганізатараў выбараў — у сілу таго, што выбары арганізуе перш за ўсё дзяржаўны апарат, — патлумачыла Лідзія Ярмошына. — Большасць супрацоўнікаў дзяржаўнага апарату з'яўляюцца членамі «Белай Русі», менавіта таму я з імі сёння сустракаюся. Напярэдадні выбараў будуць дадзены нейкія агульныя характарыстыкі будучай выбарчай кампаніі.

Старшыня Цэнтрвыбаркама паведаміла, што падрыхтоўка да выбараў ідзе.

— Думаю, што можна казаць пра гатоўнасць на 80% усіх мерапрыемстваў, — заявіла яна. — Калі б выбары абвясцілі гэтымі днямі, мы на працягу некалькіх дзён змаглі б дарабіць усё тое, што неабходна. На дадзены момант усе абласныя і Мінскі гарадскі выканаўчыя камітэты ўжо выпрацавалі і ўзгаднілі з Цэнтральнай камісіяй апісанні выбарчых акруг. Межы выбарчых акруг — самая галоўная і складаная частка працы, таму што яна звязана з так званай выбарчай геаграфіяй — трэба, каб акругі былі прыкладна роўнымі па колькасці выбаршчыкаў, гэта значыць, адпавядалі закону.

Лідзія Ярмошына адзначыла, што Цэнтральнай камісіяй ужо распрацаваны ўсе метадычныя дакументы: яны стануць той тэарэтычнай базай, на аснове якой будуць працаваць выбарчыя камісіі.

Што да новаўвядзенняў, то яны будуць. Так, спрашчаецца парадак падвядзення вынікаў выбараў. Пераможцам будзе лічыцца той кандыдат, за якога прагаласавала больш людзей. Па словах старшыні Цэнтральнай камісіі, такая сістэма дазволіць выключыць магчымасць правядзення другога тура галасавання. Яшчэ адно цікавае новаўвядзенне: на цяперашніх выбарах кандыдат у дэпутаты не зможа стаць даверанай асобай іншага кандыдата, а вылучацца можна будзе толькі па адной акрузе.

Сяргей БОЛАТАЎ, дэкан электратэхнічнага факультэта Беларуска-Рэйскага ўніверсітэта, член аналітычнай групы «Белай Русі», які таксама выступіў з дакладам, зрабіў акцэнт на выкарыстанні сацыяльных сетак падчас агітацыйнай кампаніі кандыдата ў дэпутаты.

— Калі ўзяць мінулы кампанію па выбарах у Палату прадстаўнікоў, то па статыстыцы толькі 6% зарэгістраваных кандыдатаў у дэпутаты выкарыстоўвалі сацыяльныя сеткі падчас агітацыі. У гэту выбарчую кампанію мы хочам прыцягнуць да працы ў сацыяльных сетках па меншай меры тых кандыдатаў, што прадстаўляюць «Белую Русь».

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@vziasda.by

■ Добрая навіна

ПЕНСІЯНЕРАМ — ЗНІЖКА НА ПРАЕЗД...

Штогод у перыяд сезонных сельскагаспадарчых работ з 1 мая па 30 верасня пенсіянеры атрымліваюць зніжку ў 50 працэнтаў на праезд у цягніках рэгіянальных ліній эканом-класа.

Такая прэферэнцыя даецца грамадзянам, якія дасягнулі пенсійнага ўзросту: мужчыны — 60 гадоў, жанчыны — 55 гадоў. Яна прадугледжана ўказам кіраўніка дзяржавы ад 29.04.2011 года №176 «Аб дзяржаўнай падтрымцы пенсіянераў». Дакументам не прадугледжваецца прадастаўленне такой ільготы пры праездзе ў электрацягніках рэгіянальных ліній бизнес-класа (з нумараванымі месцамі), а таксама пры праездзе ў паяздах гарадскіх ліній, нагадалі ў прэс-цэнтры Беларускай чыгункі. Для набыцця праязных білетаў са зніжкай пасажырам неабходна прад'явіць арыгіналы пенсійных пасведчанняў.

Сяргей РАСОЛЬКА.

...А АБИТУРИЕНТАМ — ЭКСКУРСІЯ Ў ВЫШЭЙШУЮ ШКОЛУ

Рэспубліканскае прафарыянтацыйнае мерапрыемства «Універсітэцкая субота» пройдзе ў Мінску 14 мая.

У абітурыентаў будзе ўнікальная магчымасць цягам аднаго дня наведаць не адзін універсітэт, а многія ВНУ з падобнымі спецыяльнасцямі, якія іх цікавяць. Гэта асабліва важна, калі выпускнік яшчэ канчаткова не вызначыўся з выбарам прафесіі і месцам будучай вучобы.

Да ўдзелу ў рэспубліканскім «Дні адкрытых дзвярэй» запрошаны ўсе беларускія ВНУ, незалежна ад формы ўласнасці.

Пляцоўкай для форуму стане мінскі Палац спорту. Вышэйшыя навуцальныя ўстановы змогуць прэзентаваць сябе і магчымасці для арганізацыі студэнтам вольнага часу, прадставіць новыя прафесіі і раскажуць пра перспектывы пасля заканчэння вучобы. Падчас выставы арганізуюць кансультацыйны пункт, дзе спецыялісты будуць тлумачыць абітурыентам незразумелыя для іх нюансы ў прыёмнай кампаніі.

Надзея НІКАЛАЕВА.

■ На слыху

З ПАДАТКАМІ ЛЕПШ НЕ ЖАРТАВАЦЬ

А з ілжэструктурамі — не сябраваць

У Мінску спынена дзейнасць злачыннай групы, якая паралельна з легальным бізнесам займалася і лжэпрадпрыемствамі. Старшыня Камітэта дзяржаўнага кантролю — дырэктар Дэпартамента фінансавых расследаванняў (ДФР) Ігар МАРШАЛАЎ.

Затрымана 10 чалавек, спецыялістамі ДФР праведзена 300 вобвіскаў, падчас якіх было знойдзена каля 180 фальшывых пачатак самых розных прадпрыемстваў, у тым ліку замежных фірм і кампаній. Усяго, паводле аператыўных звестак, у гэтай злачыннай групы налічваецца больш за 1,1 тысячы контрагентаў (прадпрыемстваў), якія карысталіся іх паслугамі па ўхіленні ад выплаты падаткаў. Ужо вядома, што сумы нявыплачаных падаткаў у некаторых контрагентаў перавышаюць 3-4 млрд рублёў.

«Кіраваў гэтай арганізаванай злачыннай групай даволі вядомы ў краіне чалавек, які разам са сваёй легальнай дзейнасцю ў сферы забаў арганізаваў незаконны бізнес па аказанні паслуг суб'ектам рэальнага сектара эканомікі па ўхіленні ад выплаты падаткаў», — адзначыў Ігар Маршалаў. Больш падрабязна пра гэту справу Дэпартамент фінансавых расследаванняў паведаміць на наступным тыдні.

Дырэктар дэпартамента адзначыў, што ў апошнія гады самым распаўсюджаным метадам ухілення ад выплаты

падаткаў стала выкарыстанне ў бухгалтарскім уліку прадпрыемстваў рэальнага сектара эканомікі дакументаў аб фальшывых здзелках з ілжэпрадпрыемствамі структуры. Такія лжэпрадпрыемствы выкарыстоўваюцца для атрымання наяўных грошай, для змянення кошту набытага за мяжой тавару з далейшай легалізацыяй яго, а таксама для крадзяжу сродкаў у прадпрыемства і з бюджэту. Толькі за апошнія тры гады органамі фінансавых расследаванняў КДК была спынена дзейнасць больш чым тысячы лжэпрадпрыемстваў і структур, кліентамі якіх былі каля 9 тысяч суб'ектаў гаспадарання. Толькі з 2013 года па фактах ілжэпрадпрыемства прадпрыемствам краіны, якія «сябравалі» з ілжэструктурамі, прад'яўлена да выплаты 1,4 трлн рублёў падаткаў і штрафаў, з якіх 500 млрд рублёў ужо паступіла ў бюджэт.

За ненаўмыслныя парушэнні прадугледжваецца вызваліць юрыдычную асобу і кіраўніцтва прадпрыемства ад адміністрацыйнай адказнасці ў выпадку, калі апошнія добраахвотна выканаюць гэтыя прадпісанні і заплацяць выстаўленыя падаткі.

Гэта даволі сур'ёзныя лічбы, лічаць у КДК, бо на справе паслугамі лжэструктур за гэты час паспелі скарыстацца ажно 2% ад агульнай колькасці ўсіх прадпрыемстваў краіны. Таму ДФР КДК вырашыў змагацца не толькі з са-

мімі лжэструктурамі, а яшчэ больш — з попытам на гэтыя паслугі. Пасля правядзення пэўных аналітычных даследаванняў і аператыўных мерапрыемстваў колькасць крымінальных спраў за ўхіленне ад выплаты падаткаў за апошнія тры гады павялічылася амаль удвая.

Каб увогуле выключыць падобныя парушэнні ў нашай эканоміцы, і быў распрацаваны Указ кіраўніка дзяржавы №14 «Аб дадатковых мерах па прадугледжванні незаконнай мінімізацыі сум падаткаў». Менавіта ў гэтым дакуменце замацоўваецца механізм самастойнага падаткаабкладання суб'ектамі прадпрыемстваў і дзейнасці гаспадарчых аператываў з ілжэструктурамі па прадпісанні органаў фінансавых расследаванняў.

А прадпісанне такое цяпер будзе выпісвацца ДФР па спрошчанай схеме. Як толькі нейкую арганізацыю запынуць у рэестр ілжэпрадпрыемстваў і структур, тады ўсе дакументы, што былі сумесна з ёю аформлены, губляюць юрыдычную сілу. А збор доказаў у гэтым выпадку будзе ажыццяўляцца не па кожнай асобнай гаспадарчай аператываў, а па дзейнасці лжэструктуры цалкам. У якасці стымулу ваканання такой схемы мяккага пакарання за ненаўмыслныя парушэнні прадугледжваецца вызваліць юрыдычную асобу і кіраўніцтва прадпрыемства ад адміністрацыйнай адказнасці ў выпадку, калі апошнія добраахвотна выканаюць гэтыя прадпісанні і заплацяць выстаўленыя падаткі.

Ігар Маршалаў паведаміў, што першыя прадпісанні на адрас контрагентаў ілжэструктур аб неабходнасці заплаціць падаткі ў бюджэт будуць накіраваны ўжо ў маі сёлета.

Сяргей КУРКАЧ. kurkach@vziasda.by

■ Факт

ІТАЛЬЯНЦЫ ЗГАДВАЮЦЬ ПРА ЧАРНОБЫЛЬ

Але ж не толькі 30-я гадавіна аварыі стала падставой для сустрэчы з беларусамі на фестывалі ў італьянскім горадзе Лука, які нядаўна завершыўся. Упершыню ў галіне спорту і турызму падпісана пагадненне аб супрацоўніцтве паміж Нацыянальным спартыўным цэнтрам «Libertas» і адпаведным упраўленнем Гомельскага аблвыканкама.

Прэзідэнт Нацыянальнай асацыяцыі «Libertas» Лідзьмі МУСАЧА і начальнік упраўлення спорту і турызму Гомельскага аблвыканкама Дзяніс ЯЗЕРСКИ.

— Фестываль у правінцы Таскана сабраў прадстаўнікоў грамадскіх арганізацый і аб'яднанняў Італіі, Іспаніі, Германіі, Украіны і іншых краін, — паведаміла прэс-сакратар Гомельскага аблвыканкама Вольга РАБІКАВА.

Сярод запрошаных на яго ганаровых гасцей — наш зямляк, інжынер-атамшчык Уладзімір Седнеў, які прымаў удзел у ліквідацыі катастрофы на ЧАЭС. 30 гадоў таму ён некалькі месяцаў прабыў у самым эпіцэнтры трагічных падзей 1986 года.

Між тым асноўнай мэтай фестывалю засталася дэманстрацыя развіцця, магчымасцяў і перспектываў добраахвотніцкага руху. За гады пасля аварыі з дапамогай міжнароднай арганізацыі «Дапамога дзецям Чарнобыля» ў Італіі аздаравіліся больш за 130 тысяч беларускіх дзяцей. Складзены шматгаліновыя дагаворы аб сацыяльна-эканамічным супрацоўніцтве італьянскіх рэгіёнаў з шэрагам раёнаў Гомельшчыны.

Ірына АСТАШКЕВІЧ. iost@vziasda.by

■ Магчымасці

КІРАВАЦЬ БОЛЬШ ЭФЕКТЫЎНА

навуцаць супрацоўнікаў дзяржапарату

У нашай краіне распачаўся праект «Развіццё інклюзіўнага мясцовага кіравання ў Рэспубліцы Беларусь». «Ён грандыёзны па маштабе і часе рэалізацыі», — так ахарактарызаваў яго Кірыл РУДЫ, памочнік Прэзідэнта, начальнік галоўнага эканамічнага ўпраўлення Адміністрацыі Прэзідэнта і нацыянальны каардынатар праекта. Па яго словах, гэта праца праводзіцца па даручэнні кіраўніка дзяржавы дзеля павышэння якасці дзяржаўнай службы, яе ўдасканалення і аптымізацыі.

— У цэлым трэба адзначыць, што дзяржаўная служба — рухаючая сіла ў развіцці краіны, — падкрэсліў Кірыл Руды. — Менавіта законы і іх правапрымяненне, дзяржаўныя інстытуты ствараюць умовы для ўстойлівага росту дабрабыту людзей. У выніку, першачарговымі для развіцця грамадства і эканомікі становяцца менавіта сістэма дзяржаўнага кіравання, падрыхтоўка кадраў і самі кадры.

Па словах памочніка Прэзідэнта, галоўнае, на што будзе накіравана праграма, — гэта развіццё чалавечага патэнцыялу дзяржаўных кіраўнікоў. Праект будзе складацца з трох блокаў. Першы тычыцца падрыхтоўкі кадраў — дзяржаўных кіраўнікоў, другі — разумовай, рацыянальнай дэцэнтралізацыі дзяржкіравання і інклюзіўнага развіцця мясцовых органаў улады, трэці адвядлі пад індывідуальныя праекты, якія могуць з'явіцца ў сувязі з новымі, не прадугледжанымі праектам выклікамі.

Да дзейнага па павышэнні эфектыўнасці дзяржаўнага кіравання падштурхнуў Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь №78 ад 23 лютага 2016 года, паведаміў Аляксандр ЗАБАРОЎСКИ, першы намеснік міністра эканомікі Беларусі.

«Наша прамая задача — удасканаленне падбору і расстаноўкі кадраў, навучанне перспектывных кіраўнікоў, у тым ліку з кадравага рэзерву, сучасным практыкам кіравання», — падкрэсліў першы намеснік міністра. Прытым гэта тычыцца не толькі цэнтральных органаў улады, але і рэгіёнаў, дадаў ён.

Плануецца, што ў рамках праекта навучанне будзе адбывацца як на базе Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце, так і за мяжой. Сістэма, па якой стануць навуцацца кадры, будзе заснавана на модульным падыходзе. «Мы вылучым некалькі груп, напрыклад, з рэгіёнаў, з цэнтра, з міністэрстваў эканамічнага, прамысловага блока, каб для кожнай з іх падбраць праграму, якая дазволіць за досыць кароткі час павысіць патэнцыял кіраўнікоў», — кажа Аляксандр Забароўскі.

На яго думку, адзін з галоўных выклікаў для дзяржкіраўнікоў сёння — гэта свет, які неймаверна хутка мяняецца. Гэта тычыцца і тэхналогій, і абстаноўкі на міжнародных рынках. Таму рашэнні трэба прымаць хутка, а для гэтага ў кіраўніка мусіць быць грунтоўная тэарэтычная база. «Праект па развіцці інклюзіўнага мясцовага кіравання будзе адной з частак той вялікай працы, якая вядзецца ў нас у краіне па павышэнні патэнцыялу сістэм кіравання і працы з кадрамі», — падсумаваў першы намеснік міністра.

Праект разлічаны на тры гады і плануецца, што на яго рэалізацыю выдаткуецца 2,9 мільёна долараў Дацкім агенствам па міжнародным развіцці DANIDA. Асноўнымі партнёрамі праекта з'яўляюцца Праграма развіцця ААН, Адміністрацыя Прэзідэнта і Акадэмія кіравання пры Прэзідэнце.

Вераніка ПУСТАВІТ. pustavit@vziasda.by

■ Зручна!

ПАСЫЛКІ МОЖНА БУДЗЕ АТРЫМАЦЬ У ЛЮБЫ ЧАС СУТАК

«Белпошта» ўводзіць новыя сэрвісы

Як будзе выглядаць паштовае аддзяленне ў найбліжэйшай будучыні і якія паслугі будуць у ім прадастаўлены, можна даведацца ўжо гэтымі днямі на Міжнародным спецыялізаваным форуме па тэлекамунікацыях, інфармацыйных і банкаўскіх тэхналогіях TIBO-2016. Прадпрыемства «Белпошта» прадастаўляе на ім свой праект «Пошта XXI стагоддзя».

Найноўшыя паслугі прадпрыемства накіраваны на максімальнае самаабслугоўванне кліентаў. Цяпер можна не чакаць у чарзе, пакуль вызваліцца аператар, а самастойна здзейсніць плацяжы, даслаць ліст, атрымаць пасылку і раздрукаваць дакумент.

— Гэта не з галіны фантастыкі, а тое, што часткова ўжо рэалізавана ў аддзяленнях паштовай сувязі, а часткова будзе рэалізавана ў найбліжэйшыя месяцы, — расказала «Звяздзе» генеральны дырэктар прадпрыемства Ірына САКСОНАВА.

На выставе можна апрабаваць новае паштовае абсталяванне, дарэчы, зробленае на беларускім прадпрыемстве «Прамсувязь». Тут і знаёмы многім плацежна-даведачны тэрмінал, які прадастаўляе даведачную інфармацыю па паслугах, плацяжах, мытным і падатковым заканадаўстве, а таксама дазваляе аформіць шырокі пералік плацяжоў. Такіх тэрміналаў па краіне ўжо ўсталявана больш за тысячу. Дарэчы, у гэтым месяцы прадпрыемства па ўсёй краіне перайшло на прыём плацяжоў у сістэме АРІП.

Апарат Smart-POST дазваляе кліентам адправіць рэгістраваную пісьмовую карэспандэнцыю да 2 кг, не звяртаючыся па дапамогу да аператара. У сталічных паштовых аддзяленнях усталявана ўжо 41 такая прылада, неўзабаве яны з'явяцца ў абласных і раённых гарадах.

Адна з навінак, пра якую ўжо шмат казалі, але яшчэ амаль нідзе не ўсталёўвалі, — паштамат. Яго праграма забеспячэнне інтэгравана да праграмага забеспячэння «Белпошты». Такім чынам, калі кліент атрымае sms-паведамленне аб тым, што яму прыйшла пасылка, цераз сайт прадпрыемства ён можа выбраць спосаб яе дастаўкі. Варыянтаў некалькі: пасылка можа чакаць адрасата ў бліжэйшым аддзяленні пошты, альбо яе даставіць кур'ер, альбо можна пераадраса-

Апарат «Капіркін» засвоіць няцяжка.

Фота Юліяна ПІСЦІКА.

ваць яе ў найбліжэйшы паштамат, адкуль будзе магчыма забраць адпраўленне ў любы час сутак. Для гэтага трэба будзе ўвесці код, пазначаны ў sms-паведамленні, і ячэйка паштамата адчыніцца. Да канца паўгоддзя ў Мінску з'явяцца 20 такіх прылад, пакуль яны будуць працаваць у тэставым рэжыме.

Апошняя навінка «Белпошты» — апарат «Капіркін», які дазваляе са-

мастойна сканіраваць, капіраваць і раздрукоўваць дакументы, у тым ліку з флэш-карты.

— У ліпені мы адкрываем новае аддзяленне паштовай сувязі ў мікра-раёне «Лебядзіны», — дадала Ірына Саксонава, — і там будзе ўсё гэта новае «начынне».

Дзіяна СЕРАДЗЮК.
seradzyuk@zviazda.by

■ Дом без гвалту

ХАТНІХ АГРЭСАРАЎ АБАВЯЖУЦЬ НАВЕДВАЦЬ ПСИХОЛАГА?

3 такой ініцыятывай выступіла Міністэрства ўнутраных спраў

У законе аб папярэджанні гвалту ў сям'і неабходна прадугледзець абавязковае праходжанне псіхакарэакцыйнай праграмы агрэсарамі. Пра гэта заявіў намеснік начальніка ўпраўлення прафілактыкі галоўнага ўпраўлення аховы правапарядку і прафілактыкі МУС Беларусі Сяргей КРАСУЦКІ на прэс-канферэнцыі, прысвечанай рэспубліканскай акцыі «Дом без гвалту».

— Сёння прыцягненне да адміністрацыйнай адказнасці прадугледжвае толькі два варыянты — штраф або адміністрацыйны арышт. Распрацоўваючы закон, мы паспрабавалі прадугледзець альтэрнатыўны варыянт прыцягнення да адміністрацыйнай адказнасці — праходжанне абавязковай псіхакарэакцыйнай праграмы, — сказаў Сяргей Красуцкі.

Паводле яго слоў, псіхалагі працуюць з хатнімі агрэсарамі. Аднак пакуль што гэта адбываецца на добраахвотнай аснове. «Міжнародная практыка паказвае, што ў шмат якіх краінах актыўна прызначаецца праходжанне псіхакарэакцыйнай праграмы. Хацелася б гэта замацаваць заканадаўча і ў нас».

— У трох тэрытарыяльных цэнтрах — у Мінску, Гродне і ў Брэсцкай вобласці — псіхалагі пачалі працаваць з агрэсарамі. Яшчэ рана казаць пра вынікі гэтых «пілотных» праектаў, але мы вельмі спадзяемся, што яны будуць пазітыўнымі, — удакладніла намеснік прадстаўніка Фонду ААН у сферы народанасельніцтва ў Беларусі Алена КАСЬКО. — Прынамсі, міжнародная практыка паказвае, што спецыялізаваныя псіхалагічныя рэабілітацыйныя праграмы для агрэсараў даюць эфект: 70% з тых, хто іх прайшоў, выправіліся.

Як правіла, большасць звяротаў на «гарачыя лініі» для пацяплення ад дамашняга насілля паступаюць ад саміх ахвяр, а таксама ад іх сваякоў і сяброў. Але і тут ёсць выключэнні.

— За амаль чатыры гады працы нашай «гарачай лініі» (8-801-100-8-801) патэлефанавалі 9 чалавек, схільных да гвалту: 5 мужчыны і 4 жанчыны, — адзначыла старшыня праўлення міжнароднага грамадскага аб'яднання «Гендарныя перспектывы» Ірына АЛЬХОУКА. — Нехта з іх хацеў аднавіць свае адносіны, зразумець, чаму ён прыбягае да гвалту і як можна ад гэтага адмовіцца. Цікавіліся агрэсары і тым, якая дапамога была аказана ахвярам. Патрабавалі, каб мы перасталі падтрымліваць іх партнёра (партнёрку).

Пятая частка пацяпленняў, якія да нас звяртаюцца — гэта грамадзяне старэйшыя за 60 гадоў. 14% сыноў і 4% дачок з'яўляюцца крыўдзіцелямі ў сямейным гвалце — гэта дарослыя дзеці, якія прымяняюць насілле ў дачыненні да сваіх пажылых бацькоў. Пагражаюць забраць грошы, выселіць з кватэры, здаць у псіхіятрычны ўстановы, прызначаць іх недзяздольнымі, каб атрымаць маёмасць.

Паводле слоў Ірыны Альхоўкі, людзі, якія тэлефануюць на «гарачую лінію», як правіла, не ведаюць пра новыя віды адказнасці, якія прадугледжвае Закон «Аб асновах дзейнасці па прафілактыцы правапарушэнняў».

— Часта жанчыны, якія пакутуюць ад гвалту на працягу доўгага часу і не звяртаюцца ў міліцыю, фактычна страчаюць магчымасць хуткага прымянення ахоўнага прадпісання (устанавленне хатняму агрэсару пэўных абмежаванняў: напрыклад, яго могуць абавязаць часова выселіцца з кватэры, дзе пражывае сям'я), — прыводзіць прыклад Ірына Аляксандраўна. — Бо гэтая мера можа быць прыменена толькі пасля некалькіх зафіксаваных правапарушэнняў.

Надзея ДРЫНДРОЖЫК. dryla@zviazda.by

ДЛЯ РАЗВАЖАННЯЎ ЧАСУ НЕ БЫЛО

Гамяльчаніна Анатоля КАРОТЧЫКАВА, які раззброіў злачынцу з нажом і выратаваў дзвюх сваіх суседак, узнагародзілі ў Гомельскім абласным упраўленні ўнутраных спраў. Мужчына атрымаў падзячны ліст і грашовую прэмію. Пры гэтым заўважыў, што героем сябе не адчувае.

— На той момант проста вырашыў дапамагчы людзям і зусім не ўсведамляў, што гэта можа быць небяспечна. Тое, што я пабачыў у кватэры суседзяў, і стала штуршком для маіх дзеянняў. Я выйшаў на іх крыкі і жажнуўся: каля акна крычала малая, а побач на падлозе ў лужыне крывы ляжала суседка, на ёй сядзеў скрываўлены голы мужчына з нажом. Часу разважаць не было. Шкадаваў потым толькі пра тое, што не паспеў крыху

раней, — расказвае Анатоль.

Драматычная гісторыя ў Гомелі адбылася 15 сакавіка. Тады ў адчыненую кватэру ўварваўся незнаёмец, які схпіў нож на кухні. Ён напад на чатырохгадовую дзяўчынку, а потым і на яе бабулю, якая кінулася на дапамогу дзіцяці. Верагодна, гаворыць Анатоль Каротчыкаў, раззброіць

манька дапамаглі прыёмы, засвоеныя ў юнацтве, калі займаўся вольнай барацьбой і боксам:

— Магчыма, гэтыя навыкі і спрацавалі. Калі я яго абясшкодзіў, ужо ведаў, што рабіць, каб ён мяне не траўміраваў. Потым выклікаў міліцыю і хуткую дапамогу. Бо ліхадзей паспеў параніць дзяўчынку і бабулю. Я не магу не рэагаваць, калі нават нехта ў двары выпівае ці хуліганіць. Самая галоўная ўзнагарода для мяне — што яны засталіся жывыя. Крыўдна было б, калі б не паспеў.

Анатоль працуе слесарам механазборачных работ на буйным прамысловым прадпрыемстве ў абласным цэнтры. Ён сам з'яўляецца бацькам двух хлопчыкаў, адзін з якіх толькі тры месяцы як з'явіўся на свет. Таму, кажэ, абараняў і сваіх дзяцей, бо невядома куды мог далей зайсці вар'ят.

Сяргей ДЗЯМКОЎСКІ, першы намеснік начальніка УУС Гомельскага аблвыканкама адзначыў, што сёння на перадавую барацьбу са злачыннасцю актыўна выходзяць простыя грамадзяне, і іх дапамога, сапраўды, неацэнная.

— Добра, што ў барацьбе са злачыннасцю мы не адны. Подзвіг Анатоля нельга пераацаніць. Ён кінуўся на раззлаванага вар'ята, у руках якога быў нож. Людзі засталіся жывымі толькі дзякуючы яго самаадданым дзеянням.

26-гадовы раней не судзімы злачынца сёння знаходзіцца ў ізалятары часовага ўтрымання. У дачыненні да яго ўзбуджана крымінальная справа па факце замаха на забойства дзвюх асоб. Следства па справе працягваецца.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.
iost@zviazda.by
Фота аўтара.

ФАКТЫ

ПАДЗЕІ

НАВІНЫ

ФАКТЫ

ПАДЗЕІ

НАВІНЫ

АВІЯРЭЙС ДЛЯ ўМАЦАВАННЯ СУВЯЗЯЎ

У Беларусі стартвалі палёты ізраільскага авіяперавозчыка Arkia

У Нацыянальным аэрапорце «Мінск» прайшла афіцыйная ўрачыстая сустрэча першага пасля доўгага перапынку рэйса ізраільскай авіякампаніі Arkia (Arkia Israeli Airlines). Рэйс ажыццяўляўся па маршруце Тэль-Авіў — Мінск. Беларусь стала адной з 34 краін, у якой прадастаўлены камерцыйныя інтарэсы авіякампаніі.

Новы рэгулярны авіяперавозчык Arkia з красавіка па чэрвень будзе ажыццяўляць палёты ў Тэль-Авіў па панядзелках і пятніцах, а з ліпеня — яшчэ і па серадах, з магчымасцю наступных стыкоўкаў на ўнутраныя рэйсы ў Эйлат (Ізраіль). У хуткім часе плануецца арганізаваць агульную сетку на тэрыторыі ўсёй Беларусі, і тады авіябілеты можна будзе набыць практычна ў любым турыстычным агенцтве. Цэны на іх фарміруюцца на падставе спажывецкага попыту, які дыктуе рынак. У Мінск рэйсы выконваюць самалёты Embraer-195.

Першым з іх на тэрыторыю Беларусі прыбылі 79 чалавек. Самалёт па традыцыі сустрэкалі воднай аркай.

Дарэчы. Згодна са статыстыкай, штогод больш за 35 тысяч пасажыраў лётаюць па маршруце Мінск — Тэль-Авіў — Мінск з камерцыйнымі, рэкрэацыйнымі, аздараўленчымі, этнічнымі, рэлігійнымі, сямейнымі і іншымі мэтамі. Старт рэгулярных рэйсаў Arkia закліканы ўмацаваць і без таго шчыльна дзелава, культурныя і турыстычныя сувязі, якія існуюць паміж нашымі дзяржавамі.

Сяргей РАСОЛЬКА. rs@zviazda.by

ВАДАЁМЫ ЧАКАЮЦЬ ДОБРААХВОТНІКАЎ!

3 20 па 27 красавіка ў краіне пройдзе акцыя «Чысты вадаём».

Мерапрыемства праводзіцца па ініцыятыве Беларускага таварыства паляўнічых і рыбалоўаў з мэтай прыцягнуць увагу грамадскасці да праблемы забруджвання вадаёмаў бытавымі адходамі. Удзельнікі акцыі будуць наводзіць парадак у берагавых зонах рэк і азёр. Далучыцца да іх можа кожны ахвотны. Самі дзяржінспектары таксама возьмуць актыўны ўдзел у мерапрыемстве. Супрацоўнікі цэнтральнага апарату таварыства ачысцяць ад смецця прыбрэжную паласу Пятровіцкага вадасховішча, размешчанага за 15 кіламетраў ад Мінска. Нягледзячы на тое, што падобная работа там праводзілася летась, праблема засмечанасці засталася для вадаёма актуальнай.

Акцыя «Чысты вадаём» праводзіцца ўжо трэці раз. За два папярэднія гады

яе ўдзельнікі — а гэта каля 13 тысяч чалавек — сабралі 2,3 тысячы кубаметраў смецця, ачысціўшы ад бытавых адходаў больш за 300 водных аб'ектаў.

Сяргей РАСОЛЬКА. rs@zviazda.by

БЕЛАРУСКАЯ МОВА ЗАГУЧЫЦЬ І ў ПАКІСТАНЕ

Цэнтр беларускай мовы плануецца адкрыць на базе Нацыянальнага ўніверсітэта сучасных моў Пакістана. Праект абмяркоўваўся падчас візіту ў гэту краіну дэлегацыі кіраўнікоў устаноў адукацыі Беларусі на чале з першым намеснікам міністра адукацыі Вадзімам БОГУШАМ.

У 2015 годзе бакі падпісалі Пагадненне аб супрацоўніцтве паміж Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь і Міністэрствам федэральнай адукацыі і прафесійнага навучання Ісламскай Рэспублікі Пакістан. На ўзроўні міністэрстваў адукацыі дзвюх краін было прынята рашэнне заключыць пагадненне аб узаемным прызнанні дакументаў аб адукацыі, навуковых ступеняў і званняў, а таксама распрацаваць і падпісаць «дарожную карту» супрацоўніцтва ў сферы адукацыі.

У час перамоў абмяркоўваліся магчымасці абмену студэнтамі і выкладчыкамі, а таксама арганізацыя сумесных адукацыйных праграм і навуковых даследаванняў. У адказ на зацкаўленасць пакістанскага боку Вадзім Богуш пацвердзіў гатоўнасць беларускіх калег аказаць садзейнічанне ў стварэнні ўніверсітэта прыкладных кваліфікацый у Пакістане.

Надзея НІКАЛАЕВА. nikalaeva@zviazda.by

А ПАВАДОК — АБАВЯЗКОВА!

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Сярод прапаноў — забараніць жывёлам брахаць з 23 да 7 гадзін. У інтэрнаце гэты пункт будучага закона нарабіў шмат шуму. «Незразумела, чаму, — каментуе Віялета Сямёнаўна. — Час з 23 да 7 гадзін вызначаны санітарнымі нормамі як начны. Правіламі карыстання жылымі памяшканнямі, якія зацверджаны пастановай урада, таксама прадугледжана, што ў гэты час шумець нельга. Трэба паважаць суседзяў. Вядома, калі норма выклікае абурэнне, мы яе прыбярэм з закона. Але яна ўсё роўна застаецца ў іншых дакументах».

ТОЛЬКІ НЕ НА ДЗІЦЯЧЫХ ПЛЯЦОЎКАХ

СТАТЫСТЫКА

Летась у Беларусі было адлоўлена 69 тысяч безнаглядных жывёл. Па падліках спецыялістаў, каля 60 працэнтаў гэтых гадаванцаў знайшлі новы дом. Усяго ў краіне зарэгістравана больш за 82 тысячы сабак і катой.

За парушэнне правілаў утрымання жывёл у 2015 годзе да адміністрацыйнай адказнасці прыцягнулі 4,5 тысячы чалавек. За жорсткае абыходжанне з гадаванцамі пакаралі 52-х грамадзян.

Павадку сабакаў зможуць толькі на спецыяльна адведзеных для гэтага тэрыторыях. Такіх пакуль няма. У Мінску, напрыклад, налічваецца 49 пляцовак і 69 месцаў для выгулу хатніх гадаванцаў. «Сёння мы маем такую шчыльнасць забудовы, што ў нас часам і дзіцячых пляцовак побач з домам няма, не кажучы ўжо пра пляцоўкі для выгулу сабак, — тлумачыць кансультант міністэрства. — Пра спецыяльныя месцы ў вашым раёне можна даведацца ў выканкаме і жыллёвай службе».

У грамадскім транспарце сабака павінны будучы ездзіць у намордніках і на павадках ці ў пераносцы, каты і іншыя жывёлы — у пераносцы, закрытай сумцы, клетцы. А сабаку патэнцыйна небяспечнай пароды мусяць суправаджаць не менш за два чалавекі.

ДЗЯРЖАЎНЫМ ПРЫТУЛКАМ БЫЦЬ

Згодна з будучым законам, калі ваш гадаванец збяжыць, вы абавязаны будзеце на працягу трох дзён паведаміць пра гэта арганізацыі, якая рэгіструе катой і сабак. Інакш паліцаў, што вы самі ад яго пазбавіліся.

У пунктах утрымання, куды прывозяць адлоўленых на вуліцы чатырохлапых, уладальніка жывёл будучы дзэнь каацыя не п'яць дзён, а цяпер, а два тыдні. **Дырэктар прадпрыемства «Фаўна горада» Тамара ЦАРЫКОўСКАЯ** заўважае, што, калі за гэты час гаспадар так і не з'явіцца, гадаванца перададуць у новую сям'ю ці ў прытулак.

Стварэнне прытулкаў, дарэчы, стане абавязкам мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў. Яны будучы вывучаць праблему і каардынаваць гэтую дзейнасць.

— Сёння разглядаецца пытанне пра тое, каб мэтавыя зборы з падаткаў за валоданне сабакамі накіроўваліся на патрэбы жывёл, у тым ліку і на будоўлю прытулкаў. У Еўропе, трэба сказаць, падобныя ўстановы часцей трымаюць прыватныя асобы і дабрачынныя арганізацыі. Думаю, нам варта пераймаць гэты вопыт. Хоць у абласных цэнтрах мусаць быць і дзяржаўныя прытулкі, — лічыць Віялета Андрыянава.

50 БАЗАВЫХ ЗА НЕПАСЛУХМЯНАГА СЯБРА

Штрафы за парушэнне правілаў утрымання жывёл стануць больш жорсткімі. Гаспадарам, якія завядуць дома гадаванцаў, не ўключаных у пералік дазволена для хатніх умоў, ці перавысяць дапушчальную колькасць чатырохлапых у кватэры, давядзецца заплаціць да пяці базавых велічынь (на сёння гэта крыху больш за мільён). За ўтрыманне жывёл у пад'ездзе, падвале, на гарышчы ці ў іншым дапаможным памяшканні шматпавярховіка зможуць спagnaць да васьмі «мінімалак». Парушыце правілы выгулу гадаванцаў ці іх праезду ў грамадскім транспарце — рыхтуйце да 10 базавых велічынь. Калі пры гэтым вашы сабака ці кот прычыняць шкоду здароўю іншага чалавека ці яго маёмасці, штраф складзе ад 15 да 50 базавых. Штраф да 40 «мінімалак» ці адміністрацыйны арышт будзе пагражаць тым, хто выкідае жывёл на вуліцу. А з забойцаў гадаванцаў зможуць спagnaць каля чатырох мільёнаў.

Паведамляць пра выпадкі дрэннага абыходжання з жывёламі, як і цяпер, трэба будзе ў мясцовага выканкамы ці сельсаветы.

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ. lubneuskaya@zviazda.by
Фота аўтара.

Камандзіроўка па пісьме

АКЦЫЯНЕР НЕ ЗНАЧЫЦЬ МІЛЬЯНЕР

У рэдакцыю «Звязды» звярнулася акцыянер адкрытага акцыянернага таварыства «Даламіт» жыхарка Браслаўскага раёна Ірына Ермаковіч. Чытачка скардзіцца на тое, што за 15 гадоў не атрымала практычна ніякіх дывідэндаў з 8 акцый прадпрыемства, на якія яна ў свой час абмяняла 64 чэкі «Маёмасць». Наш карэспандэнт папрасіў кіраўніцтва ААТ патлумачыць, чаму так атрымалася і якім чынам налічваецца і выплачваецца дывідэнды акцыянерам.

ПРАЗРЫСТАЯ АРЫФМЕТЫКА

— Здзіўлены, што чытачка не звярнулася да нас, — адразу пагадзіўся на сустрэчу генеральны дырэктар ААТ «Даламіт» Іван БАБАК. — Дзейнасць таварыства празрыстая. Апрыёры не можа быць ніякіх «шэрых схем» з выплатай дывідэндаў. Але наяўнасць акцый не значыць, што грамадзянін будзе штогод іх атрымліваць. Тым больш вялікія сумы.

Такіх уладальнікаў імяных акцый «Даламіта», як Ірына Ермаковіч, больш за 2,2 тысячы чалавек. У іх каля 50,8 тысячы акцый. А доля галоўнага акцыянера — дзяржавы — каля 99,5%. Колькасць дзяржаўных акцый перавышае 4,2 мільёна штук. Калі адна акцыя прыносіла дывідэнды ў суме 1-2 тысячы рублёў, то ўладальнік 8 акцый атрымаў сумы нязначныя. У той жа час буйны акцыянер у асобе дзяржавы, напрыклад, пазалетась дзякуючы дывідэндам ад вялікай колькасці акцый атрымаў 4,2 мільярда рублёў.

Кіраўнік прадпрыемства растлумачыў, што сумы выплаты залежаць ад прыбытку. І не ён, а сход акцыянераў — вышэйшы орган кіравання акцыянерным таварыствам — прымае рашэнне аб выплаце. У складзе назіральнага савета ААТ усяго сем чалавек, у тым ліку і акцыянеры — работнікі прадпрыемства.

— У савецкім прадстаўнікі галоўнага акцыянера — дзяржавы. Паколькі мы падпарадкоўваемся Міністэрству архітэктуры і будаўніцтва, у назіральным савете два работнікі ведамства. Яны прызначаны загадам міністэрства, — тлумачыць Іван Бабак.

Пазалетась «Даламіт» спрацаваў з прыбыткам — 11 мільярд рублёў. Акцыянерам выплацілі дывідэнды. А летась дзейнасць прадпрыемства была стратная, таму нія-

кіх дывідэндаў акцыянеры не атрымалі.

Дарэчы, раней грамадзянам-акцыянерам іх адпраўлялі па пошце. Але, як падкрэсліў генеральны дырэктар, часта ўзніклі праблемы па вяртанні гэтых грошай. Некаторыя акцыянеры памянлі месца жыхарства. Многія з-за нязначных сум проста не пажадалі ісці на пошту. Тым больш калі ў вёсцы паштовага аддзялення няма і трэба дабірацца ў суседнюю. У выніку было вырашана выплачваць дывідэнды праз касу прадпрыемства. Але ці паедзе акцыянер за маленькімі сумамі з таго ж Браслаўскага раёна ў Віцебск?

МАРСІЯНСКІЯ КРАЯВІДЫ

Чытачка таксама прасіла журналістаў даведацца, чым «дыхае» «Даламіт».

Кіраўніцтва прадпрыемства ветліва прадаставіла карэспандэнтам рэдкую магчымасць пабываць у кар'еры па здабычы карыснага выкапну. Даламіт выкарыстоўваецца для вырабу мінеральных угнаенняў, вытворчасці будаўнічых матэрыялаў, у прыватнасці асфальтабетону, а таксама шкла, металу і нават у нафтавай прамысловасці (для вырабу буровых раствораў).

Краявід, які мы ўбачылі, напэўна, ідэальна падыходзіць для здымак фільмаў пра іншыя планеты. На дне кар'ера, назіраючы высокія зрэзы, адчуваеш сабе, як на Марсе. Заварожвае ўнікальная тэхніка. Напрыклад, шагаючы экскаватар. Ён важыць больш за 700 тон, даўжыня страля — 70 метраў. За раз можа зачарпнуць 10 кубоў глебу.

Сярод сотні аўто ёсць і 30 «БелАЗаў» умяшчальнасцю кузава 30 і 45 тон.

— Каб ускрыць пароду, трэба выкапаць мінімум 30-35 метраў. У нас ужо тры адпрачаваныя кар'еры. Здабыча пачалася ў 1931 годзе — з запускам першай шахтавай пе-

Фота Віялеты НІКАЛАЕВА.

Іван БАБАК тлумачыць журналісту «Звязды» механізм налічэння дывідэндаў.

чы. Яе магутнасць была ўсяго 10 тысяч тон вапны ў год. Тады быў закладзены падмурак прамысловай вытворчасці прадукцыі. У савецкія часы пастаўлялі заказчыкам каля 5 мільёнаў тон за год. Цяпер, у лепшым выпадку, у пяць разоў меней. Даламіт у асноўным купляецца ў Беларусі. Ён экспартуецца ў Расію, ва Украіну, краіны Балтыі, — раскажаў галоўны тэхналаг прадпрыемства Леанід ЕРМАКОВІЧ (дарэчы, цэзка аўтара пісьма ў рэдакцыю).

Да развалу СССР на «Даламіце» было каля 1360 работнікаў. Сёння — 960. «Даламіт» знаходзіцца ў пасёлку Руба Віцебскага раёна і з'яўляецца горадаўтваральным прадпрыемствам. Калісьці яно ўтрымлівала і абслугоўвала камунальныя сеткі. Быў на балансе і палац культуры, і іншыя аб'екты сацыяльнага прызначэння. Цяпер усё гэта перададзена на клонат мясцовай улады. За ААТ засталіся толькі інтэрнаты, дзе жывуць работнікі.

ПАТРЭБА Ў ПАДТРЫМЦЫ

Праблем на прадпрыемстве хапае. Вельмі важна знізіць выдаткі на электраэнергію і газ, якія ўплываюць на сабекошт прадукцыі. Чвэрць электраэнергіі траціцца на эксплуатацыю магутных помпаў, якія не даюць падземным водам атапіць кар'еры. Помпавая станцыя працуе круглы год 24 гадзіны ў суткі. Дарэчы, мала хто ведае, што на «Даламіце» ёсць маленькая ГЭС. Яе ўстанавіў і эксплуатаваў расійскі інвестар. Ад сродкаў, атрыманых ад выпрацоўкі электраэнергіі, 10% кожны месяц пералічваецца прадпрыемству.

Надаўна тут пабываў віцэ-прэм'ер Міхаіл Русы. Пасля яго візіту на прадпрыемстве спа-

дзяюцца на магчымасць паніжэння кошту электраэнергіі, якая ўзраста з-за дэвальвацыі рубля. Дзяржаўнага на закупку даламіту для сельгаспрадпрыемстваў апошнім часам знізіўся па эканамічных прычынах. Прапанова адпраўляць у якасці ўгнаенняў не даламіт для далейшай перапрацоўкі, а комплексны прадукт — таксама пакуль не рэалізавана. Так робіць ва Украіне, але беларускі аналаг яшчэ не распрацаваны.

Важнае і пытанне паляпшэння транспартавання даламітавай мукі да заказчыкаў. На сабекошт уплывае і тое, што з кожным годам здабыча ажыццяўляецца на большай адлегласці. Патрэбна лагістычнае вырашэнне праблемы.

Прадпрыемству патрабуюцца інвестыцыі. Мадэрнізацыя дазволіла б знізіць сабекошт прадукцыі, адпаведна, і нагрузку на бюджэт па яе закупцы.

Разам з тым зарплата на прадпрыемстве выплачваецца стабільна. Яе сярэдні памер з пачатку года не перавышае 4,6 мільёна рублёў. Тыя, хто працуюць больш за 20 гадоў, маюць першы клас кіроўцы і атрымліваюць больш. Напрыклад, на «БелАЗах» зарабляюць і па 10 мільёнаў. Цяжкі кадры няма.

У паляпшэнні дзейнасці прадпрыемства зацікаўлены, вядома ж, і акцыянеры. Чым лепшыя вынікі, тым большыя дывідэнды ад акцый.

Аляксандр ПУКШАНСКІ. pukshanski@zviazda.by
Віцебскі раён.

P.S. Перад публікацыяй кіраўнік прадпрыемства сказаў, што яму з пытаннем након дывідэндаў тэлефанавала таксама жанчына з Мінска. Ён усё растлумачыў і параіў прачытаць гэтую публікацыю ў «Звяздзе»

РУП «ИНСТИТУТ НЕДВИЖИМОСТИ И ОЦЕНКИ» извещает о проведении открытого аукциона по продаже имущества, принадлежащего ОАО «Минский завод «Калибр»

Лот № 1	Здание специализированное для обработки древесины и производство изделий из дерева, включая мебель с инв. № 500/С-50397. Г.п. — 1988. Площадь — 771 кв.м. Этажей — 1.	г. Минск, ул. Фабрициуса, 8/13	Начальная цена с НДС, бел. руб.	Задаток, бел. руб.
			4 712 400 000	942 480 000
Лот № 2	Литер Ц 1/асб. Здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ с инв. № 500/С-49014. Г.п. — 1987. Площадь — 100,2 кв.м. Этажей — 1.	г. Минск, ул. Фабрициуса, 8/15	Начальная цена с НДС, бел. руб.	Задаток, бел. руб.
			359 856 000	71 971 200

ЗЕМЕЛЬНЫЙ УЧАСТОК

Лот № 1 и лот № 2 расположены на земельном участке площадью 1,4422 га с кадастровым номером 500000000005005774. Целевое назначение — эксплуатация и обслуживание производственных зданий и сооружений. Право постоянного пользования. Описание права, ограничения (обременения) прав: - Охранная зона сетей и сооружений канализации, площадь 0,4094 га; - Охранная зона сетей и сооружений теплоснабжения, площадь 0,3442 га. На земельном участке расположены иные объекты, не выставляемые на аукцион. Переход права на земельный участок осуществляется в соответствии с действующим законодательством Республики Беларусь.

УСЛОВИЯ

Победитель аукциона либо в случае, если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в аукционе подано только одним участником и он согласен приобрести Объект по начальной цене, увеличенной на 5% (пять процентов) — Претендент на покупку, должен подписать с Продавцом договор купли-продажи Лота (Лотов) в течение 10 (десяти) календарных дней со дня утверждения протокола о результатах аукциона. Оплата стоимости приобретенного на аукционе Лота (Лотов) осуществляется в срок, который будет установлен в договоре купли-продажи. Если между Продавцом и Победителем аукциона (Претендентом на покупку) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и порядку оплаты за Лот (Лоты), оплата стоимости имущества должна быть произведена в течение 30 (тридцати) календарных дней со дня утверждения протокола о результатах аукциона. Победитель аукциона (Претендент на покупку) оплачивает Организатору аукциона вознаграждение в размере 2% (Двух процентов) от цены продажи Лота №1 и (или) 5% (Пяти процентов) от цены продажи Лота №2 в течение 3 (трех) банковских дней со дня подписания протокола о результатах аукциона. На Претендента на покупку распространяются правила и условия, установленные законодательством Республики Беларусь для Победителя аукциона. **Аукцион состоится 23.05.2016 в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, д. 11, 3 этаж, каб. 4. Шаг аукциона — 5%.** Порядок оформления участия в аукционе содержится на сайте Организатора аукциона ipo.by. **Задаток перечисляется на р/с 3012154337010 в ОАО «БПС-Сбербанк» ЦБУ №703, 220004, г. Минск, ул. Кальварийская, д. 4а, код 369. Получатель — РУП «Институт недвижимости и оценки», УНП 190055182. Назначение платежа: задаток для участия в аукционе по продаже имущества ОАО «Минский завод «Калибр» (Лот №___), проводимом 23 мая 2016 г.** Участник, желающий участвовать в аукционе в отношении нескольких лотов, вносит задатки в размере, установленном для каждого из лотов. Заявления на участие и необходимые документы принимаются в рабочие дни с 8.30 до 12.30, с 13.30 до 16.30 по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, 11, каб. 6. Окончание приема заявлений — 19.05.2016 в 12.00. Все желающие могут предварительно ознакомиться с Объектами. Контактное лицо для осмотра Объектов: Лаврукович Екатерина Сергеевна, 8 (044) 541-26-98. Организатор аукциона или Продавец вправе снять лот (лоты) с торгов до объявления его проданным без объяснения причин снятия.

Организатор: 8 (017) 306-00-57, 8 (029) 356-90-03, 8 (029) 550-09-52 • www.ino.by • e-mail: torgi@ino.by

Праз час

ЗАЎСЁДЫ МАЛАДАЯ!

21 красавіка 1921 года, у дні работы II з'езда камсамола Беларусі, выйшаў у свет першы нумар «Чырвонай змены» (тады — «Красной смены»).

ГЭТА цяпер свет стаў спрэс інфармаваным, і любая навіна ў імгненне становіцца набыткам грамадскасці. А 95 гадоў таму... У хатах палілі лучыну, а чатыры класы царкоўна-прыходскай школы лічыліся, асабліва ў вёсцы, верхам адукаванасці. Ці трэба тлумачыць, што з'яўленне сваёй газеты для моладзі стала падзеяй гістарычнай важнасці?

...Першы нумар выпускалі строга сакрэтна — хацелі зрабіць камсамольскаму з'езду «сюрпрыз». Атрымалася? Не вельмі, бо пра «сакрэт» ведалі члены прэзідыума, а ў іх было шмат сяброў... І калі ў зале клуба імя К. Маркса нарэшце з'явіўся рэдактар газеты з толькі што адрэкаванымі першымі нумарамі, на яго літаральна наваліўся натоўп. Газеты рвалі з рук, дэлегаты тут жа разгортвалі іх, чыталі ўголос усё запар, перадавалі іншым... Толькі праз паўтары гадзіны работа з'езда аднавілася.

95 гадоў таму «Чырвоная змена» стала «першай ластаўкай», з якой пачалася ўся маладзёжная прэса на савецкай прасторы. І з таго часу моладзь Беларусі спасцігала нялёгкаю навуку жыцця ў тым ліку (а часам і перадусім) з дапамогай «Чырвонкі». Яскрава, пераконаўча, шчыра расказвала газета пра справы маладых, разам з імі адраджала і ўмацоўвала родную Бацькаўшчыну, не спыняючы свой выхад нават у часы ваеннага ліхалецця — у варожым тыле было выпушчана 48 нумароў.

Уласна кажучы, «Чырвонка» заўсёды была там, дзе гісторыя рабілася, імкнулася па магчымасці аб'ектыўна адлюстроўваць і светлыя, радасныя, і трагічныя моманты жыцця. У ёй — лёсы тысяч людзей, сталых і юных...

Якіх бы вядомых беларускіх пісьменнікаў мы ні прыгадалі — усе яны ў розныя часы супрацоўнічалі з «Чырвонкай». Янка Купала і Якуб Колас, Кандрат Крапіва і Андрэй Александровіч, Міхась Чарот і Паўлюк Трус, Пімен Панчанка і Аркадзь Куляшоў, Пятрусь Броўка і Пятро Глебка, Мікола Аўрамчык і Аляксандр Асіпенка, Сяргей Грахоўскі і Валянцін Лукша... Спіс можна працягваць бясконца...

А журналісты «Чырвонкі»? Іх імёны ведалі ў самых аддаленых кутках краіны, іх вострых пераў пабойваліся, іх артыкулы чакалі. Таму што пісалі яны пра тое, што хвалявала кожнага, што патрабавала неадкладнага ўдзелу, ацэнкі, водгуку — тут і цяпер.

Міхаіл Барашкаў, Іван Матыль, Аляксандр Шурпач, Уладзімір Лупейка, Сцяпан Кухараў; Фёдар Бачыла, Аркадзь Тоўсіцкі, Аляксандр Маркевіч, Міхаіл Суша, Васіль Хорсун, Уладзімір Касько, Барыс Стральцоў, Раіса Самусенкава, Алена Уладзімірава, Анатоль Бутэвіч... З больш «позніх» — Нэлі Калеснік, Валерыя Плюскоў, Уладзімір Бельскі, Уладзімір Саламаха, Вольга Шаўко, Галіна Пшонік, Вольга Ерашэнка, Вера Шчэціна, Алена Філіпчык, Анатоль Зэкаў... Былія чырваназменаўцы працуюць сёння ў рэдакцыях практычна ўсіх цэнтральных выданняў краіны. Былія... Наўрад ці можна іх так называць. Бо «Чырвоная змена» — гэта не проста месца працы. Гэта, калі хочаце, суполка аднадумцаў — маладых душой, няўрымслівых, неабязкавых, шчырых, працалюбных і прагных да творчасці.

...Сёння «Чырвонка. Чырвоная змена» паранейшаму ў страі — піша пра маладзёжныя праблемы, спрачаецца, падказвае, вучыць, спачувае, жартуе... Старэнкія друкавальныя машыны замяніла камп'ютарная тэхніка, бланкеты і ручкі саступілі месца дыктафонам... Але ніякае найноўшае абсталяванне не заменіць таленту і добрасумленнасці тых, хто забяспечвае выпуск газеты. Галоўны наш герой — быў і застаецца — малады чалавек з яго праблемамі, марамі і надзеямі. Для нашай маладзёжнай газеты не існуе забароненых тэм, як і не існуе звычайкі ахвяраваць прафесійным гонарам і сумленнем дзеля сумніўных сенсацый або імгненнай выгады. Напэўна, гэта і ёсць галоўнае багацце, якое засталася ў спадчыну ад ранейшых чырваназменаўцаў — сённяшнім!

ЗВЯЗДА

Па дарозе жыцця — без шкодаванняў

Студэнты Ваеннай акадэміі знайшлі шмат агульных тэм з Адай Аляксееўнай.

Ці можна быць пянерам у восемдзесят з лішнім гадоў? Як ні дзіўна, але так, прычым нават двойчы. Удзельніца Вялікай Айчыннай вайны, баец батальёна беларускіх арлянят Ада Аляксееўна ЧАРКАШЧАНКА — ганаровы пянер адразу двух раёнаў сталіцы: Маскоўскага

і Савецкага. Яе юнацтва фактычна цалкам украля самая жудасная ў гісторыі чалавецтва вайна. Нядаўна ў госці да сям'і ветэрана завіталі хлопцы-валанцёры з Ваеннай акадэміі і дзяўчаты з арганізацыі БРСМ Савецкага раёна г. Мінска.

(Заканчэнне на 6-й стар. «ЧЗ».)

ПАМ'ЯТАЕМ ВАС, АЎТАРЫ!

ЗА апошнія гады «ЧЗ» атрымала каля паўтысячы розных допісаў ад нашых юных і маладых няштатных аўтараў. Толькі ў рамках творчых конкурсаў, правядзенне якіх аднавілася чатыры гады таму, за гэты час на старонках маладзёжнага дадатку апублікавана больш за сотню лепшых «проб пярэ». У большасці з хлопцаў і дзяўчат было па адной дасланай рабоце, але многія мэтанакіравана станавіліся нашымі пастаяннымі карэспандэнтамі, марачы аб паступленні на журфак. Мы памятаем многіх з вас, пачаткоўцы, вашы першыя тыповыя памылкі і першыя поспехі, нашу перапіску па электроннай пошце і размовы па тэлефоне. І паранейшаму працягваем неназойліва цікавіцца вашымі справамі і шчыра радуемся вашым дасягненням. А што самі нашы колішнія і цяперашнія аўтары могуць прыгадаць пра сваё супрацоўніцтва з «Чырвонкай. Чырвонай зменай»?

(Працяг тэмы на 4-й стар. «ЧЗ».)

«ПРОБЫ ПЯРА». Працяг будзе

СЁННЯ мы зноў публікуем лепшыя працы, што паступаюць на наш творчы конкурс, які быў абвешчаны на пачатку новага навучальнага года. Нагадаем, што, згодна з умовамі, вынікі журналісцкага спаборніцтва сярод юных і маладых няштатных аўтараў плануецца падвесці да пачатку сёлённай уступнай кампаніі, каб старэйшыя хлопцы і дзяўчаты, якія мараць аб прафесіі журналіста і стануць пераможцамі або лаўрэатамі конкурсу, маглі атрымаць ад рэдакцыі, апроч грамад, яшчэ і рэкамендацыі для паступлення. Хто не паспеў даслаць сваю «пробу пярэ» — далучайцеся, не адкладвайце справу на потым! Прайграўшы у конкурсе не будзе, бо сам удзел — ужо пэўны вопыт для аўтараў. Нагадаем аб неабходнасці прытрымлівацца ўмоў конкурсу. Азнаёміцца з імі можна ў нумарах «Чырвонкі. Чырвонай змены» ад 10 верасня і 11 лістапада 2015 года і на сайце газеты.

(Працяг тэмы на 5-й стар. «ЧЗ».)

Пераможцы мінулага творчага конкурсу — выпускнікі Ліцэя БДУ Віктар Есін і Лізавета Карповіч.

Калектыву рэдакцыі газеты «ЧЫРВОНКА. Чырвоная змена»

Паважаныя сябры!

Сардэчна віншую вас з 95-годдзем з дня выхаду ў свет першага нумара газеты «ЧЫРВОНКА. Чырвоная змена».

За доўгі час свайго існавання выданне стала сапраўдным летапісам маладзёжнага жыцця Беларусі, цікавым суб'яседнікам, кампетэнтным дарадцам, надзейным сябрам сваіх чытачоў.

І сёння, выпускаючы «Чырвоную змену» ў складзе вядучай беларускамоўнай газеты «Звязда», калектыву маладзёжнага выдання ўпэўнена трымаецца лепшых традыцый айчыннай журналістыкі — прафесіяналізму, глыбіні, актуальнасці, высокай грамадзянскай адказнасці і патрыятызму.

Шчыра жадаю вам моцнага здароўя і дабрабыту, творчага натхнення і чытацкай удачнасці.

Лілія АНАНІЧ,
міністр інфармацыі
Рэспублікі Беларусь
21 красавіка 2016 г.

Дарагія сябры!

Віншую вас з гэтай цудоўнай датай. Вы годна несце маладому пакаленню новыя веды, знаёміце вашых дапытлівых чытачоў з таленавітымі равеснікамі, фарміруеце ў юных грамадзян жаданне ладзіць сваё жыццё ў адпаведнасці з маральнымі нормамаі, накіроўваеце іх на індывідуальнае развіццё, спрыяеце наладжванню здаровай канкурэнцыі і абуджаеце імкненне скарачае уласныя вяршыні.

Няхай ваша добрая справа ўзбагачае родную Беларусь адкрыццём шматграннага талентаў, праслаўляе нашу Радзіму ў краінах блізкага і далёкага замежжа. Няхай колькасць вашых падпісчыкаў множыцца год ад года і пашыраюцца межы распаўсюджвання вашага выдання. Жадаю ўсяму калектыву плённай працы, творчых пошукаў і знаходак, асабістага шчасця.

Міністр адукацыі
Рэспублікі Беларусь
Міхаіл ЖУРАЎКОУ.

Дарагія сябры!

Ад імя Цэнтральнага камітэта Грамадскага аб'яднання «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі» шчыра і сардэчна віншую рэдакцыю калектыву з 95-й гадавінай з дня выхаду першага нумара газеты «Чырвоная змена».

Гісторыя аднаго з найстарэйшых друкаваных выданняў нашай краіны непарыўна звязана з гісторыяй самага масавага маладзёжнага руху — камсамола Беларусі, правапераемнікам якога з'яўляецца Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі.

Прыемна адзначыць, што журналісты «Чырвонкі» заўсёды знаходзяцца ў гушчы падзей маладзёжнага жыцця, ярка і нестандартна асвятляюць ход рэалізацыі дзяржаўнай маладзёжнай палітыкі, прапагандуюць грамадзянска-патрыятычнае і працоўнае выхаванне, здаровы лад жыцця ў маладзёжным асяроддзі.

Упэўнены, што шматгадовыя традыцыі, найбагацейшы вопыт і творчы патэнцыял калектыву аднадумцаў дазваляе «Чырвоннай змене» заўсёды заставацца ў авангардзе на інфармацыйнай перадавой.

З нагоды знакавай даты прыміце пажаданні моцнага здароўя на доўгія гады, шчасця і дабрыві, міру і дабрабыту.

Новых ідэй вам, творчага ўздыву, прафесійных дасягненняў і поспехаў у вялікай справе — выхаванні маладога пакалення!

З павагай,
Андрэй БЕЛЯКОУ,
першы сакратар ЦК ГА «БРСМ».

Сакрэты юбіляры

ФАКТЫ: КОРАТКА, АЛЕ ЯСНА

А побач з парадзімі... лаянка

Кажуць, што газета жыве адзін дзень. Маўляў, інфармацыя становіцца неактуальнай. Але, калі не палянуецца зазірнуць ў старыя падшыўкі газет, — адкрыеце для сябе многа новага. За 95 гадоў, што выходзіць «Чырвоная змена», на яе старонках зафіксавана багата разнастайных фактаў. Паглядзіце, на што аўтары газеты звярталі ўвагу дзясяткі гадоў таму, як падавалі інфармацыю, якімі думкамі дзяліліся, — і адчуеце подых эпохі.

«СТАЯЦЬ (злева на права): тав. Кароткі (Загадчык аддзела «Жыццё вёскі»), Гольдберг (Загадчык аддзела «Рабочая моладзь»), Таубэ, Ладны і Каваль (супрацоўнікі аддзела «Місцывыя дзеньні»);
«СІДЯЦЬ (злева на права): тав. Даванюч (Загадчык аддзела друку ЦК ЛКСМБ), Баранішкі (сакратар ЦК ЛКСМБ і рэдактар газеты), Курш (рэдактар газеты), Паваротны адказны (с-кратар рэдакцыі), Сучкова («Піонеры» і «Політудноба»), Вержбалюч (Загадчык выдавецтва ЦК ЛКСМБ) і Мілер (сакратар выдавецтва).
Рэдакцыя «Чырвонкі». 1926 год.

✓ Па пажоўклых старонках «Чырвонкі» можна пісаць раздзелы для падручніка па гісторыі журналістыкі, усё ж гэта адна з найстарэйшых газет Беларусі, у тым ліку і доўгажыўка сярэдняга «маладзёжка» — яшчэ знакамітая «Комсомольская правда» не нарадзілася, а беларуская моладзь ужо мела сваё выданне. Дарэчы, у 1970-я гады і тая ж «Комсомольская правда», і нават «Правда» перададуць матэрыялы з «Чырвонкі».

✓ «Чырвонка», як і «Звязда», выходзіла ў часы Вялікай Айчыннай вайны на акупаванай тэрыторыі Беларусі. Яна заклікала да знішчэння ворага, усяляла надзею на перамогу, знаёміла з вопытам падрыхтоўкі, была нават своеасаблівым дапаможнікам для маладых партызанаў. Яе перадавалі з рук у рукі,

зачыталі да дзірачкі, завучвалі радкі з газеты на памяць. Колькі гераізму праяўлялі сувязныя, каб даставіць яе ў той час чытачу. Напрыклад, каб патрапіць да партызанаў, якія размяшчаліся ў Драгічынскім раёне, «ЧЗ» падарожнічала 400 кіламетраў па тылах ворага! Газетныя артыкулы можна было бачыць расклеенымі на тэлеграфных слупах у гарадах і вёсках, а некалькі нумароў «Чырвонай змены» было вывешана на будынку Мінскага гестапа.

✓ «Чырвонка» заўсёды давала магчымасць усім хлопцам і дзяўчатам паспрабаваць сябе ў якасці журналіста. Нават самы першы нумар «Чырвонай змены» выйшаў з матэрыяламі юнжары, а ўжо ў 1926 годзе газета штодзень атрымлівала каля паўсотні лістоў, кожны месяц друкавала да 1,5-1,7 тысячы аўтарскіх заметак. Яшчэ з 1920-х гадоў газета

пачынае працаваць з карэспандэнтамі — са сваіх старонак раіць, пра што можна напісаць, і папярэджвае: «Наша галоўная ўмова: больш правяраных фактаў, выкладзеных каротка, але ясна». Газета дасылае карэспандэнтам лісты, у спецыяльным раздзеле «Паштовая скрынка» дае адказы, чаму надрукаваны, нахштальт: «пішаш аб усім патрохі, і атрымліваецца не зметка, карысная для чытача, а каша», «не навіна», «дробязь», «твая зметка нічога не дае, агульны пералік слоў». У гэты ж час пры газеце пачынае дзейнічаць і гурток карэспандэнтаў.

✓ З самага пачатку вакол газеты пачалі гуртавацца маладыя літаратары — у 1920-я гады гэта былі «маладнякоўцы» (пісалі па-беларуску) і «звенеўцы» (рускамоўныя аўтары). Свае літаратурныя вечары яны арганізавалі ў рэдакцыі. Творы разбіраліся як на такіх сходах, так і на старонках выдання. Удалося знайсці першыя газетныя «разборы палётаў» — у 1925 годзе пачалі друкавацца агляды твораў маладых аўтараў. Прычым супрацоўнікі газеты былі ўпэўнены, што «... маўчанне рэдакцыі, поўная адсутнасць усялякай дапамогі за-

біваюць творчую энергію. Таварыская дапамога, літаратурная парада — вось асноўная мэта нашых гутарак... Папярэджваем: побач з парадзімі будзе і лаянка, самая бязлітасная... Такая лаянка таксама дапамагае, таксама пружыніць мышцы неакрэплых рабят».

Дарэчы, праца з аўтарамі, як і супрацоўніцтва з літаратарамі сталі добрымі традыцыямі газеты. Такая літаратурная суполка, як «Тутэйшыя», таксама была звязана з «Чырвонкай». Вучылася моладзь тут не толькі журналістыцы. Шмат газета рабіла і для захавання роднай мовы.

✓ Не баяліся супрацоўнікі «маладзёжкі» эксперыментавалі. Так, «Чырвоная змена» была першым выданнем на Беларусі, якое пачало выходзіць фарматам А3, падвоеныя нумары чытачы атрымлівалі па суботах. На новы фармат «добра клаліся» тэматычныя старонкі, акрамя таго, газета змагла друкаваць палосныя постары — зноў жа першыя ў Беларусі, яна ж адной з першых уяла двухколернасць.

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

Першыя крокі

КАБ КОЖНЫ НАСТУПНЫ НУМАР БЫЎ ЛЕПШЫ!

Зіма 1920-1921 гадоў. Камсамольцы, якія жывуць у неацэпленых нумарах гасцініцы «Еўропа», вечарамі (пасля пасяджэнняў, сходаў, мітынгаў) абмяркоўваюць пытанні, звязаныя з выданнем газеты. Спрэчкі тычацца назвы, афармлення, неабходна вырашыць, як здабыць грошы на яе выпуск. Першы нумар «Чырвонай змены» павінен быў выйсці 15 студзеня 1921 года. Але не хапала грошай, каб заплаціць наборшчыкам. Былі праблемы і з тым, каб знайсці людзей, якія будуць пісаць... Месяцам нараджэння выдання стаў красавік.

«Газета, як жыць?»

Толькі скончылася Грамадзянская вайна, гаспадарку неабходна было аднаўляць, людзі жылі з прыгожай марай аб «новым, светлым» жыцці, а як яго будаваць, ніхто не ведаў, вось і звярталіся да газеты, як да асноўнага дарадцы. Не было ў той час у моладзі радыё ці тэлебачання, нават кніжкі былі ў дэфіцыце. Ствараліся групы чытаня, яны збіраліся ў клубы, кватэрах, інтэрнатах. Здабытую літаратуру чыталі па чарзе, а пасля абмяркоўвалі (не зразумелыя ў кніжках месцы выпісвалі і разбіралі на агульным сходзе).

Ламаліся старыя асновы, нараджаліся новыя традыцыі, чытачы засыпалі газету пытаннямі: як сябе паводзіць, што чытаць, у што верыць. Ствараліся першыя інтэрнаты — моладзь цікавілася, ці павінны яны быць змяшанымі, калі так, то як там наладжваць узаемаадносіны паміж хлопцамі і дзяўчатамі, як размяркоўваць абавязкі... Пачаў шырыцца рух фізкультурнікаў — узнікла пытанне, у чым хадзіць аматарам-спартсменам, маўляў, камсамолацкім і спартыўным трусах вяскова моладзь падмае на смех. Сучаснікам можа падацца, што часта гаворка вядзецца пра наіўныя рэчы. Але ўспомнім, што хлопцы і дзяўчаты, якія чыталі першыя нумары «ЧЗ», і нават многія аўтары былі малаадукаванымі. Супрацоўнікам рэдакцыі часам даводзілася запісваць нататкі са слоў юнжары. Не было вопыту і ў журналістаў.

У той час па газеце многія вучыліся чытаць, у ёй жа шукалі гумарыстычныя апавяданні, вершы, п'есы. Сачылі за творчасцю пісьменнікаў, на старонках друкаваліся творы Коласа, Кралівы, Купалы і іншых. Нумары газеты зачыталі і на камсамольскіх пасяджэннях, і на вяскоўных вечарынах, часта — не па адным разе.

«Брыдота» і «брахалаўкі»

У першыя гады існавання газета пісала мовай лозунгаў і заклікаў. Прапагандавала веды, раіла павышаць кваліфікацыю, знаёміла з навінамі навукі і тэхнікі. Між іншым, яшчэ ў 20-я гады журналісты «Чырвонкі» прадказалі з'яўленне камп'ютараў і мабільных тэлефонаў (бесправядную перадачу інфармацыі).

Газета змагалася з п'янствам, курэннем, брыдкасласцю, палавой разбэшчанасцю. Нападла на модніц — касметыка і ўпрыгажэнні называліся «брыдотай», вуліцы, па якіх проста гуляюць, — «брахалаўкамі». Не ў модзе былі і «танцулькі», любоўныя вершы. Па асобных матэрыялах газеты відаць, што ў той час многія бацькі (асабліва ў вёсках) выступалі супраць камсамола, успрымалі яго як нейкую нефармальную тусоўку, цяжка прызвычайваліся да шалёнай актыўнасці моладзі.

У нумарах, што выходзілі ў першыя гады існавання «ЧЗ», вы не знойдзеце фатаграфій, многія з малюнкаў і карыктур на яе старонках таксама зроблены юнжарамі. Малюнак юнака, які ў адной руцэ трымае палачыны факел, а ў другой — вінтоўку, змешчаны ў першым нумары побач з загаловак газеты, на доўгі час стаў яе сімвалам. Газета старалася быць няўрымслівай, рашучай, смелай.

Рэпартаж з лесу

Першыя нумары хлопцы і дзяўчаты перачыталі па некалькі разоў, асобныя выразы ведалі на памяць. Між іншым, для многіх «Красная змена» (да 1925 года газета выходзіла на рускай мове) была першым друкаваным выданнем, якое ім патрапіла ў рукі.

1 мая 1925 года. Першы нумар газеты, які выйшаў з беларускай назвай. Малюнкi ў ім былі чырвонага колеру.

Меркавалася, што газета будзе выходзіць раз на два тыдні. Але даволі часта тэрміны не вытрымліваліся. Ужо ў жніўні 1921 года «ЧЗ» магла «асірацець»: у ліпені яе супрацоўнікі (у той час усяго два чалавекі) паехалі добраахвотнікамі на пошукі бандытаў. «Чырвоная змена» была кінута літаральна на волю лёсу. «ЦК пра наш ад'езд не быў папярэджаны (інакш бы не пусцілі), — успамінаў Сёмка Кэмад, адзін з першых рэдактараў «маладзёжкі». — Два тыдні мы блукалі па лясах Чэрвеньшчыны ў пошуках бандытаў... У ЦК мы прыбылі адначасова з весткамі аб нашай гібель, з'яўляючыся самым неаспрэчным іх абвяржэннем. І, змяніўшы вінтоўку на аловак, нават не змыўшы двухтыднёвы бруд, кінуліся ў друкарню...»

Шуфлядкі побач

Услед за «Чырвонай зменай» нарадзіліся яшчэ тры маладзёжныя газеты і часопіс «Маладняк». Усе рэдакцыі размяшчаліся ў адным пакоі, больш за тое — за адным сталом, у якім кожнае выданне мела сваю шуфлядку. Нягледзячы на тое, што жылося бедна, газета з самага пачатку сачыла за якасцю. Соня Фрай, якая рэдагавала «ЧЗ» у 1923-1925 гадах, успамінае, што газета была «моцнай змагаркай за права на добрую паперу, чыстую фарбу, яскравы загаловак, дакладную карэктурку. Было, з-за пераблытаных прозвішчаў ці выпіўшлага радка мы — тагачасныя работнікі газеты, садзіліся на талер, затрымлівалі ход машыны... Мы заўсёды заклікалі чытача да крытыкі газеты і з алоўкам у руках строга рабілі паметкі на кожным нумары «Змены», каб наступны зрабіць лепей».

90 гадоў таму, калі «Чырвонка» святкавала сваю першую «пяцёрачку», тагачасны рэдактар Курцік заўважае: «Рэдакцыйныя работнікі павінны яшчэ больш уважліва, яшчэ больш старанна «правіць» кожную зметку, сачыць як за дакладнасцю думак, так і за пісьменнасцю пераказу, памятаючы, што на зметках моладзь вучыцца жыць і працаваць, а карэспандэнты вучацца, як у далейшым пісаць...». Гэтыя словы актуальныя і сёння.

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

21 04 2016 г.

Ідзі маладых

ГАЗЕТА З... «АСКАРБІНКАЙ»,

ці Як медыкі словам ЛЕСНаць

Памятаю адзін студэнцкі жарт: «Хадзем гуляць, колькі можна дома сядзець?» — «Не, я ў «медзе» вучуся». Ён не пазбаўлены праўдзівасці. Усе мае знаёмыя, якія атрымлівалі адукацыю ў Беларускам дзяржаўным медыцынскім універсітэце, прызнаваліся: аб'ёмы матэрыялу даводзіцца вывучаць велізарныя. Таму прыемна здзіўляе, што некаторыя студэнты гэтай ВНУ паспяваюць займацца не толькі вучобай... Як, напрыклад, студэнты лячэбнага факультэта, якія сваімі сіламі ствараюць газету пад назвай Lech Daily. Выданне, дарэчы, нядаўна заваявала шэраг узнагарод на адным з конкурсаў студэнцкіх СМІ. Пра тонкасці журналісцкай працы ў БДМУ расказала галоўны рэдактар выдання, студэнтка V курса лячэбнага факультэта Ірына РАДЗЬКО.

— Ідэя выдаваць на факультэце сваю газету належыць мне, — прызнаецца дзяўчына. — У нас ёсць такая практыка: старэйшыя студэнты сустракаюцца з першакурснікамі, каб даведацца, што ім цікава, чым яны хочуць займацца падчас вучобы. Я трапіла на такую сустрачку ў якасці «эксперта», калі была на другім курсе. І менавіта тады зацікавілася дзейнасцю нашага студэнцкага савета, сама захацела чымсьці дапамагчы. Яшчэ калі вучылася ў школе, вельмі любіла пісаць сачыненні, удзельнічала ў розных конкурсах. Шчыра кажучы, спачатку нават увогуле збіралася паступаць на журфак.

Студэнт-пяцікурснік, які ўзначальваў у студсаветаце інфармацыйны сектар, прапанаваў Ірыне далучыцца да іх каманды. Разам яны і прыдумалі канцэпцыю факультэцкага выдання, якое размаўляла б з чытачамі простай мовай (ва ўніверсітэце выходзіць «Веснік БДМУ», але ён носіць больш афіцыйны характар). Па першым часе над газетай працавалі ўсяго два чалавекі: сама Ірына і студэнт-медык Дзмітрый Белавус. Дзяўчына рыхтавала матэрыялы, а хлопец займаўся версткай і іншымі тэхнічнымі пытаннямі.

— Мы адразу ж стварылі ў сацсетцы «УКантакце» суполку, дзе сталі абмяркоўваць праект, — узгадвае Ірына. — Многія выказвалі свае парадзі і пажаданні. Ды і дагэтуль заўсёды сочым за «фідбэкам», пытаемся ў чытачоў, што ім падабаецца, а што — не. У гэтай жа суполцы выкладваем новыя нумары.

Пілотны выпуск Lech Daily выйшаў на пачатку 2013-га. Ён уяўляў сабой усяго дзве паласы. Але чытачам выданне прыйшлося даспадобы. Было вырашана, што газета стане выходзіць раз на месяц, акрамя летняй і зімняй сесій, а таксама каникул. Галоўны сродкам яе распаўсюджвання стаў інтэрнэт.

— Спачатку было вельмі цікава, але недзе праз год я сталася працаваць над газетай адна, — кажа дзяўчына. — Папрасіла ў дэканаце, каб усіх, хто сярод сваіх цікаўнасцяў называў нешта звязанае з філалогіяй, адпраўлялі да мяне.

Так у Lech Daily пачалі прыходзіць новыя «журналісты». Тэкстаў і, адпаведна, палос стала значна больш, і выданне пачало нагадваць сапраўдную газету. Цяпер над ім працуюць ужо шэсць чалавек, ёсць нават уласныя фатаграфы. Навічкам трапіць у Lech Daily няпроста —

Журы «Маладзёжнага акцэнта» было ўражана творчым падыходам медыкаў падчас самапрэзентацыі.

трэба на працягу года пастаянна друкавацца ў якасці «пазаштатніка».

— Кожныя тры месяцы мы збіраемся ўсім калектывам на планёрку, — тлумачыць галоўны рэдактар газеты. — Абмяркоўваем памылкі і праблемы папярэдніх нумароў, плануем тэмы для новых. Але пераважная частка нашай камунікацыі адбываецца ў інтэрнэце, бо гэта зручна для ўсіх.

Па словах Ірыны, спачатку планавалася, што кожны нумар будзе адпавядаць пэўнай структуры: абавязковае інтэрв'ю з вядомай у БДМУ асобай, навіны факультэта, навіны ўніверсітэта і забаўляльныя матэрыялы. Але жыццё ўносіць свае карэктывы. Памятаецца леташнюю гісторыю з вундэркіндам Цімурам Сушко, які паступіў у БДМУ ва ўзросце 12 гадоў? Па сутнасці, першым беларускім СМІ, якому ён даў інтэрв'ю, была якраз газета Lech Daily.

Мінулай восенню праводзіўся конкурс студэнцкіх СМІ пад назвай «Маладзёжны акцэнт», у якім спаборнічалі 15 камандаў з самых розных ВНУ, у тым ліку

і рэдакцыя Lech Daily. Газета заняла другое месца ў намінацыі «Друкаваныя СМІ», а таксама перамагла ў намінацыі «Найлепшае прадстаўленне сваёй рэдакцыі» (падчас яго журналісты-медыкі кармілі гасцей «аскарбінкамі», вылічвалі індэкс масы цела і частавалі ахвотных «здоровым» печывам уласнага прыгатавання). Акрамя гэтага, Lech Daily ўзяла ў спецыяльны прыз рэдакцыі аднаго з беларускіх парталаў навін. Да месца прыйшліся і шматлікія майстар-класы, зладжаныя арганізатарамі. Таму праца медыкаў-журналістаў была адзначана і прафесіяналамі.

— У нас шмат планаў, напрыклад хочам павялічыць аб'ём да васьмі палос, — кажа Ірына Радзько. — Ды і цяпер не стаім на месцы — нядаўна зрабілі новую эмблему. Сама я рыхтуюся перадаваць «штурвал» малодшым: наступны год стане для мяне апошнім у якасці студэнткі БДМУ. Але за будучыню газеты асабліва не хвалюся — яна ў надзейных руках.

НЕ СРОДАК, АЛЕ ІНСТРУМЕНТ

Паспрабуйце ўявіць сабе такую рэч: штодзень у вашу паштовую скрыню кладуць незвычайную газету. У ёй надрукаваны толькі тыя навіны, якія цікавяць менавіта вас: вынікі матчаў любімай футбольнай каманды, рэцэнзіі на новыя кнігі любімых аўтараў, інфармацыя пра зніжкі ў суседняй краме і гэтак далей. А яшчэ — навіны з жыцця вашых знаёмых: хтосьці з'ездзіў у падарожжа, нехта ажаніўся, а некаторы і проста смачна павячэраў. Гадоў 20 таму пра такую газету людзі маглі толькі марыць ці чытаць у кнігах пісьменнікаў-фантастаў, цяпер жа мы бярэм яе ў рукі штодзень. Хіба не ўгадваецца ў такім апісанні якая-небудзь з сацыяльных сетак?

На першых курсах інстытута адной з нашых любімых тэм для спрэчак і дэбатаў была «Ці трэба лічыць інтэрнэт паўнаўраўнаважым СМІ?». Цяпер пытанне, здаецца, вырашана нават на заканадаўчым узроўні: з мінулага года сайты лічацца такімі ж суб'ектамі медыясферы, як традыцыйныя газеты, часопісы ці тэлеканалы. А вось з сацыяльнымі сеткамі пытанне ёсць, хоць асабіста я для сябе адкаж знайшоў вельмі даўно. Чым старонка ў Facebook горшая за друкаванае выданне? Хіба што толькі селядзец у яе не загорнеш.

Па сутнасці, сацыяльныя сеткі і былі створаны менавіта па прынцыпе СМІ. Вось толькі за размешчаны на старонцы кантэнт грошы аўтара ніхто не заплаціць. Калі, вядома, не лічыць за ганарар «лайкі» і каментарыі пад пастам. Наадварот, такая «газета» зарабляе на сваіх аўтарах і адначасова чытачах, паказваючы ім рэкламу ці прадаючы асаблівы функцыянал. Але пэўную карысць для самых розных людзей і асабліва тых, хто хацеў бы быць журналістам, «фэйсбукі» і «твіттары» могуць прынесці.

Інтэрнэт (і ў прыватнасці сацыяльныя сеткі) — тое месца, дзе аўтарам можа стаць кожны. Тут не трэба дыплом, досвед працы і многае іншае, што звычайна патрабуюць ад прафесіяналаў. Вы скажаце: дык і грошай жа няма! І будзеце не зусім мець рацыю. Папулярныя відэаблогеры, ролікі якіх праглядаюць сотні тысяч чалавек, могуць штомесяц здымаць з рахунку сродкі, значна большыя за сярэдні заробак у нашай краіне. Праўда, столькі праглядаў назбірае далёка не кожнае відэа, але размова цяпер не пра гэта.

Актыўнасць у сацсетках неабавязкова прыносіць прамы прыбытак, часам гэта адбываецца праз пасярэдніцтва. Пару гадоў таму некалькі маіх сяброў завялі адразу на некалькіх сэрвісах акаўнты свайго любімага футбольнага клуба. Змяшчалі туды свежую інфармацыю пра жыццё каманды, вялі трансляцыі з матчаў, нават здымалі эксклюзіўныя відэа. У выніку праз некаторы час, калі старонкі сталі папулярнымі, іх запрасілі працаваць у прэс-службу каманды. Вось вам і «несур'ёзнасць» сацыяльных сетак.

Ведаю аднаго журналіста, якога пазвалі працаваць на адзін з буйных сайтаў, дзякуючы... акаўнту ў Instagram. Кожны апублікаваны здымак ён суправяджаў даволі вялікай «тэкстоўкай» (што ўвогуле не так часта сустракаецца на гэтым рэсурсе). У гэтых невялічкіх апавяданнях вельмі добра былі заўважны і стыль, і агульны ўзровень адукаванасці чалавека.

На тым жа беларускім тэлебачанні цяпер хапае людзей, якія, што называецца, зрабілі сабе імя дзякуючы інтэрнэту і сацсеткам (узгадайце таго ж Арцёма Рыбакіна ці Андрэя Бонда). Карацей кажучы, шлях ад экранна камп'ютара да тэлевізійнага не такі ўжо і далёкі.

Але вось пра што хачу сказаць. Неяк не даводзілася мне сустракаць гісторыі інтэрнэт-поспеху карыстальнікаў, якія б публікавалі ў сваіх акаўнтах, скажам, фотаздымкі ежы. Ці безліч сэлфі з адным і тым жа выразам твару. На шчасце, сацыяльныя сеткі падпарадкоўваюцца ўсё тым жа простым газетным законам — чытаецца толькі тое, што цікава шырокай аўдыторыі, а не вузкаму колу сяброў і знаёмых (зрэшты, нават іх наўрад ці хвалюе, як вы паснедалі). Практычна ўсе вядомыя блогеры з'яўляюцца шчыра апантанымі нечым людзьмі. Кіно, літаратура, фатаграфія, спорт, архітэктура, гарадская тэматыка, падарожжы — тэм безліч, і далёка не кожная з іх ужо «падзелена» паміж папулярнымі аўтарамі. Застаецца дробязь — уключыць камп'ютар і пачаць ствараць.

Толькі вось памятаць, што на газету, запоўненую фрагментамі вашага асабістага жыцця, хай сабе і вельмі цікавага, наўрад ці нехта падпішацца.

Матэрыялы паласы падрыхтаваў Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ. lyskavets@zviazda.by

Магчымасці сеціва

БЛОГ НА КАРЫСЦЬ КРАІНЕ

Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі нядаўна правёў трэці Рэспубліканскі маладзёжны інтэрнэт-форум. У сталіцу на мерапрыемства з'ехалі больш за сто блогераў-пачаткоўцаў і вэб-журналістаў з усіх рэгіёнаў краіны. На працягу дня з імі працавалі вядомыя беларускія спецыялісты ў сферы масмедыя, а таксама прадстаўнікі міністэрстваў, устаноў і арганізацый.

— На ўдзел у форуме сёлета прыйшло больш за 200 заявак, — паведаміла каардынатар інтэрнэт-праектаў БРСМ Алесь ВІННІК. — Усе нашы суполкі на самых розных рэсурсах аб'ядноўваюць больш за паўмільёна чалавек. Пры гэтым мы імкнёмся паказаць удзельнікам, што інтэрнэт — гэта ўсяго толькі пляцоўка для стасункаў, але ж ёсць і рэальнае жыццё.

На абмеркаванні праектаў, якія прадстаўлялі ўдзельнікі, прысутнічалі і госці форума. Сярод іх былі першы сакратар ЦК БРСМ Андрэй БЕЛЯКОЎ, першы намеснік міністра інфармацыі Ігар ЛУЦКІ, міністр сувязі і інфарматызацыі Сяргей ПАПКОЎ. Падчас абмеркавання да экспертаў паступіў шэраг пытанняў ад аўдыторыі.

Так, напрыклад, Ігар Вайтовіч з Баранавіцкага гарадскога камітэта БРСМ спытаў, ці займаюцца дзяржструктуры праблемай інтэрнэт-залежнасці, і прывёў у прыклад гісторыю са свайго горада, калі маладую маці пазбавілі бацькоўскіх правоў за празмернае захапленне камп'ютарам і сацыяльнымі сеткамі. «Калі казаць пра канкрэтную гэты выпадак, то я дапускаю, што, магчыма, не-своечасова адрэагавалі нашы сацыяльныя службы, — адказаў Ігар Луцкі. — У любым

Фота Сяргея Нікановіча

выпадку, чалавек сам павінен сябе абмяжоўваць у пэўных рэчах. Калі не атрымліваецца — у нас ёсць шэраг службаў дапамогі, у тым ліку псіхалагічных. Мы абавязкова звернем на гэта ўвагу, папросім СМІ падняць тэму інтэрнэт-залежнасці. Але, упэўнены, масавай «хваробай» гэта не стане».

Ганна Ульрых з Партызанскага раёна сталіцы звярнула ўвагу Сяргея Папкова на адставанне Мінска ад многіх замежных гарадоў у сферы бясплатнага Wi-Fi. «Трэба не

забываць, што за бясплатны доступ у сеціва таксама нехта плаціць, — адказаў эксперт. — У гэтым выпадку — гарадскія ўлады, муніцыпалітэт. Нават тыя ж пункты ў кавярнях і іншых установах аплачвае ўласнік. Таму справа стварэння гарадской сеткі Wi-Fi — гэта ў першую чаргу пытанне грошай».

Аўдыторыя цікавілася і канкрэтнымі праектамі дзяржведамства ў інтэрнэце, напрыклад нашумелым іміджавым ролікам «Мінск — горад для жыцця». Ігар Луцкі зазначыў, што гэты кірунак працы цікавіць Мінінфарм. Паводле яго слоў, названае вышэй відэа было зроблена за спонсарскія грошы без прыцягнення сродкаў бюджэту. Ёсць і шэраг ролікаў, якія былі зняты проста неабыякавымі людзьмі з інтэрнэт-супольнасці. «Гэта той працэс, які пачынае сам сябе падштурхоўваць да развіцця, і вельмі добра, што мы своечасова звярнулі ўвагу на гэтую тэму і стварылі такое відэа самі, — сказаў першы намеснік міністра. — Адназначна магу сказаць, што праца не спыніцца, мы будзем і надалей генерываць ідэі і прыцягваць людзей, якія хацелі б ствараць новае на карысць сваёй краіны».

Па завяршэнні маладых блогераў і актывістаў чакаў шэраг фарсайт-дыскусій з вядомымі журналістамі і спецыялістамі па інтэрнэт-меркетынгу, SEO, SMM і абароне інтэлектуальнай уласнасці. З удзельнікамі форуму працавалі, напрыклад, галоўны рэдактар газеты «Аргументы і факты ў Беларусі» Ігар Сакалоў, патэнтны павераны Беларускай прадстаўніц Асацыяцыі абароны інтэлектуальнай уласнасці Валянцін Рачкоўскі, юная блогерка Юлія Гадунова і іншыя.

Знагоды

ВАМ СЛОВА,
1980—1990-я

Успаміны пра газету тых, хто раней рабіў «Чырвоную змену», — гэта самыя цёплыя словы, падзяка калегам, гонар за «нашых» людзей.

Галіна ПШОНИК: — «Чырвоная змена» не тое што паўплывала на мой лёс, яна яго вызначыла. Яна дала мне прафесію, якую я шчыра люблю, сяброў, якія падтрымліваюць адзін аднаго нават у самых цяжкіх выпрабаваннях, і мужа, з якім мы шчасліва пражылі ўсё жыццё. Я працавала ў аддзеле вучнёўскай і студэнцкай моладзі «ЧЗ». Так у мяне з'явілася цікавасць да света дзяцінства. Пасля была рэдактарам газеты «Пераходны ўзрост», а цяпер пішу казкі для дзяцей. Дагтуль лічу, што моладзь — гэта лепшае, што ёсць у нашым грамадстве.

Я прыйшла ў «ЧЗ» на практыку, і мяне запрасілі працаваць. Я была самай маладой, і калегі давалі мне розныя парады: па напісанні матэрыялаў, па працы з аўтарамі і асабліва па рабоце ў камандзіроўках. Тады было вельмі шмат камандзіровак па пісьмах. Трэба было аб'ектыўна падысці да скаргі. Гэта складаная работа, сумежная: журналісцкая, даследчая і следчая. Былі некаторыя далікатныя тэмы, калі не называеш горада, навучальнай установы і тым больш прозвішчаў удзельнікаў, але людзі самі сябе пазнавалі, і... прыходзіла рэагаванне.

Анатоль ЗЭКАЎ: — Я курыраваў у ЦК камсамола пытанні дзіцячага і маладзёжнага друку і так «нагледзеў» сабе «Чырвоную змену». Спачатку працаваў загадчыкам аддзела сельскай моладзі, які пасля трансфармаваўся ў аддзел эканомікі, навукі і працоўнага выхавання. Я рос у «ЧЗ», быў адказным сакратаром, намеснікам галоўнага рэдактара.

Гэта быў цікавы час — перабудова, галоснасць. Усё бурліла, было шмат складанага, і ўсё стараліся асвятляць. Былі і матэрыялы, якія здымаліся... Нам хацелася першымі данесці інфармацыю. У той час не было электроннай пошты, таму яе надыйтоўвалі па тэлефоне. Адбывалася падзея, журналісты вязаліся ў камандзіроўку, ехаў фотакар, на месцы рабіў фатаздымкі, ад рукі пісаўся матэрыял. Раніцай здымкі перадаваліся з аўтобусам, а журналісты заставаліся працаваць далей. З рэдакцыі супрацоўнікі ехалі на аўтастанцыю і забіралі матэрыялы.

Я ўдзячны калектыву «Чырвонай змены». Людзі гарэлi, не шкадавалi сябе, былі вельмі апантанымі. Нават у вольны час гаварылі пра работу, іншы раз усе разам думалі над загалюўкамі, тут столькі нараджалася ідэй, тэм, рубрык!..

Валерый ПЛЮСКОЎ: — «Чырвоная змена», якой я аддаў больш за 9 гадоў жыцця і дзе прайшоў шлях ад супрацоўніка аддзела пісьмаў да галоўнага рэдактара, адыграла вызначальную ролю ў маім грамадскім і прафесійным станаўленні. Напрыклад, у цяжкай, але цікавай гады перабудовы яна дапамагала нам, чырваназменаўцам, адчуць сябе асобамі, якія з дапамогай друкаванага слова неслі сваім чытачам праўду аб нацыянальнай годнасці беларусаў, аб значных набытках нашай краіны ў розныя гістарычныя часы ў сферы дзяржаўнага будаўніцтва, культуры.

У нас, напэўна, упершыню ў краіне выступілі выдатныя навукоўцы, напрыклад Адам Мальдзіс. Гэтыя артыкулы разыходзіліся ў цытатах у розных друкаваных крыніцах. У 1986-1987-х гадах «Чырвоная змена» была найбольш цытаваным выданнем у такіх радыёстанцыях як «Голас Амерыкі» і «Свабода». Мне пра гэта казалі ў партыйных, камсамольскіх органах, казалі з папрокам, і ў той жа час я бачыў, што і з задавальненнем.

Той час дазволіў зрабіць значны крок наперад у прафесійным і грамадскім сталенні маладых журналістаў. На маіх вачах людзі вырасталі не толькі ў выдатных журналістаў, але і кіраўнікоў журналісцкай справы.

(Заканчэнне на 5-й стар. «ЧЗ».)

Не вучобай адзінай

«Адчуваю дапамогу «Чырвонкі»

Таццяна ЛАУШ скончыла Падгорненскую СШ Баранавіцкага раёна. Яна — лаўрэат творчага конкурсу «Новы погляд» 2012-2013 гадоў, цяпер студэнтка III курса факультэта гісторыі, камунікацыі і турызму ГрГУ імя Янкі Купалы. Наш пастаянны рэгіянальны карэспандэнт. Ніколі не «вешае нос» пры часовых няўдачах.

— У 11 класе я зразумела, што час вызначацца з прафесіяй. Успомніла, што люблю мову, літаратуру, камунікаваць з новымі людзьмі, і падумала, што, напэўна, гэта журналістыка. Вырашыла пісаць. Некаторыя тэмы прыдумвала сама, некаторыя падказвалі настаўнікі. Аднойчы яны паралі адправіць матэрыял у «ЧЗ» на конкурс. Выбрала ваенную тэму, гісторыю маёй роднай вёскі падчас Вялікай Айчыннай. І заняла

адно з прызавых месцаў. Вядома, было здзіўленне, — дзеліцца Таццяна. — Але менавіта з гэтага моманту я зразумела, што трэба ісці далей,

бо, акрамя вялікай колькасці прызоў і рэкамендацыі для паступлення ў БДУ на факультэт журналістыкі, я атрымала магчымасць друкавацца ў «Чырвонай змене». Гэта быў мой новы этап.

Таццяна кажа, што калі паступіла ў ГрГУ імя Янкі Купалы, то адчуваў, што сапраўды мае нейкую базу ведаў. «Супрацоўніцтва з «ЧЗ» не спынілася. Мне часта прыходзілася чуць, што матэрыял напісаны слаба, але мяне гэта не засмучала, наадварот, я хацела выправіць яго, каб падышоў. І гэта атрымлівалася, калі-ніколі нават і з трэцяга разу. Гэта загартоўвала і вельмі дапамагала ва ўніверсітэце, бо некаторыя рэчы я ведала ўжо да лекцыйных заняткаў».

Аўтарка і сёння піша ў «ЧЗ». «Разумею, што гэта здорава, бо вучыцца на журналіста і ніяк не

займацца журналістыкай, акрамя вучобы, нецікава. Ведаю, што гэта мне дапаможа і ўжо дапамагае, бо калі ідзе размова пра напісанне інтэрв'ю, я ўпэўненая, што спраўлюся. Дарэчы, на маю думку, менавіта з дапамогай «ЧЗ» вясною я была ўдзельнікам зімовай студэнцкай Школы журналістыкі. І ганаруся, што ў мяне ўжо ёсць пэўны вопыт, што я магу пісаць, бо ва ўніверсітэце не так шмат практыкі. А тут ужо загадзя можна зразумець, ці здатны ты на штосьці, ці можаш вытрымаць крытыку, шукаць новыя тэмы.

Наконт будучага месца працы я яшчэ не думала. Але ўжо цяпер ведаю, што хацелася б паехаць у новы горад: маленькі, вялікі — як атрымаецца. І, безумоўна, было б здорава працягнуць супрацоўніцтва з «ЧЗ».

Сёмага неба!

НАШ ЧАЛАВЕК...
У АВІАЦЫІ

Арына КАГАЛЁНАК пачала пісаць свае матэрыялы ў «Чырвонку». Чырвоную змену, калі вучылася ў старшых класах наваполацкай гімназіі №2. Апроч гэтага, брала ўдзел у адным з творчых конкурсаў пад назвай «Мы — такі!». Які праходзіў у 2013-2014 гадах. Запомнілася ініцыятыўным аўтарам з рэпартажскай «жылкай». Выбіраючы ў тым ліку і дастаткова сур'ёзныя тэмы, Арына раскрывала іх з творчым падыходам.

— Да таго часу, як я стала супрацоўніцай з «ЧЗ», журналістыка была часткай майго жыцця ўжо каля трох гадоў. Больш за ўсё падабалася тое, што ў гэтым маладзёжным дадатку мяне і мае работы заўсёды ўспрымалі сур'ёзна. Рэдактары давалі мне і маім аднагодкам адчуць сябе сапраўднымі карэспандэнтамі. Тут я атрымлівала і пахвалу, і канструктыўную крытыку. Бачыць у СМІ такога ўзроўню сваё прозвішча было прыемна і ганарова. Тады я яшчэ збіралася паступаць на факультэт журналістыкі, і публікацыі ў «ЧЗ» былі для мяне добрым бонусам, — прыгада-ла па нашай просьбе Арына. —

Дыпламаваным журналістам я так і не стала. Цяпер вучуся на першым курсе Беларускай дзяржаўнай акадэміі авіяцыі па спецыяльнасці «Кіраванне рухам і забеспячэнне палётаў на паветраным транспарце». Сумна гэта прызнаваць, але журналістыку амаль закінула. Хоць навыкі, набытыя за мінулыя гады, выкарыстоўваю як у вучобе, так і ў студэнцкай газеце. Хто ведае, можа, я яшчэ буду журналістам, але пакуль спадзяюся скончыць акадэмію і стаць спецыялістам у сферы авіяцыі.

І так бывае

МАГІЯ ЛІЧБАЎ
І МАГІЯ СЛОЎ

Лізавета КАРПОВІЧ, у нядаўнім мінулым вучаніца Ліцэя БДУ, дасылала свае «пробы п'яра» на два творчыя конкурсы запар, якія ладзіліся ў 2013-2014 гадах («Мы — такі!») і ў 2014-2015 гадах («Я — малады. І мне не ўсё роўна!..»). І, дзякуючы ўменню правільна выбраць тэму і раскрыць яе, двойчы запар станавілася пераможцай творчага спаборніцтва! Збіралася паступаць на журфак, а ў выніку стала студэнткай першага курса... эканамічнага факультэта БДУ.

— У мяне было некалькі спосабаў пошуку тэм для матэрыялаў. Напрыклад, мне ў галаву прыходзіла нейкая цікавая ідэя, і далей я ўжо думала, як яе ажыццявіць. Так было з артыкулам пра валанцёраў у Афрыцы. Мне здалася, што матэрыял можа атрымацца вельмі цікавым, і я пачала шукаць тых, у каго быў адпаведны досвед. Увогуле, існуе тэорыя, што ўсе людзі звязаныя ланцужком з пяці поціскаў рукі. Таму ўрэшце ты знойдзеш патрэбнага чалавека. А часам я сустракала цікавую асобу ці наведвала карыснае мерапрыемства, і ў мяне ўзнікала ідэя пра гэта напісаць. Таму знайсці тэму насамрэч значна лягчэй, чым здаецца на першы погляд, — падзялілася Лізавета. — Ці дапамагу мне захваленне журналістыкай? Безумоўна! Па-першае, гэта вялікі плюс для твайго рэзюме. Калі ў цябе яшчэ няма працоўнага досведу і ты не можаш прапанаваць штосьці канкрэтнае працадаўцу, твая кандыдатура

ацэньваецца перш за ўсё па нейкай пазавучэбнай дзейнасці. Калі я прыйшла ўладкоўвацца на стажыроўку ў інжынерна-кансалтынгавую фірму, артыкулы ў «ЧЗ» мне вельмі дапамаглі — я атрымала магчымасць рабіць публікацыі для сайта кампаніі. Па-другое, гэта пашырае круггляд. Калі ты ідзеш на якое-небудзь інтэрв'ю, ты павінен добра падрыхтавацца і быць азнаёмы з тэмай, каб потым задаваць суразмоўцу цікавыя пытанні.

Увогуле маё жыццё так ці інакш звязана з тэкстамі, бо кожны дзень прыходзіцца што-небудзь пісаць. Але мне б хацелася, каб журналістыка займала больш месца ў маім жыцці, чым цяпер.

Без страху і гакору

«Тэма інтыму? Прапаноўваць!»

Кацярына ЖОРАВА актыўна супрацоўнічала з «ЧЗ», калі была вучаніцай 11 класа Ліцэя БДУ. Стала лаўрэатам па выніках творчага конкурсу «Новы погляд» за 2012-2013 гады. Дзяўчына паставіла своеасаблівы рэкорд для абітурыентаў журфака па колькасці апублікаваных «проб п'яра» — 15. Без ваганняў была гатовая ўзяцца за любую прапанаваную тэму. «Секс і падлеткі? Напішу!» Цяпер Кацярына вучыцца на III курсе Інстытута журналістыкі БДУ па спецыяльнасці «вэб-журналістыка».

— Мне «ЧЗ» у 16 гадоў здавалася неверагодна сур'ёзнай газетай, словы «рэспубліканскі ўзровень» выклікалі лёгкія дрыжкі. Сёння смешна прыгадваць першыя тэксты, якія траплялі ў друк: маё журналісцкае майстэрства, трэба прызнаць, было

амаль што нулявым. Памятаю, як крыху абуралася, калі перачытвала свой матэрыял на паласе і бачыла,

што яго там-сям скарацілі, недзе паправілі — быццам рэдактары нейкім чынам зняжалі мае здольнасці. Цяпер я, вядома, разумею, што без рэдактарскай праўкі друкаваць тыя тэксты было немагчыма. І адчуваю ўжо не абурэнне, а вялікую ўдзячнасць, што з маімі першымі «пробамі п'яра» абыходзіліся, мабыць, нават мякчэй, чым варта было б, — распавядае Кацярына. — Памятаю, як разглядала сваё імя пад матэрыялам, што заняў амаль усю паласу, і спрабавала ўявіць, колькі людзей прачыталі хаця б не ўвесь тэкст, а яго загаловак (загалоўкі мне таксама заўсёды правілі, і заслужана). Рабілася неяк няёмка: што я, неадукаваная, магу прапанаваць чытачам? Але ж друкуюць, значыць, усё ж нешта магу! Значыць, трэба пісаць яшчэ. Вядома, у той час мне цяжка было самой генерыраваць сапраўды цікавыя тэмы для публікацыі —

і прыемна было, што ў газеце дапамагалі, прапаноўвалі тэмы, падказвалі, як іх развіваць.

Пры паступленні на журфак матэрыялы ў «ЧЗ» сталі маім асноўным «kozyрам». Добра памятаю эйфарычнае адчуванне, калі падчас вуснага экзамену адна з экзаменатараў сказала, выклікаючы мяне і трымаючы папку са старонкамі з «ЧЗ»: «А вось і Жорава — тая, што з добрымі публікацыямі».

У будучыні я спадзяюся працаваць менавіта па сваёй спецыяльнасці, але супрацоўніцтва з «Чырвонай зменай» было тым добрым пачаткам, які б я магла сабе жадаць з сучаснага пункту гледжання. І ўспаміны пра мае першыя журналісцкія спробы ў «ЧЗ» назаўсёды застануцца вельмі светлымі і прыемнымі.

Матэрыялы паласы падрыхтаваў
Сяргей РАСОЛЬКА. rs@zviazda.by

21 04 2016 г.

У песні, як у жыцці

Суботняя раніца... І, як звычайна, яна пачынаецца з прыбірання. Узбройваюся анучай, шчоткай і ўступаю ў няроўны бой з пылам і брудам. Для падтрымання «баявога» духу настройваю радыё на «Мінскую хвалю». Скрозь гукі шумлівага пыласоса даносіцца знаёмы матыў. Услухваюся і разумею, што гэта песня майго сябра Андрэя КАЖАНА — лідара маладзечанскага рок-гурта DSF і аўтара ўсіх яго песень.

Упершыню натхненне наведла юнака ў 16 гадоў. Спачатку нараджалася толькі музыка, а затым «паліліся» і вершы. «Бывае, на напісанне адной песні патрабуецца ўсяго пяць хвілін, а часам новых ідэй прыходзіцца чакаць доўга, і тады працэс можа зацягнуцца на некалькі гадоў», — прызнаецца аўтар.

Неяк Андрэй сачыніў класную песню і скінуў сябру на электронную пошту. Таму спадабалася, і хлопцы паспрабавалі выканаць яе разам. Тады і нарадзілася ідэя стварыць гурт. Прыдумаць яму назву аказалася не так проста: «Што б я ні ўводзіў у Google, такі калектыў ужо існаваў». У выніку спыніліся на DSF — з італьянскай мовы абрэвіятура перакладаецца як «рашуча, раптоўна, гучна». І музыка хлопцаў даказвае, што з назвай яны не пралічыліся.

Юнакі знаходзяць натхненне ў песнях груп Metalica, «Кароль і Шут», «Арыя», AC/DC і іншых. Аднак Андрэй прызнаецца, што слухае

не толькі рок: «Калі музыка добрая, мне не важна, які гэта жанр: папса, рок, джаз ці рэп. Майкл Джэксан лічыцца папсой, але тым не менш я яго слухаю».

Творчая дзейнасць гурта пачалася з песні «Табе вырашаць» — аб выбары свайго жыццёвага шляху. Сёння ў рэпертуары DSF ёсць розныя творы — ад ваенных да лірычных. «Тэма песні залежыць ад жыццёвага цыкла, які ты цяпер пражодзіш. Усё, што адбываецца ў жыцці, потым неяк адлюстроўваецца ў музыцы», — распавядае саліст.

Калектыў нельга назваць пачаткоўцам у сваёй справе. Сябры ўжо не раз выходзілі да глядача, і ўсюды публіка ўспрымае іх «на ўра». Самы першы канцэрт быў у музычным каледжы, дзе тады вучыўся Андрэй. Шмат разоў выступалі ў кавярнях, у амфітэатры, у Палацы культуры. Яшчэ ездзілі ў Мінск і нават у Маскву. Туды гурт запрасілі іграць на фестывалі «Ревалюшн оупэн эйр».

Але не заўсёды ўсё бывае так гладка, як хацелася б. «Узніклі цяжкасці з месцам для рэпетыцый. Ды і сабрацца разам не так проста, бо кожны з хлопцаў працуе, — дзе-

ПРА АЎТАРА

— Я з дзяцінства мару стаць журналістам і лічу, што ён павінен умець правільна выкладаць свае думкі, — лічыць Дар'я. — Яшчэ французскі пісьменнік і філосаф Вальтэр сказаў: «Выдатная думка губляе ўсю сваю каштоўнасць, калі дрэнна выказана». Калі мне неабходна абдумаць нейкую важную рэч, я звяртаюся да абложкі. Глядзіш на неба — і правільныя думкі прыходзяць самі сабой. Становіцца лёгка і прыемна.

Гэты матэрыял 17-гадовай аўтаркі — другі па ліку на нашым сёлётным творчым конкурсе. Што, нагадаем, яго ўмовамі не забараняецца.

Андрэй Кажан другі злева.

ліцца наш герой. — Да таго ж гэта вельмі дарагое захапленне. На сваю гітару я збіраў грошы больш за год».

Як і для любога чалавека, для Андрэя Кажана важнымі з'яўляюцца такія каштоўнасці, як сям'я, любімая праца, сябры. А як творчая

асоба, хлопец цэніць унутраную свабоду. «Я вольная птушка, і гэта мой дом», — гавораць радкі адной з яго песень.

Музыкант лічыць, што ніколі не варта спыняцца на дасягнутым: «Трэба пастаянна кудысьці рухацца. Нельга проста сядзець на месцы. Я сустракаю шмат людзей, якія займаюцца не тым, што ім падабаецца, і яны ад гэтага няшчасныя. Прыходзіць на нялюбую працу, робяць рэчы, якія не хочучы. А, як сказаў саліст групы «Бітлз» Джон Ленан, у жыцці галоўнае — быць шчаслівым».

Дар'я СВІРЫДА,
вучаніца 11 класа гімназіі №10
г. Маладзечна.

АДПРАЎНАЯ КРОПКА

Стваральнік і дырэктар музея — дзевяцікласнік

Стваральнік і дырэктар — у адной асобе.

скай сям'і. Пасля вяртання дадому быў раздзел панскага маёнтка, але ён сабе нічога не ўзяў, хоць і быў бедны. Яго жонку забіла маланка, з ім засталася пяцёра дзяцей. Старэйшы сын загінуў у партызанах.

Пагутарыла я і з пастаянным жыхаром вёскі Уладзімірам Іванавічам Федаровічам. Нарадзіўся ён тут у 1939 годзе, перажыў Вялікую Айчынную вайну. Паспеў скончыць тры класы школы, таму што патрэбна было дапамагаць маці, бо яго бацьку забіла мінай. «З дзяцінства я любіў чытаць, — прызнаецца Уладзімір Іванавіч, — перачытаў усе працы Леніна».

Зараз у Вялікіх Дворцах жыве 39 чалавек.

Тут няма ні крамы, ні школы, вёска лічыцца выміраючай. Затое летам мінулага года ў ёй з'явіўся музей — у хаце бабулі Андрэя Палюховіча. Яна перабралася ў другую, вось хлопец і пачаў збіраць прадметы старажытнасці. На момант адкрыцця музея было тры залы і налічвалася 96 экспанатаў, а зараз восем залаў, 316 экспанатаў — у асноўным фондзе і 115 — у навуковым. Такім чынам Андрэй падзяліў прадметы старажытнасці на два фонды як у сапраўдным музеі. Таксама ён вядзе пашпарт музея, журнал наведванняў, запайняе акты перадачы экспанатаў. Зусім нядаўна дзевяцікласнік распрацаваў буклеты. Групу «УКантакце», у «Аднакласніках», асобны сайт музея, канал на YouTube — і ўсё пад адзінай назвай «Музей вёскі Вялікія Дворцы» (па-руску) — гэта таксама справа рук Андрэя.

Уласнымі сіламі энтузіяста, яго бабулі і жыхароў, якія з радасцю падхапілі ідэю збіраць аўтэнтычныя экспанаты, атрымалася сабраць прадметы быту, інструменты, без якіх не абходзіліся сяляне, адзенне, ткацкі станок, саматканыя палотны, даваенны гармонік Адама Бялінскага, асобнік газеты «Іскра» (1900 года) і «Васкрэснага чытання» (1927 і 1936 гадоў). Не пашкадаваўшы часу і сіл, Андрэй аформіў некалькі куткоў: «Ільіча», выставу да 70-годдзя Вялікай Перамогі і з фотаздымкамі вясцоўцаў.

Найвялікшай каштоўнасцю для самога гаспадара музея з'яўляецца самавар з шасцю эмблемамі, адну з іх можна прачытаць: «За працавітасць і мастацтва. 1870 год». Дастаўся ён Андрэю ў спадчыну. Менавіта гэты самавар стаў першым

Музей вёскі.

Фота Андрэя ПАЛЮХОВІЧА.

ПРА АЎТАРА

Нашай аўтарцы — 15 гадоў. Пра сябе Дар'я кажа, што любіць вандраваць як па Беларусі, так і ў цэлым па свеце.

— Цяпер актыўна займаюся журналістыкай, пішу артыкулы ў газеты, сустракаюся і размаўляю з цікавымі людзьмі. Вывучаю гісторыю, беларускую, рускую і англійскую мовы, — гаворыць дзяўчына і прызнаецца, што марыць паступіць на факультэт журналістыкі БДУ. — Лічу гэтую прафесію цікавай, рознабаковай і актыўнай. Спадзяюся, што мара збудзецца.

у калекцыі. Ганарыцца хлопец і лістамі з фронту, жаночымі ботамі 1930 года, падсвечнікам, што ўпрыгожаны цмокам, неабпаленай керамікай і яшчэ шмат чым іншым...

Верагодна, Андрэй нават не чакаў такой цікавасці да свайго музея, а, значыць, і забытай мясцовасці: мінулым летам яго ўжо наведвалі настаўнікі, аднакласнікі, журналісты рэспубліканскіх, абласных і пінскіх газет і тэлекампаній, а таксама дырэктар школы, у якой хлопец вучыцца.

Андрэй вельмі захоплены гісторыяй роднага краю. Прымае ўдзел у краязнаўчых конкурсах, актыўна збірае матэрыял для навуковай працы пра гісторыю Вялікіх Дворцаў. Марыць, каб на базе музея была створана адпраўная кропка турыстычнага маршруту па забытых вёсках Палесся. А мары, калі вельмі захацець, маюць уласціваць збывацца...

Дар'я БАХІР,
вучаніца 9 класа СШ №15 г. Пінска.

Вёска Вялікія Дворцы, што на Піншчыне, славіцца цікавай гісторыяй. Каб упэўніцца ў гэтым, мне прыйшлося здзейсніць невялікае падарожжа. У выніку сустрэлася з «дырэктарам музея» — менавіта так называюць яго мясцовыя жыхары. Напэўна, вы ўявіце сабе пажылога чалавека, які перажыў нямала цяжкіх момантаў у жыцці? На самай справе, гаворка ідзе пра дзевяцікласніка пінскай школы №15 — Андрэя Палюховіча. Ён нарадзіўся ў Вялікіх Дворцах і ведае амаль усё пра гэтую мясцовасць.

Слова за слова, і юнак раскажаў мне пра гістарычнае мінулае вёскі.

Першы пісьмовы ўспамін пра Вялікія Дворцы датуецца 1554 годам, але, як гавораць жыхары, яны ўзніклі ў 1508 годзе, прыблізна ў гэты час ужо налічвалася сямнаццаць двароў. Сведкамі з'яўлення вёскі ў XVI стагоддзі служаць межавыя камяні, знойдзеныя пры меліярацыі на балочы. У мяне ўзнікла пытанне: чаму менавіта Вялікія Дворцы, а ні які іншак? На гэты конт ёсць гіпотэза, якая гаворыць, што назва паходзіць ад слова «двор», а не ад слова «палац» (па-руску «дворец»).

Падчас Вялікай Айчыннай вайны ў вёсцы ўжо налічвалася 139 двароў, але ў ліпені 1944 года немцы знішчылі 138 з іх. Андрэй тлумачыць, што адну хату яны пакінулі дзеля таго, каб у ёй захаваць сваю радыётэхніку. Гэтая хата засталася і да нашых дзён. 57 мужчын з вёскі былі ўдзельнікамі вайны, многія вярнуліся, а восем чалавек былі вывезены ў Германію.

Іван Сямёнавіч Надуліч — гэтае імя ведаюць усе ў вёсачцы. Ён быў удзельнікам падзей у Петраградзе, служыў у гвардыі па ахове Зімовага палаца, па загадзе ўдзельнічаў у арышце цар-

3 гадоў

ВАМ СЛОВА, 1980—1990-я

Алена ФІЛІПЧЫК: — У канцы 1980-х у нас сабралася цудоўная каманда. Трэба сказаць дзякуй рэдактару Валерыю Плюскову за тое, што ён ніколі не перашкаджаў творчай дамінацыі. Мы пачалі ганарыцца, што працуем у беларускамоўнай газеце. Была вельмі шчырая таварыская атмосфера. Магчыма, таму, што ўсе аднаго ўзросту, маладыя. Маладосць — гэта ж яшчэ і жаданне нешта мяняць, рухаць наперад, ствараць. Быў парыв, энтузіязм. Чаго мы толькі ні прыдумлялі! Варта згадаць экалагічныя акцыі «Чырвонкі». У экспедыцыі па Прыпяці разам з маладымі вучонымі Акадэміі навук «ЧЗ» узнікла пытанне згубнага ўздзеяння меліярацыі на прыродны комплекс Палесся, флору і фаўну. Сумесна з краязнаўцамі шукалі вытокі Нёмана.

Гэта быў час перабудовы. Вяліся дыялогі пра маральнасць, адносіны да культуры, будучыню краіны. Газета ўздывала вострыя праблемы, напрыклад, пра афганскую вайну. «Чырвонку» канца 1980-х з поўным правам можна назваць не толькі школай якаснай журналістыкі, але і фарміравання грамадскай свядомасці.

Сяргей ПЛЫТКЕВІЧ: — Для мяне «Чырвоная змена», я першае каханне. Студэнтам журфака я перавёўся на завочнае і пачаў працаваць. Гэта была рэальная прафесійная школа, з другога-трэцяга курса БДУ я амаль не вучыўся, набылі атрымліваў падчас работы.

Вядома, тады не так проста было трапіць у штат. Так, мяне не ўзялі б без прапіскі. Але газета была зацікаўлена ў маладых перспектывных журналістах. У той час у «Чырвонцы» працавала Маргарыта Старых, якая і прапісала мяне і Мікалая Ефімовіча (цяпер намеснік рэдактара «Комсомольской правды»). На адно месца фотакарэспандэнта тады прэтэндавалі два чалавекі — я і Сяргей Брушко. Мяне ўзялі карэспандэнтам у аддзел сельскай моладзі, а я імкнуўся і марыў здымаць. Маргарыта Старых, Галіна Пшонкі казалі «Пішы і фатаграфуй». У той час я вучыўся спалучаць малаюнак і тэкст. Калі сам піша і фатаграфуеш, думаеш па-іншаму, такія матэрыялы ў некалькі разоў экспрэсіўнейшыя.

Газета давала магчымасць эксперыментавання. Упершыню ў ёй мы рабілі калажы. Гэта сёння ўсё ствараецца на камп'ютары, а тады трэба было раздрукоўваць малюнкi, праклейваць. Калі класічны рэпартаж дазваляў падаць два-тры кадры, то ў калажы можна было выкарыстаць сем. Мы маглі пашыраць творчыя падыходы.

Аляксандр САЛАМАХА: — У той час, як я ўзначальваў «Чырвонку», яна заставалася адзінай маладзёжнай газетай у краіне, бо другая — рускамоўная — была ператворана ў грамадска-палітычнае выданне. Беларусь пераадоўвала шматлікія цяжкасці ў эканоміцы, палітыцы і гуманітарнай сферы. Калектыў «ЧЗ» бачыў сваю ролю ў тым, каб па-ранейшаму ісці да чытача з беларускім духам, прапагандаваць нашу гісторыю, культуру і дапамагаць станаўленню маладой беларускай дзяржавы. Мы тады ў краінасці не кідаліся, стараліся быць кампетэнтнымі, шчырымі, і за гэта «Чырвонку» паважалі і шанілі. І пазіцыю газеты ў той час станоўча адзначаў Прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка.

«ЧЗ» была сапраўдным асяродкам беларускай культуры, рэдакцыю пастаянна наведвалі вядомыя пісьменнікі, мастакі, вучоныя. На 75-гадовы юбілей газеты да мяне зайшоў Сяргей Грахоўскі. Ён працягнуў значок «Чырвонай змены», які атрымаў на 50-гадовы юбілей, і папрасіў перадаць будучаму рэдактару, калі газеце споўніцца сто гадоў.

У «Чырвонцы» мы былі аднадумцамі і папленнікамі, верылі ў нашу Беларусь. Сячроўства засталася назаўсёды, як і павага да «ЧЗ».

Запісала Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

(Заканчэнне.)

Пачатак на 4-й стар. «ЧЗ».)

Па дарозе жыцця — без шкадаванняў

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

— Колькі мне гадоў? 58, — какетліва ўсміхаецца Ада Аляксееўна. Але пасля дадае: — Толькі наадварот.

Пачуцця гумару і добрага настрою жанчыне не займаць. У наваколлі яе добра ведаюць: нават у свае пачасныя гады яна не апускае рук і заўсёды ўдзельнічае ў самых розных мерапрыемствах, якія арганізуюць моладзь з найбліжэйшых навучальных устаноў.

— З Адай Аляксееўнай мы знаёмая даўно, — кажа першы сакратар арганізацыі БРСМ Савецкага раёна г. Мінска Ганна ПАУЛЕНКА. — Калі трэба расказаць цікавыя гісторыі школьнікам — лепшага спікера не знайсці. Ды і ўвогуле, яна вельмі добразычлівы чалавек.

Пасля эмацыйнага прыёму хлопцы і дзяўчаты прыступаюць да працы. Калі прыбрацца і працець пыл сям'я Чаркашчанкаў можа без праблем, то вось чыстка вялікай колькасці дываноў уяўляе значна больш складаную задачу для старых людзей. Вайсковую выпраўку курсантаў відаць адразу — хлопцы спрытна арыентуюцца на «мясцовасці» і ацэньваюць фронт работ. Яны падымаюць мэбл, выцягаюць на вуліцу «дарожкі», а дзяўчаты выціраюць пыл. Тым часам Ада Аляксееўна распавядае сваю гісторыю.

Спытай цяпер любога, якая галоўная дарога ў Беларусі, і амаль дакладна атрымаеш адказ — траса Брэст — Масква. Раней жа ўсё было інакш. Пэўна, самай значнай аўтамабільнай «артэрыяй» у БССР пачатку мінулага стагоддзя быў стары Варшаўскі тракт (цяпер траса Р43). Начальнікам участка гэтай дарогі працаваў бацька нашай гераіні, і менавіта вакол «Варшаўкі» разгортвалася ўся яе гісторыя. Ада нарадзілася ў Слаўгарадзе — адным з гарадоў, праз які пралягала дарога. Але як толькі Чырвоная Армія вызваліла Заходнюю Беларусь, бацьку разам з сям'ёй перавялі на новы ўчастак — у Слонім. Менавіта там яны і сустрэлі пачатак вайны.

— 22 ліпеня мы з бацькамі збіраліся ехаць у лес адзначаць мой адзінаццаты дзень нараджэння, — прыгадвае жанчына. — Тату ўначы тэрмінова выклікалі на службу, вярнуўся ён прыкладна ў 9 раніцы, а ўжо праз паўгадзіны пачалася першая бамбёжка. Уся сям'я пабегла хавацца, першы налёт мы перачакалі. Пасля гэтага прыйшло рашэнне аб эвакуацыі. Мяне разам з мамай і сёстрамі (старэйшай — інвалідам, і дзвюма малодшымі: чатырох- і паўтарагадовай) пасадзілі ў паўтаратонку і павезлі на ўсход. Адзінае, што мы паспелі зрабіць перад ад'ездам, — замкнуць хату, нават рэчэй ніякіх не бралі з сабой. Як толькі праехалі Шчару, пачулі моцны выбух — гэта бацька падарваў мост праз раку. Сам ён застаўся ў Слоніме — абараняцца.

Да Слуцка, які знаходзіцца ў 150 кіламетрах ад Слоніма, машына ехала палову першага дня вайны і ўсю ноч наступнага. Дарога была забіта машынамі і людзьмі, якія рухаліся на ўсход, таму складвалася адчуванне, што паўтаратонка амаль увесь час стаіць на месцы. Наступная бамбардзіроў-

Выбіць дываны — справа, якая пад сілу не кожнаму старому чалавеку.

ка заспела машыну ў дзесці кіламетрах ад Бабруйска, у вёсцы Каменка.

— Было страшна, бо горад здавалася, гарэў цалкам, — кажа Ада Аляксееўна. — Машыну спынілі, а мы кінуліся ў лес хавацца. Калі ўсё скончылася, высветлілася, што яна не заводзіцца. Наш кіроўца, шаснаццацігадовы стажор, не мог разабрацца, у чым праблема. Вырашылі ісці далей пешшу. Уяўляеце, з інвалідам і дзвюма маленькімі дзяўчынкамі... Начавалі ў дарожнага майстра на падлозе, прасіліся да людзей у іншых гарадах. Праз чатыры дні дайшлі да Слаўгарада.

Дзяўчыне да цела прывязалі аўтамат і схавалі яго пад доўгай сукенкай. Несці зброю трэба было праз раку Проню.

Там сям'я пасялілася ў цёткі, бо дзедава хата згарэла падчас адной з бамбардзіровак. У сярэдзіне ліпеня ў Слаўгарад прыйшлі немцы. Пачыналася ўсё, пэўна, як і ў большасці іншых беларускіх вёсак — з сумна вядомага «Матка, курка, млека, яйка».

— Вядома, забралі ўсё, — кажа жанчына. — Есці не было чаго. У цёткі быў зусім маленькі агародзік, а да яе, акрамя нас, прыехалі яшчэ дзве сястры з Магілёва са сваімі дзецьмі. Ды і ў самой было двое... Таму жылі вельмі голадна, але ісці нам не было куды.

Тым часам бацька Ады на тэрыторыі Украіны трапіў у акружэнне, а потым у палон. У хуткім часе яму ўдалося збегчы. Дзіўна, што знясілены мужчына халоднай зімой здолеў дабрацца да Слаўгарада, хаваючыся ад акупантаў па лясах. Дадому ён прыйшоў у снежні.

— Добра памятаю, што першым часам ён хаваўся ў хаце, — распавядае Ада Аляксееўна. — Усё цела было апухлае. Ставілі бочку, у якую чыгунамі налівалі гарачую ваду, і саджалі яго туды. У студзені ён ужо акрыў і пайшоў уладкоўвацца на нямецкую біржу працы. Там яго ўзялі працаваць усё на тую ж «Варшаўку» начальнікам. Такая пасада давала шмат унікальных магчымасцяў, і ён стварыў падпольную групу для супрацьстаяння фашыс-

там. У яе дзейнасці дапамагалі і мы, дзеці.

Заданню ў слаўгарадскіх дзяцей было нямаля. Напрыклад, калі мужчыны збіраліся паслухаць савецкае радыё ў адной з лазняў, юнакі пільнавалі Піянерскую вуліцу, каб нікога з чужых на ёй не было. Здаралася, што падчас такіх «сеансаў» ішоў нямецкі патруль. Тады дзеці гучна свістлі на ўсю ваколіцу. У лазні гэта чулі, і слухачы паспявалі схваць прыёмнік і разбегчыся па хатах.

Акрамя гэтага, падпольшчыкі ўласнарач рабілі лістоўкі. Расклеіваць іх давяралі дзецям. Да адзення прышывалі спецыяльныя вялікія кішэні, куды складвалі паперу і клей (яго рабілі з гнілой бульбы, якую таўклі і залівалі кіпнем). Ада з мясцовымі хлопцамі ляпіла лістоўкі на слупы, рызыкуючы быць злоўленай немцамі.

Былі і іншыя заданні. Напрыклад, аднойчы падпольшчыкі раздабылі зброю. Трэба было перадаць яе ў бліжэйшы партызанскі атрад імя Варашылава. Заданне даверылі дзецям. Самае цяжкае сталася Адзе — дзяўчыне да цела прывязалі аўтамат і схавалі яго пад доўгай сукенкай. У суправаджэнні трох хлопцаў яна адправілася ў прызначанае месца. Несці зброю трэба было праз раку Проню.

— Рака там зусім не глыбокая, дарослы чалавек лёгка пешшу прыйдзе, — кажа жанчына. — Ды і я магла на дыбачках. Першым ішоў мой брат, далей я, а заду яшчэ два хлопцы. Але раптам зачэпілася за нешта на дне і ўпала ў ваду. Хлопцы, вядома, схпілі мяне і выцягнулі на бераг. Я надта спужалася і адразу вельмі моцна расплакалася. Але падышоў брат і сказаў: «Уставай, чаго соплі распусціла?». Давялося ўстаць і ісці ў мокрай сукенцы са схаваным пад ёй аўтаматам. Дзякуй Богу, абышлося — зброю мы схавалі ў дамоўленым месцы, а партызаны пасля яе забралі.

Яшчэ адзін з рызыкоўных выпадкаў здарыўся, калі дзеці вырашылі праявіць ініцыятыву і без удзелу дарослых самастойна падрыхтавалі «аперацыю». У адным са старых слаўгарадскіх садоў стаялі пародзістыя нямецкія коні. Іх, вядома, вартавалі, але не надта пільна. Тызень Ада з братам сачылі за раскладам дня вартуніка, і аднойчы адважыліся — як толькі той пай-

шоў на абед, прабраліся ў сад. Там улезлі ў гумно. Знайшлі патроны і мяшок аўса. Усё гэта забралі і хутка пабеглі дадому. Ужо там пачалі думаць, што рабіць з «трафейамі». Авёс схавалі ў будку сабакі па мянушцы Фікус. А патроны — у дрывоці, выбраўшы з сярэдзіны частку паленцаў.

— Пра гэта ніхто з дарослых не ведаў, — успамінае гераіня. — Але да вечара мы лічылі сябе героямі. І тут раптам у шэсць раніцы да

аднойчы забралі ў камендатуру — хутчэй за ўсё, нехта расказаў акупантам, што яго сын — падпалкоўнік Чырвонай Арміі. Там старога збілі да смерці і выкінулі з другога паверха. Сястрычка Ады памерла ад адру.

Гісторыя падпольнай групы скончылася раптоўна — нехта здрадзіў, і немцы пачалі паляванне на яе ўдзельнікаў. Бацька Ады паспеў сысці ў лес да партызанаў, а маму забралі ў камендатуру. Да дзяцей

Дзяўчаты тым часам «разбіраліся» з пылам на люстэрках.

І заняліся падлогай і люстрамі.

нас прыходзяць паліцай і два немцы. Відаць, хтосьці бачыў, як мы неслі з гумна мяшок, і «здаў» нас. Немцы вывелі ўсю сям'ю на вуліцу і пастроілі ў шарэнгу, а пасля перавярнулі ўсю хату. Нават у хлеў і на гарышча залезлі. Толькі васьм Фікус да будкі іх не падпусціў. А ў дровы лезці не дадумаліся. Пайшлі ні з чым. Калі мы раскавалі бацьку, што зрабілі, ён адлупцаваў нас папругай да сінякоў. Мы ўжо і самі зразумелі, што калі б яны штосьці знайшлі, нас на месцы б і расстралілі.

Вайна забрала ў Ады Аляксееўны дзеда і малодшую сястру. Мужчыну немцы

прыйшоў невядомы і сказаў ісці пешшу ў вёску Крамянка, а там схаваліся на каменедрабілцы. Адтуль дзяцей забраў ужо іншы чалавек, у якога малыя жылі два дні. Уночы ён адвёз іх на луг і схваў у стагах сена. Загадаў не высоўвацца і чакаць. Праз нейкі час ён зноў забраў дзяцей і на чоўне адвёз іх у атрад імя Варашылава.

Тым часам партызаны ўзялі штурмам камендатуру Слаўгарада і вызвалілі ўсіх вязняў, у тым ліку і маму Ады. Так сям'я зноў уз'ядналася, на гэты раз у атрадзе. І тут дзецям знайшлося прымяненне — яны абіралі бульбу, зай-

маліся іншай працай. А ўжо ў жніўні 1943-га Слаўгарад вызваліла Чырвоная Армія.

— Вельмі добра памятаю, як мы сустрэлі Перамогу, — кажа Ада Аляксееўна. — Бацька ўжо зноў працаваў на «Варшаўку», спачатку ў Крычаве, а потым пад Бабруйскам — у Глушы. Я, дарэчы, вучылася ў той жа школе, што і Алесь Адамовіч, нядрэнна яго памятаю. Дык вось, што-тызень уся школа выходзіла на дарогу — адбудоваць яе, бо ўсё было разбомбленае. Насілі пясок, шчэбень, дапамагалі дарослым... У адзін з такіх дзён побач з намі спыніліся некалькі ваенных машын, і адзін з салдатаў закрычаў: «Ура! Вайна скончылася!» Да машыны адразу пабег увесь натоўп, людзі радаваліся, абдымаліся. Салдат узяў падушку з чырвоным напернікам, разрэзаў яе і падкінуў угору. Такі васьм атрымаўся святочны салют — усіх засыпала пер'ем, людзі смяяліся і плакалі...

Падпольшчыкі ўласнарач рабілі лістоўкі. Расклеіваць іх давяралі дзецям.

Ада з мясцовымі хлопцамі ляпіла лістоўкі на слупы, рызыкуючы быць злоўленай немцамі.

Пасля вайны Ада Аляксееўна скончыла педагогічны тэхнікум у Бабруйску, выйшла замуж за вайскоўца, разам з якім правяла ў раз'ездах амаль усё жыццё. Сям'я жыла ва Усходняй Германіі, Прыбалтыцы, у Туркменістане. Але такое жыццё не перашкодзіла выхаваць траіх дзяцей: дзвюх дачок і аднаго сына. Цяпер у Ады і Віктара Чаркашчанкаў яшчэ і адзінаццаты праўнукаў.

Хлопцы з Ваеннай акадэміі хутка знаходзяць агульны тэмы з Адай Аляксееўнай — аказваецца, жанчына раней працавала ў іх навучальнай установе выкладчыцай. Ды і з мужам жанчыны пагутарыць ёсць пра што — вайсковец паспеў застаць часы, калі самай сучаснай ракетнай зброяй былі легендарныя «кацюшы». Калі ўсе справы зроблены, размова працягваецца за гарбатай — гаспадыня падрыхтавалася да прыходу гасцей і спякла святочны пірог. Пачастунак атрымаўся вельмі смачным.

— Мы з хлопцамі прадстаўляем добраахвотны студэнцкі атрад, які часта займаецца такога кшталту дапамогай, — распавёў курсант III курса авіяцыйнага факультэта Ваеннай акадэміі Антон ЛЮБАЧКА. — І, вядома, вялікім гонарам для нас стала магчымасць дапамагчы такому чалавеку, як Ада Аляксееўна. Ужо на месцы мы даведаліся, што яна дваццаць гадоў адпрацавала ў нашай ВУ. Уражанні засталіся незабыўныя, думаю, што асабліва ўсім спадабалася размова за гарбатай...

— Ні пра што ў сваім жыцці я не шкадуу, — кажа на развітанне Ада Аляксееўна. — Мне здаецца, яно атрымалася вельмі цікавым. І нават калі была б такая магчымасць, то я ўсё роўна нічога не памянала б.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ,
lyskavets@vziasda.by

21 04 2016 г.

СУПРАЦОЎНІЦТВА

3 КАНФЕСІЯМІ ПАШЫРАЕЦЦА

Праект БРСМ па добраўпарадкаванні храмаў выходзіць на міжканфесійны ўзровень, паведаміла сакратар ЦК маладзёжнай арганізацыі, каардынатар валанцёрскага руху «Добрае сэрца» Вікторыя Мянанава.

Раней БРСМ распачаў з Беларускай Праваслаўнай Царквой праект «Аднаўленне святынь Беларусі». Так, летась было добраўпарадкавана больш за 300 праваслаўных аб'ектаў. Цяпер жа абмяркоўваюцца сумесныя крокі па рэалізацыі такога праекта ўжо з усімі канфесіямі. Па словах Вікторыі Мянанавай, маладзёжная арганізацыя назапасіла дастаткова вопыту для гэтага і атрымала канкрэтныя вынікі. Валанцёры дапамагалі добраўпарадкаваць гістарычныя аб'екты ў рэгіёнах, а ў Мінску праводзілі такія работы на тэрыторыі храма-помніка ў гонар Усіх Святых. Што датычыцца супрацоўніцтва ў гэтым кірунку з каталіцкай канфесіяй, дык такія канкрэтныя прыклады ўзаемадзейнення ёсць, у прыватнасці, па Гомельскай і Гродзенскай абласцях. Дагэтуль яны насілі лакальны характар, а сёлета было вырашана вывесці праект на рэспубліканскі ўзровень.

РАБІЦЬ, ЯК ПАДКАЗВАЕ ДОБРАЕ СЭРЦА

У Жодзіне чарговы раз прайшла добрачынная акцыя «Добрае сэрца», у якой узялі ўдзел каля 30 неаб'якавых жыхароў горада.

— Па ініцыятыве нашага гарадскога райкама БРСМ яна ўпершыню стартвала пяць гадоў таму, а цяпер праводзіцца раз у квартал, — распавяла першы сакратар Таццяна Глушко. — Яе сутнасць у тым, што жыхары Жодзіна дапамагаюць збіраць рэчы для маламаёмных грамадзян, шматдзетных сем'яў, іншых катэгорый, якія маюць патрэбу ў дапамозе. Гэта, як правіла, посуд, абутак, цацкі, кнігі і іншае. Вядома, усё ў добрым стане, часта зусім новае. Сабранае мы перадаём у тэрытарыяльны цэнтр, дзе рэчы праходзяць санітарную апрацоўку перад тым, як знайсці новых гаспадароў.

Ідзе збор рэчаў.

Па словах Таццяны Глушко, у акцыях кожны раз прымае розная колькасць нераўнаддушных людзей. Бывае, што і 50 чалавек. Прычым нярэдка адзін яе ўдзельнік прыносіць па тры-чатыры пакункі рэчаў, некаторыя прывозяць іх нават на машынах.

ТУТ ЖЫВЕ ВЕТЭРАН — ПЕРАМОЖЦА Ў ВАЙНЕ

У рамках акцыі Беларускага фонду міра актывісты раённай арганізацыі БРСМ Лагойскага раёна сустракаюцца з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны і маюць да іх дамоў ці побач з кватэрай памятную таблічку «Тут жыў ветэран Вялікай Айчыннай вайны. Дзякуй за Перамогу!»

— Нядаўна такая таблічка з'явілася на доме Леаніда Дзмітрыевіча Кранцэвіча 1929 года нараджэння. Калі падчас вайны над яго вёскай нависла пагроза, 14-гадовы юнак пайшоў да партызанаў у брыгаду «Народныя мсціўцы». Пасля вайны ўсё жыццё адпрацаваў кіроўцам у «Сельгастэхніцы». Узнагароджаны ордэнам і медаламі, — распавяла нам першы сакратар райкама БРСМ Ірына Краўчонок.

Памятная таблічка з'явілася і на жыллі Вольгі Васілеўны Васюковіч. У 17 гадоў яна пайшла ў партызанскі атрад «Жалызняк» на Бягомльшчыне. Была вязнем у Германіі. Пасля вайны 45 гадоў адпрацавала ў сферы адукацыі, з'яўляецца «Выдатнікам народнай асветы», мае шэраг іншых узнагарод. — Гэта актыўная жанчына, нягледзячы на свой 90-гадовы ўзрост, яна поўная энтузіязму і аптымізму, у яе планы распісаны на пяць гадоў наперад. Вольга Васілеўна захапляецца чытаннем кніг і развядзеннем кветак, усё робіць сваімі рукамі. Яна вельмі ганарыцца сваімі ўнукамі: начальнікам упраўлення Следчага камітэта Рэспублікі Беларусь па Гомельскай вобласці генерал-маёрам юстыцыі Алегам Анатолевічам Шарковым і начальнікам кантрольнага ўпраўлення Следчага камітэта Рэспублікі Беларусь па Мінскай вобласці падпалкоўнікам юстыцыі Васілём Уладзіміравічам Васюкевічам, — працягвае Ірына Краўчонок. — Над жанчынай шэфствуе пярвічка БРСМ гімназіі, дзеці часта наведваюць Вольгу Васілеўну, а яна, у сваю чаргу, — такі ж часты госць у навучальнай установе.

Усяго ў Лагойску і раёне будзе ўстаноўлена 45 памятных таблічак, 15 з якіх ужо знайшлі сваё ганаровае месца на жыллі ветэранаў.

Сяргей РАСОЛЬКА. rs@zviazda.by

Ад імя Беларускай рэспубліканскай пianaрской арганізацыі дазвольце павіншаваць «Чырвонку. Чырвоную змену» з 95-годдзем з дня выхаду першага нумара газеты!

Сёння ў нашай краіне існуе шмат друкаваных выданняў, але не кожнае можа заявіць пра тое, што нават у самыя складаныя гады яно не пераставала радаваць чытачоў выпускам свежых нумароў.

І сёння, праз дзесяцігоддзі, вечна юная «Чырвонка» — захавальніца найлепшых маладзёжных традыцый, яна аперацыйна, дакладна і лаканічна інфармуе моладзь і грамадскасць пра падзеі ў нашай краіне.

У гэты ўрачысты дзень мы дзякуем вам за супрацоўніцтва і ад усяго сэрца зычым мірнага неба над галавой, добрабыту, поспехаў на ніве прафесійнай дзейнасці, увасаблення планаў, праектаў, праграм, надзейных і верных партнёраў, сяброў, з якімі вы і надалей будзеце ісці дарогамі добра і справядлівасці. І няхай нашы агульныя намаганні будуць скіраваныя ў імя працвітання нашай краіны — Рэспублікі Беларусь!

3 павагай, старшыня ЦС ГА «БРПА» Вікторыя МЯНАНАВА.

Газеце-юбіляру ад «Знаёмки» братэрскае прывітанне! Віншум рэдакцыю «Чырвонкі. Чырвонай змены» з такой выдатнай датай — 95-годдзем. Для маладзёжнай газеты гэта не ўзрост. Можна яшчэ некалькі разоў па 95.

За доўгія гады сваёй гісторыі ваша выданне заваявала заслужаны аўтарытэт у чытачоў. Ваш калектыў многіх традыцый, закладзеныя папярэднімі пакаленнямі журналістаў, і вам пад сілу любяць тэмы і жанры. Усё, за што ні возьмуцца карэспандэнты «Чырвонай змены», зроблена цікава і з густам.

Усім ветэранам, супрацоўнікам газеты — здароўя, шчасця, аптымізму, добрага настрою, спраўджаных надзей, цікавай і плённай працы, творчых удач і новых удзячных чытачоў. Сустрэнемся і на сотым дні нараджэння!

Калектыў рэдакцыі газеты «Знамя юности».

Форум крэатыўных

ПАЧЫСЦІЦЬ ЗУБЫ... РАКАВІНКАМІ,

або Як падзяліцца з сябрам фізічным эксперыентам

Конкурс «100 ідэй для Беларусі» цяпер праводзіцца ў міжнародным фармаце — днямі ў сталіцы адбылася першая выстаўка-прэзентацыя ініцыяванага Беларускай рэспубліканскай арганізацыяй маладзёжнага праекта «100 ідэй для СНД». Прадставіць свае распрацоўкі мінскай публіцы прыехалі хлопцы і дзяўчаты з шасці краін: Азербайджана, Арменіі, Беларусі, Казахстана, Кыргызстана і Расіі — усяго 38 камандаў. Пераможцаў вызначалі па васьмі кірунках: прамысловасць, хімія і біятэхналогія, культура, адукацыя, ахова здароўя, медыцынская тэхніка і фармацыя, інфармацыйныя тэхналогіі, турызм і нацыянальная культура. Пра некаторыя з распрацовак стваральнікі расказалі карэспандэнтам «Чырвонай змены».

— Падрыхтоўка авіятэхніка ці авіяінжынера патрабуе велізарных укладанняў, — кажа курсант Беларускай дзяржаўнай акадэміі авіяцыі Мікалай Карнавухаў. — Самалёт — вельмі дарагая «цацка», таму практыкай мы займаемся мала. Існуючыя трэнажоры таксама каштуюць мільёны долараў. Таму даводзіцца чытаць шмат тэхнічнай літаратуры, кампенсуючы недахоп практычных заняткаў. Але мы, здаецца, знайшлі рашэнне — зрабілі поўную віртуальную імітацыю ўсіх сістэм самалёта. Гэта не проста сімулятар работы гіраскопаў, датчыкаў вышыні, але і сімулятар іх рамонту і праверкі.

Праграма даступная як для стацыянарных камп'ютараў, так і для мабільных прылад: тэлефонаў, смартфонаў... Праектам ужо зацікавіліся ў Расіі: там яго зараз выпрабуюць у некаторых школах у якасці гульні-квэсту, мэтай якой — павысіць прэстыж інжынерных прафесій.

У нечым падобны праект прадставілі настаўнік фізікі і інфарматыкі з Пліскай сярэдняй школы Смалявіцкага раёна Аляксандр Рубанаў і яго вучні Сабіна Рабцэвіч і Іван Клячкоўскі. Мультымедыйны праект «Школьны эксперымент» — гэта мабільная праграма, закліканая спрашчыць навучанне дзяцей фізіцы.

— Як настаўнік, я даволі часта сутыкаюся са складанасцямі ў тлумачэнні матэрыялу, — кажа Аляксандр. — На мой погляд, у нашых падручніках многія рэчы вельмі цяжкія для дзіцячага ўспрымання. Тым больш што школьнікі цяпер увогуле не вельмі любяць чытаць, ім хочацца бачыць наглядныя прыклады. Пры гэтым большасць вучняў маюць тэлефоны і планшэ-

Расіянка Надзея Токарава прэзентуе музей суднабудавання, створаны яе бацькам.

ты — шыкоўны сродак для арганізацыі навучання, якому ў нас звычайна надаецца роля, максімум, калькулятара. Наша ідэя ў тым, каб стварыць такую праграму, дзе вучэбны матэрыял падаецца максімальна проста — пры дапамозе запісаных на відэа эксперыентаў, малюнкаў і г.д. Адна справа — убачыць крышталі меднага купарвасу ў падручніку, і зусім іншая — паназіраць, як яго вырошчваюць у рэальнасці. Мы здымаем вопыты, лабараторныя работы, рашэнні задач, якія прапануюцца ўдзельнікам турніраў юных фізікаў. Напісалі мабільную праграму, дзе ўсё гэта ёсць, і кожны можа ёй карыстацца. Увогуле, у свеце цяпер трэнд на такія наглядныя дапаможнікі, і нам вельмі хочацца не адстаць. Таму робім сваімі сіламі тое, што можам.

Магістрант Нацыянальнай акадэміі навук Арменіі

бесплатны Wi-Fi. Але праект армяніна накіраваны ў першую чаргу на экалагічнасць:

— Мая сістэма выкарыстоўвае самыя сучасныя LED-тэхналогіі, а таму лампы спажываюць вельмі мала энергіі. Гэта дазваляе сілкаваць ліхтары ад назапашанай за дзень энергіі сонца. Акрамя начнога асвятлення, будзе магчыма зараджаць самыя розныя дэвайсы ў дзённы час. Сістэма цалкам аўтаномная: акумулятары не патрабуюць абслугоўвання і працуюць ад васьмі да дванаццаці гадоў. Асвятленне ўключаецца і выключаецца аўтаматычна ў залежнасці ад часу сутак. Усяго

зубных паст змяшчаецца шэраг патэнцыйна небяспечных для арганізму рэчываў, у тым ліку свінец, мыш'як і фтор. Рашэнне, якое прапануюць школьніцы, — экалагічна чыстая паста з морапрадуктаў.

— У нашай пасце выкарыстоўваюцца беляя марскія ракавінкі, перамолатая ў муку, пітная сода, настойка праполісу, эфірныя алеі мяты і чабору і гліцэрын, — распавядаюць юныя хімікі. — Добраахвотнымі паддоследнымі выступілі нашы аднакласнікі і настаўнікі, якія карысталіся пастай працяглы час. Трэба сказаць, што большасць яна спадабалася, удзельнікі эксперымента згодны карыстацца такой пастай замест звычайнай штодзень. Адзіны недахоп — не надта прыемная на смак, але па ачышчальных характарыстыках сумесь не саступае вядомым маркам.

Вартых увагі распрацовак хапала. Напрыклад, Назерке Саркенава з Караганды прыдумала, як выкарыстоўваць непатрэбную салому, і стварыла тэхналогію атрымання з яе так званых «пелатаў» — біяпаліва. Праекты расіян звычайна мелі лакальную накіраванасць: музей суднабудавання ў Чарапаўцы, краязнаўчы партал Вяцікі... А вось хлопцы з Кыргызстана хочучы ініцыяваць будаўніцтва пляцовак для заняткаў вулічным спортам па ўсёй СНД. Застаецца толькі спадзявацца, што ўсе гэтыя ідэі знойдуць увасабленне ў рэальным жыцці.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ. lyskavets@zviazda.by

Аляксандр Петрусёў з Томска прапануе тэхналогію вытворчасці сонечных панэляў новага тыпу.

Арцём Паглеванаў прывёз у Мінск праект «Разумныя лаўкі і вулічныя ліхтары». Тэма, як прызнаецца і сам аўтар, не новая — на вуліцах гарадоў Заходняй Еўропы ўжо ніхто не здзіўляецца магчымымі зарадзіць свой смартфон, седзячы ў парку, і нават злавіць там

тэрмін эксплуатацыі сістэмы складае прыкладна 25 гадоў. Дзевяцікласніцы Гаміда Гамза-Задэ і Гаміда Керымлі з ліцэя «Тэфэкур» (Азейрбайджан) звярнулі ўвагу на звыклую для ўсіх працэдур — чыстку зубоў. Дзяўчат хвалюе тое, што ў большасці

Натхненне | Э | мінулага

— Тэкст гімна «Чырвонкі» я пісаў, вядома, на заказ, — прыгадвае пісьменнік, — аднак стварыў яго вельмі хутка і з вялікім задавальненнем, хоць праца была цяжкай. Здавалася б, ведаеш выданне — вазьмі і напішы. А на самой справе ўсё гэта не так проста, таму што трэба прытрымлівацца пэўных патрабаванняў. Чаму я ўзяўся за працу? Бо з «Чырвонкай» сябраваў са

ТАЯ, ЯКАЯ ЗАЎСЁДЫ СА МНОЙ

школьных гадоў, калі пачынаў пісаць вершы, заметкі і нават аповяданні і быў яшчэ піянерам. Ужо ў падлеткавым узросце і калі заканчваў школу, паслаў некалькі сваіх заметак у газету, і, на маю вялікую радасць (таму што «Чырвонка» была сур'ёзным выданнем, якое для мяне здавалася недасягальным), іх надрукавалі. Прычым нават з аднаго майго ліста на старонках выдання пачалася дыскусія. І вось такія добрыя ўспаміны застаюцца з табой на доўгія

гады, калі не на ўсё жыццё. Таму «Чырвонка» для мяне заўсёды была дарагой газетай, асабліва калі прыгадваць гады напісання гімна: тады стаўленне да газеты і да друкаваных СМІ было іншым. Давер да іх быў вельмі вялікі, а «Чырвонка» да таго ж сама па сабе была вельмі цікавай, па-сапраўднаму маладзёжнай. Пісала пра тое, што было блізкае многім.

Я, калі ўспамінаю тэкст гімна, думаю, што цяпер, мабыць, так ужо не напісаў

бы. Бо прайшоў час, ужо не той узрост. І, напэўна, складаючы гімн газеце... З кампазітарам Дзмітрыем Смольскім мы працавалі як незалежныя адзін ад аднаго творцы. Мне асабіста прасцей напісаць спачатку тэкст, бо музыка рытмічна цябе абмяжоўвае. Але калі ёсць добрая мелодыя, то яна можа падштурхнуць на нейкія канкрэтныя вобразы, гісторыю. Таму цяжка сказаць адназначна, што важней...

Алесь БАДАК:

Шчыра — не памятаю, ці атрымаў тады нейкую грашовую ўзнагароду, бо, па праўдзе, і не чакаў яе. Але адназначна магу сказаць, што для мяне і тады, і ўвогуле неістотна ў такіх выпадках, ці аплачваецца мая праца. Пяніцца «плата» — яно ж даволі шырокае. Калі песня гучыць, засталася ў гісторыі, як той жа гімн, пра які мы згадваем цяпер, — гэта ўжо плата часу, слухачоў, якая больш каштоўная, чым любыя грошы.

Запісала Алена ДРАПКО.

drapko@zviazda.by

«ЧЫРВОНКА»

Словы Алесь БАДАКА
Музыка Дзмітрыя СМОЛЬСКАГА

Неспакойнага веку дзіця,
Лёс цябе і караў, і бярог.
На шырокіх прасторах жыцця
Не шукала ты лёгкіх дарог.
У віхурных, шэрыя дні
Падымала ты ветразь надзей.
Светлы промень тваёй дабрыві
Не згасаў аніколі, нідзе.

ПРЫПЕЎ:

«Чырвонка» заўжды маладая.
«Чырвонка» заўсёды з табой.
Хто з ёю сустрэчы чакае,
Той сам не старэе душой.

Новы век на зямлі, новы час.
Шмат чаго засталася ў былым.
І другія куміры ў нас,
І мы самі другія зусім.
Ды з табой разам шляхам прамым
Нам ісці да апошняй вярсты,
Бо мы ведаем: ты — гэта мы,
Бо мы ведаем: мы — гэта ты.

ПРЫПЕЎ:

Філасофія | гумару

ДАРЫШЧ У СМЕШКІ,

або 3 жартам
па жыцці

Антаніна КУЗЬМІЧ адвучылася ва ўніверсітэце не толькі з карысцю, але і... з гумарам. Выпускніца спецыяльнасці «Інфармацыя і камунікацыя» факультэта філасофіі і сацыяльных навук БДУ гуляе ў камандзе КВЗ «Спакваля» і смешыць комікаў на тэлебачанні.

У школьным тэатры, як гаворыць сама дзяўчына, у яе была роля «трэцяга дрэва справа», таму з творчай самарэалізацыяй прыйшлося пачакаць. Але «закопваць талент» яна не збіралася і ва ўніверсітэце ўсур'ёз занялася любімай справай.

— Спачатку было некалькі гумарыстычных выступленняў з аднакурснікамі на мерапрыемствах факультэта. Мне гэта зацягнула. Я зразумела, што падабаецца выклікаць усмешкі і радаваць людзей. А потым аднагрупнік Аляксей Сасніцкі прапанаваў гуляць у КВЗ, мы рызыкунулі і пайшлі камандай з дзвюх асоб у сезон некалькіх мінскіх ліг КВЗ. Першапачаткова было складана: што рабіць і як правільна трэба сябе падаваць? Удваіх няпроста крытычна ацаніць свой матэрыял, таму

Трохі фантазіі — і вы пачуеце, як яны іграюць Моцарта.

на яго напісанне трацілася шмат сіл. Але з часам атрымалася расслабіцца і гуляць у сваё задавальненне.

Антаніна кажа, што пачуццё гумару — выратавальны круг у любой жыццёвай сітуацыі. Гэта прызма, праз якую глядзець на свет значна веселей. Але адзначае, што КВЗ для яе — не толькі жарты. Гэта сябры,

свабода творчасці і ўпэўненасць у сабе і ў сваіх сілах. Мабыць, таму Антаніна і Аляксей рызыкунулі і паехалі на Міжнародны фестываль каманд КВЗ «КіВіН» у Сочы.

трэба паказаць сваё выступленне на тры-чатыры хвіліны і чакаць вердыкт журы. Нам казалі, што лепш пагуляць некалькі сезонаў, набрацца вопыту, а потым ужо ехаць. Але мы вырашылі не марнаваць час і паехалі ў першы год. І ніколі не пашкадавалі — эмоцыі незабыўныя! Ды і калі «варыцца» ў КВЗ два тыдні без перапынку, бачыш, як выступаюць іншыя каманды, гутарыш з удзельнікамі, то на саму гульні пачынаеш глядзець зусім па-іншаму.

Каб стаць сапраўдным кавэзэнікам, патрэбны пачуццё гумару і каманда. І калі першае можна мець, як той казаў, ад прыроды, то знайсці аднадумцаў значна цяжэй. Мабыць, таму фармат камандаў з двух чалавек становіцца ўсё больш папулярным. Асабліва пасля таго, як беларуская каманда «Дэтэктыўнае агенцтва «Месячнае святло», якая складаецца толькі з Філіпа Вароніна і Цімура Баб'яка, два гады запар становіцца віцэ-чэмпіёнамі Вышэйшай лігі КВЗ.

Часам для мініячур патрэбна больш чым два чалавекі. У такім выпадку «Спакваля» кіча на дапамогу сяброў.

— Гэты фестываль — адпраўны пункт для любой каманды. Не ездзіў у Сочы — лічы, не гуляў. На ім

— Галоўны плюс такой каманды — лёгка сабрацца. Выдатна, калі ўдзельнікі звязаны сяброўствам,

бо ў гульні толькі на дзевяці адносінах далёка не заедзеш. Але і мінусы ў такой невялікай каманды ёсць. Калі людзей больш, то і каэфіцыент карыснага дзеяння ў некалькі разоў большы. Калі стаміўся ці «выпісаўся», можна адпачыць, пакуль іншыя члены каманды працягнуць працаваць. Размеркаванне роляў, напрыклад, ты — аўтар, я — актрыса, быць не можа. Усе задзейнічаны аднолькава. Адказнасць часам не дазваляе атрымаць задавальненне ад падрыхтоўкі да гульні.

«Першапачаткова было складана: што рабіць і як правільна трэба сябе падаваць? Удваіх няпроста крытычна ацаніць свой матэрыял, таму на яго напісанне трацілася шмат сіл. Але з часам атрымалася расслабіцца і гуляць у сваё задавальненне».

Акрамя КВЗ, Антаніна і Аляксей удзельнічалі ва ўкраінскім праекце «Расмяшы коміка». Першы раз удваіх, а ў другі — Антаніна вырашыла паспрабаваць свае сілы самастойна. Абодва выступленні былі паспяховымі: яны змаглі расмяшыць Уладзіміра Зяленскага і Яўгена Кашавага і атрымаць грошы. Антаніна кажа, што праект вельмі цікавы, хочацца прыехаць туды зноў. Усё па-сапраўднаму: добра жартуеш — выйграеш.

Па прызнанні Антаніны, гумар — гэта яе лад жыцця, і ён ва ўсім, што яна робіць. Найлепшыя жарты прыдумляліся падчас звычайнай размовы ці спрэчкі. Часам дапамагалі вопытныя гульцы з іншых камандаў.

Надзея АНІСОВІЧ,
студэнтка V курса
Інстытута журналістыкі БДУ.

КВЗ — гэта не толькі гумар, але і акцёрскае майстэрства.

Некаторымі жартамі каманда «Спакваля» падзялілася з намі:

© Пагаворваюць, што беларускія футбалісты нават пасля смерці нікуды не трапляюць.
© Машына спартыўнага трэнера, калі заканчваецца бензін, едзе на маральна-валявых.
© Вельмі сентыментальная дзяўчынка купляла пельмені, каб сабраць свінку назад.
© Іван-царэвіч перажыў нямаля непрыемных імгненняў, перш чым зразумеў, што ўзяў не тую жабу.

© Гадзіннік філосафа цікае з гукам «як-так», «як-так».
© Дзяўчына з вельмі вялікім бюстам не ведае слова «рэзюмэ».
© Ігар з дапамогай падушкі даказаў, што самае галоўнае ў жыцці дзяўчыны — гэта не ўвага, а кісларод.
© Света зразумела, што хлопец — несапраўдны італьянец, калі той прадставіўся сеньёрам Памідорам.

ЧЫРВОНКА
ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ №12

ад 19 лютага 2009 года выдана

Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Заснавальнікі газеты —

Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»,
грамадскае аб'яднанне «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі».

Дырэктар — галоўны рэдактар
КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

Адказны за выпуск: рэдактар аддзела
Надзея НИКАЛАЕВА, рэдактар аддзела Сяргей РАСОЛЬКА.
Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».
Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А.

Кантактныя тэлефоны: 292 44 12, 287 17 41.

e-mail: info@zviazda.by

Газета адрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве

«Выдавецтва «Беларускі Дом друку».

ЛД №02330/0494179 ад 03.04.2009.

220013, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 79.

Тыраж 20.023.

Нумар падпісаны ў 19.30 20.04.2016 г.

«ГІСТОРЫЯ НЕ МАЕ АДВАРОТНАГА АДЛІКУ...»

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

— Вячаслаў Віктаравіч, як пачыналася ваша ўласнае захапленне гісторыяй?

— Я родам са старажытнага Полацка. Сама атмасфера горада вельмі ўплывала на мяне. Праз тры гады пасля майго нараджэння сям'я пераехала ў Наваполацк. Але бабуля і дзядуля працягвалі жыць у Полацку — калі падрос, я прыязджаў да іх амаль кожны выхадны і канікулы. У бібліятэцы дзеда мне ў рукі трапіла кніга Георгія Васілевіча Штыхава «Старажытны Полацк» 1975 года выдання. Гартаючы яе, я ўпершыню задумаўся, у якім старажытным і цікавым горадзе жыў... Па змесце гэта была навуковая манаграфія, у многім незразумелая, але фотаздымкі старажытных археалагічных артэфактаў і раскопак, гістарычныя падзеі, пра якія распавядалася там, вельмі ўразлілі. Акрамя таго, з дзяцінства я любіў чытаць гістарычныя аповесці і раманы — у маіх бацькоў была свая бібліятэка, а таксама ў роднага брата бацькі мелася вельмі добрая падборка кніг. Да таго ж незабыўны ўражанні пакідалі наведванні Сафійскага сабора і Спаса-Еўфрасіннеўскага манастыра, а таксама Барысавы камяні, езуіцкі калегіум. Было яскравае адчуванне, што ты жывеш на вельмі старажытнай зямлі з багатай гісторыяй, і з ёй звязаны лёс тваіх продкаў.

«На нарадзе, прысвечанай навуковым даследаванням, прагучала ідэя правесці ў 2017 годзе з'езд настаўнікаў гісторыі».

— Што за бібліятэка была ў вашага бацькі?

— У нашай сям'і была досыць звычайная падборка кніг. Бацька працаваў брыгадзірам электрамонтэраў на «Нафтане», маці — у аддзеле сацыяльнага забеспячэння. Але вельмі цікавая бібліятэка, з грунтоўнымі разнастайнымі выданнямі мелася ў майго дзядзькі Вячаслава. Памятаю, як яшчэ са школьных гадоў, прыходзячы да яго ў госці, я кожны раз браў нейкую кнігу і да наступнага разу абавязкова прачытваў яе. Ён сапраўдны кнігалюб, цікавіцца самымі рознымі рэчамі і дагэтуль мае цудоўны збор кніг.

— Вы маеце і ўласную досыць багатую калекцыю кніг...

— Так, усе сцены маёй кватэры застаўлены кнігамі. Аднак збіраў іх не толькі я, але і жонка, якая з'яўляецца кандыдатам філалагічных навук, вывучае гісторыю рускай літаратуры. Шмат кніг засталася ў бацькоў, бо ў нас проста няма дзе іх захоўваць.

— Займаючы пасаду дырэктара, ці хапае часу на ўласныя гістарычныя рэсурсы?

— Адміністрацыйная праца, натуральна, забірае вельмі шмат часу. Раней, калі працаваў намеснікам па навуковай працы, было больш вольных гадзін, і я выкарыстоўваў іх, каб наведаць архівы. Дзякуючы гэтаму маю на сёння назапашаны матэрыял і актыўна працую над падрыхтоўкай доктарскай дысертацыі, вольны час імкнуся траціць акурат на гэта. Займаюся вывучэннем удзелу моладзі Савецкай Беларусі ў грамадска-палітычным, сацыяльна-эканамічным і духоўна-культурным жыцці міжваеннага перыяду. А кандыдацкую дысертацыю я абараніў па нацыянальна-вызваленчым руху ў Заходняй Беларусі — дзейнасці арганізацыі «Змаганне».

— Атрымліваецца, вы даследавалі нацыянальны рух у Заходняй Беларусі, а пасля той жа час, толькі ў Савецкай Беларусі. Ці можна параўнаць працэсы, якія адбываліся ў дзвюх частках падзеленай краіны?

— Моладзь прымала актыўны ўдзел у нацыянальна-вызваленчым руху ў Заходняй Беларусі, дастаткова ўзгадаць Максіма Танка, які ўсю сваю маладосць прысвяціў гэтай справе. Як Заходняя Беларусь, так і Савецкая ў той міжваенны час з'яўляліся зонай барацьбы розных палітычных сіл. Як савецкай улады, так і польскія выкарыстоўвалі гэтыя плячоў-

кі для прасоўвання сваіх інтарэсаў. У абедзвюх частках Беларусі назіралася развіццё сіяніскага руху сярод моладзі, бо ў гарадах і мястэчках жыло шмат яўрэяў. У многіх грамадскіх арганізацыях, напрыклад у камсамоле, фактычна да 1924 года большасць складалі яўрэйскія юнакі і дзяўчаты. Беларуская ж моладзь значна актывізавалася з пачаткам палітыкі беларусізацыі.

— Ці трапляліся пэўныя звесткі, якія шакравалі?

— Даводзілася чытаць дакументы, якія прымушаюць задумацца аб тым, як асабістае жыццё чалавека адбіваецца на яго грамадска-палітычнай дзейнасці. Напрыклад, у Язэпа Гаўрыліка, які ўзначальваў пасольскі клуб «Змаганне» ў 1927—1930-х гадах, былі вельмі няпростыя жыццёвыя абставіны, і праз дакументы можна прасачыць, як гэта ўплывала на дзейнасць арганізацыі. Становіцца зразумела, чаму тыя або іншыя захады рабіліся ў арганізацыі, чаму былі пэўныя складанасці...

— Як лічыце, ці ўсе белыя плямы ў нашым мінулым ужо ліквідаваныя? Або ёсць яшчэ неведомыя старонкі, якія давядзецца адгарнуць у будучыні?

— Натуральна, нельга сказаць, што мы ўсё дасканална вывучылі. Ёсць пытанні, якія яшчэ трэба высветліць, паглядзець на іх аб'ектыўна, пачынаючы з самых старажытных часоў. Дарэчы, зусім нядаўна выйшла акадэмічнае выданне пра старажытных славянаў на тэрыторыі Беларусі, у якім упершыню прадстаўлены наш погляд на той час. Аднак не ўсе дакументы даследаваны і больш позніх перыядаў — Сярэднявечча, Новага часу — якія знаходзяцца не ў Беларусі, а за яе межамі. Шмат такіх папер захоўваецца ў расійскіх архівах, значная частка з іх нават не разабрана. Напрыклад, у Расійскім гістарычным архіве, які знаходзіцца ў Санкт-Пецярбургу, захоўваюцца нашы дакументы, прывезеныя туды яшчэ ў XVIII стагоддзі — яны так і ляжаць у скрутках, нераспакаваныя. Калі гэтыя рэчы ўрэшце будуць уведзены ў навуковае абарачэнне, нашы погляды на некаторыя падзеі, я ўпэўнены, адкарытуюцца. Што датычыцца найноўшай гісторыі Беларусі, то, у адпаведнасці з заканадаўствам, з многіх дакументаў яшчэ не зняты грыф сакрэтнасці, некаторыя дакументы засакрэчаны ў сувязі з дзяржаўнымі інтарэсамі. Рэальна аднавіць усю карціну можна будзе толькі тады, калі да гэтых дакументаў будзе адкрыты доступ навукоўцам. У кожным гістарычным перыядзе, безумоўна, яшчэ маюцца рэчы, якія будуць удакладняцца і патрабуюць даследавання.

— Што за дакументы знаходзяцца за межамі Беларусі, і ці рабіліся спробы іх вяртання?

— Гэта велізарная колькасць архіўных матэрыялаў па розных гістарычных перыядах, якія сёння захоўваюцца ў замежных архівахасховішчах. Сапраўды, не ўсе дакументальныя матэрыялы належным чынам апрацаваны, каб дазволіць да іх доступ навукоўцаў. Шмат дакументаў было вывезена ў Расійскую Імперыю, калі адбыліся падзелы Рэчы Паспалітай, падчас рэвалюцыйных і ваенных падзей XX стагоддзя. З-за палітычных, ваенных абставін значная частка дакументаў вывозілася таксама і ў другі бок, на Запад. Камісія па вяртанні дзейнічае пры Міністэрстве культуры і Міністэрстве замежных спраў Беларусі, аднак гэта вельмі складаная справа. Тое, што трапіла на тэрыторыю іншых дзяржаў, лічыцца іх уласнасцю. І толькі добрая воля кіраўніцтва той або іншай краіны можа спрыяць таму, каб гэтыя дакументы былі вярнуты на тэрыторыю, з якой былі вывезены ў свой час. Іншы шлях, які выкарыстоўваюць, напрыклад, у працы з дакументамі Радзівілаў — гэта алічбоўка. У электронным выглядзе копіі трапляюць да нас, іх могуць выкарыстоўваць навукоўцы.

— Атрымліваецца, дакументы цяжняцца на адным узроўні з мастацкімі каштоўнасцямі?

— Сапраўды, бо ёсць дакументы, асабліва Сярэдняй вякоў, Новага часу, якія маюць велізарную каштоўнасць, калі казаць пра XX стагоддзе, то тады ўжо было распаўсюджана капіраванне

дакументаў: некалькі асобнікаў могуць захоўвацца ў розных месцах, але па сваім змесце яны аднолькавыя.

«Было яскравае адчуванне, што ты жывеш на вельмі старажытнай зямлі з багатай гісторыяй, і з ёй звязаны лёс тваіх продкаў».

— У адным са сваіх інтэрв'ю вы казалі, што пакуль няма магчымасці вырабляць ці заказваць якасныя аўдыявізуальныя матэрыялы па гісторыі... Які б час і асоб вы выбралі, калі б была магчымасць увасобіць іх у пэўнай стужцы?

— На мой погляд, увасаблення ў пэўным варанне, сцэнарый спектакля ці фільма варты Усяслаў Чарадзей: гэтай асобе прысвечана мала аўдыявізуальных твораў, аднак яна заслугоўвае таго, каб да яе звярнуцца. Вельмі цікавы лёс у Іосіфа Гашкевіча — нашага земляка, вядомага дыпламата, даследчыка Японіі. Таксама заслугоўвае ўвагі Іосіф Гурко — генерал-фельдмаршал, вызваліцель Балгарыі — на жаль, пра яго сёння вельмі мала ведаюць. Заіраючы ў больш познія часы, можна прыгадаць асобу Максіма Танка. Яго жыццё — цэлая эпоха, у якой відаць розныя перыяды. Можна зрабіць цэлы серыял, прысвечаны яго лёсу, у якім адлюструюцца многія грамадскія падзеі. Вартыя ўвагі таксама першы прэзідэнт Акадэміі навук Беларусі Усевалад Ігнатюскі, а таксама такія яго наступнікі, як Васіль Купрэвіч, Мікалай Барысевіч... Добра было б на пэўным тэлеканале зняць цыкл перадач, прысвечаных менавіта гістарычным асобам Беларусі. Да ўдзелу ў такіх здымках трэба далучаць прафесійных гісторыкаў. Бо на тэлебачанні часам даводзіцца бачыць такіх экспертаў, пра якіх нічога неведома: напісана, што гэта гісторык, аднак чым ён займаецца і які перыяд даследуе — тайна. Толькі з дапамогай дасведчаных спецыялістаў можна аб'ектыўна і цікава паказаць наша мінулае.

«З кожным годам веданне моладдзю гісторыі сваёй краіны пагаршаецца».

— Як бы вы ацанілі, наколькі ў беларускім грамадстве ведаюць сваю гісторыю?

— Насцярожваюць тыя звесткі, якія мы атрымліваем ад нашых калегаў з ВНУ. Яны гавораць пра тое, што з кожным годам веданне моладдзю гісторыі сваёй краіны пагаршаецца. Я лічу, гэта вялікая праблема, якую трэба вырашаць агульнымі намаганнямі. Нядаўна на нарадзе, прысвечанай навуковым даследаванням, прагучала ідэя правесці ў 2017 годзе з'езд настаўнікаў гісторыі. Магчыма, гэтая прапанова будзе рэалізаваная, я бачу яе відэавочную карысць. Трэба думаць, як зацікавіць моладзь у сваёй гісторыі, якія сродкі для гэтага выкарыстоўваць?.. Думаецца, трэба пачынаць з самага маладога ўзросту — каб ужо ў дзіцячых садках у дзесях выхоўвалася павага да традыцый народа. Каб у школах, сярэдніх, вышэйшых навуковых установах веды пашыраліся і цікавасць захоўвалася.

— Мне здаецца, што гісторык — гэта не проста прафесія, а стан душы. Але калі не гісторыкам, то кім бы вы былі?

— Ведаецца, гісторыя не мае адваротнага адліку: «Што было б, калі б?..» Аднак калі казаць пра хобі ў пэўным сэнсе, мне вельмі падабаецца праца на зямлі. Я маю сваё лешчыца, і ў цёплы сезон мы з сям'ёй кожны выхадны выязджаем туды, я з задавальненнем працую на участку, будую дом — ад гэтых спраў атрымліваю вялікае задавальненне. Таму, калі б я не рэалізаваўся як гісторык, пэўна, прыклаў бы свае намаганні ў гэтай справе. Праца на зямлі для мяне — сапраўдны адпачынак для душы.

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ.
nina@zviazda.by

РРБ-БАНК

Закрытое акцыйнае грамадства
«Акцыйны банк рэканверсіі і развіцця»
220034, г. Мінск, ул. Красназвёздная, 18
www.rrb.by

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 апреля 2016 г.

(в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	на 01.04.2016	на 01.04.2015
1	2	3	4	5
1	АКТИВЫ			
2	Денежные средства	1101	72164	60212
3	Драгоценные металлы и драгоценные камни	1102	-	-
4	Средства в Национальном банке	1103	59345	646511
5	Средства в банках	1104	70774	17077
6	Ценные бумаги	1105	807729	-
7	Кредиты клиентам	1106	623426	636145
8	Производные финансовые активы	1107	-	146314
9	Долгосрочные финансовые вложения	1108	-	-
10	Основные средства и нематериальные активы	1109	254320	209420
11	Имущество, предназначенное для продажи	1110	5469	5469
12	Отложенные налоговые активы	1111	1158	18
13	Прочие активы	1112	31338	18263
14	ИТОГО активы	11	1925723	1739429
15	ОБЯЗАТЕЛЬСТВА			
16	Средства Национального банка	1201	127806	112425
17	Средства банков	1202	126407	99330
18	Средства клиентов	1203	1288635	1164879
19	Ценные бумаги, выпущенные банком	1204	-	14905
20	Производные финансовые обязательства	1205	-	-
21	Отложенное налоговое обязательство	1206	-	-
22	Прочие обязательства	1207	17578	6669
23	ВСЕГО обязательств	120	1560426	1398208
24	СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ			
25	Уставный фонд	1211	195347	195346
26	Эмиссионный доход	1212	-	-
27	Резервный фонд	1213	9809	9755
28	Фонд переоценки статей баланса	1214	62094	52663
29	Накопленная прибыль	1215	98047	83457
30	ВСЕГО собственный капитал	121	365297	341221
31	ИТОГО обязательства и собственный капитал	12	1925723	1739429

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ на 1 апреля 2016 г.

(в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	на 01.04.2016	на 01.04.2015
1	2	3	4	5
1	Процентные доходы	2011	53648	50945
2	Процентные расходы	2012	37614	34347
3	Чистые процентные доходы	201	16034	16598
4	Комиссионные доходы	2021	7272	11498
5	Комиссионные расходы	2022	1411	1219
6	Чистые комиссионные доходы	202	5861	10279
7	Чистый доход по операциям с драгоценными металлами и драгоценными камнями	203	-	-
8	Чистый доход по операциям с ценными бумагами	204	-	-
9	Чистый доход по операциям с иностранной валютой	205	8737	(44959)
10	Чистый доход по операциям с производными финансовыми инструментами	206	(1070)	48546
11	Чистые отчисления в резервы	207	(5480)	12365
12	Прочие доходы	208	3948	7768
13	Операционные расходы	209	24682	26057
14	Прочие расходы	210	698	1182
15	Прибыль (убыток) до налогообложения	211	13610	(1372)
16	Расход (доход) по налогу на прибыль	212	2136	-
17	ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК)	2	11474	(1372)
18	Сведения о прибыли на одну акцию в белорусских рублях			
19	Базовая прибыль на простую акцию	22		
20	Разводненная прибыль на простую акцию	23		

Председатель Правления

В.В.Дранкевич

Главный бухгалтер

Т.И.Карчимт

Дата подписания «15» апреля 2016 г.

Лицензия Национального банка Республики Беларусь на осуществление банковской деятельности № 21 от 07.06.2013. УНП 100361187

Открытое акционерное общество
«Дорожно-строительный трест № 3»
СООБЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ВНЕОЧЕРЕДНОГО
СОБРАНИЯ АКЦИОНЕРОВ,
которое состоится 29 апреля 2016 года в 11.00
по адресу: г. Могилев, ул. Космонавтов, 23.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. О выплате дивидендов за I квартал 2016 года.

Регистрация лиц, имеющих право на участие в собрании, будет проводиться 29.04.2016 г. с 10.00 до 10.45 по адресу: г. Могилев, ул. Космонавтов, 23.

Дата составления списка лиц, имеющих право на участие в собрании, — 15.04.2016 г.

Лицам, имеющим право на участие в собрании, можно ознакомиться с материалами к собранию с 21 апреля 2016 года по адресу: г. Могилев, ул. Космонавтов, 23, каб. 33.

Лицам, имеющим право на участие в собрании, при себе иметь документ, удостоверяющий личность (для представителей акционеров — доверенности, зарегистрированные в соответствии с действующим законодательством).

Справки по телефонам: 28 40 20, 23 64 24 — ОЗАИП, Наблюдательный совет.

УНП 700049607

Открытое акционерное общество «Банк Москва-Минск»
220002, г. Минск, ул. Коммунистическая, д. 49, пом. 1

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС НА 1 ЯНВАРЯ 2016 г.

(в миллионах белорусских рублей)					
№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт примечаний	2015 год	2014 год
1	2	3	4	5	6
АКТИВЫ					
1	Денежные средства	1101	14	861 654	411 624
2	Драгоценные металлы и драгоценные камни	1102		-	-
3	Средства в Национальном банке	1103	15, 45	1 228 708	394 276
4	Средства в банках	1104	16, 45, 49	280 796	396 930
5	Ценные бумаги	1105		-	-
6	Кредиты клиентам	1106	17, 45	5 797 182	4 345 250
7	Производные финансовые активы	1107		-	-
8	Долгосрочные финансовые вложения	1108		172	172
9	Основные средства и нематериальные активы	1109	18	337 366	313 047
10	Имущество, предназначенное для продажи	1110	19	467	142
11	Отложенные налоговые активы	1111		-	-
12	Прочие активы	1112	20	65 528	43 671
13	ИТОГО активы	11		8 571 873	5 905 112
ОБЯЗАТЕЛЬСТВА					
14	Средства Национального банка	1201	21, 45	229 150	27
15	Средства банков	1202	22, 45, 49	1 903 884	1 804 906
16	Средства клиентов	1203	23, 45	5 456 385	3 281 071
17	Ценные бумаги, выпущенные банком	1204	24, 45	18 569	-
18	Производные финансовые обязательства	1205	25, 45	141	1 963
19	Отложенные налоговые обязательства	1206		-	-
20	Прочие обязательства	1207	26	79 664	76 327
21	ВСЕГО обязательства	120		7 687 793	5 164 294
СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ					
22	Уставный фонд	1211	27	75 680	75 680
23	Эмиссионный доход	1212		-	-
24	Резервный фонд	1213	28	36 182	23 048
25	Фонд переоценки статей баланса	1214	29, 43	238 849	229 132
26	Накопленная прибыль	1215	30	533 369	412 958
27	ВСЕГО собственный капитал	121		884 080	740 818
28	ИТОГО обязательства и собственный капитал	12		8 571 873	5 905 112

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ ЗА 2015 г.

(в миллионах белорусских рублей)					
№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт примечаний	2015 год	2014 год
1	2	3	4	5	6
1	Процентные доходы	2011	31, 49	860 424	574 789
2	Процентные расходы	2012	32, 49	504 723	306 949
3	Чистые процентные доходы	201		355 701	267 840
4	Коммиссионные доходы	2021	33, 49	171 239	231 137
5	Коммиссионные расходы	2022	34, 49	54 732	55 577
6	Чистые коммиссионные доходы	202		116 507	175 560
7	Чистый доход по операциям с драгоценными металлами и драгоценными камнями	203		-	-
8	Чистый доход по операциям с ценными бумагами	204	35	481	-
9	Чистый доход по операциям с иностранной валютой	205	36	228 397	84 752
10	Чистый доход по операциям с производными финансовыми инструментами	206	37, 45	(26 005)	(18 864)
11	Чистые отчисления в резервы	207	38	246 149	59 509
12	Прочие доходы	208	39	45 567	18 679
13	Операционные расходы	209	40	267 262	249 688
14	Прочие расходы	210	41	32 064	22 791
15	Прибыль (убыток) до налогообложения	211		175 173	195 979
16	Расход (доход) по налогу на прибыль	212		31 747	41 227
17	ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК)	2	30	143 426	154 752
18	Сведения о прибыли на одну акцию в белорусских рублях				
19	Базовая прибыль на простую акцию	22	42	407 461,07	439 637,23
20	Разводненная прибыль на простую акцию	23		-	-

СВЕДЕНИЯ О СОВОКУПНОМ ДОХОДЕ ЗА 2015 г.

(в миллионах белорусских рублей)					
№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт примечаний	2015 год	2014 год
1	2	3	4	5	6
1	Прибыль (убыток)	301211	30	143 426	154 752
2	Прочие компоненты совокупного дохода	301212		10 501	19 751
2.1	В том числе: переоценка основных средств, объектов незавершенного строительства и оборудования к установке	3012121	43	10 501	19 751
2.2	переоценка нематериальных активов	3012122		-	-
2.3	переоценка ценных бумаг	3012123		-	-
2.4	переоценка инструментов хеджирования	3012124		-	-
2.5	переоценка прочих статей баланса	3012125		-	-
3	ИТОГО совокупный доход	30121		153 927	174 503

ОТЧЕТ ОБ ИЗМЕНЕНИИ СОБСТВЕННОГО КАПИТАЛА ЗА 2015 г.

(в миллионах белорусских рублей)								
№ п/п	Наименование показателей	Символ	Наименование статей собственного капитала					
			уставный фонд	эмиссионный доход	резервный фонд	накопленная прибыль (убыток)	фонды переоценки статей баланса	всего собственный капитал
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Раздел I. За год, предшествующий отчетному								
1	Остаток на 1 января 2014 г.	3011	75 680	-	5 280	448 832	211 247	741 039
1.1	В том числе: результат от изменений учетной политики и (или) исправления существенных ошибок	30111	-	-	-	-	-	-
2	Изменения статей собственного капитала	3012	-	-	17 768	(35 874)	17 885	(221)
2.1	В том числе: совокупный доход	30121	x	x	x	154 752	19 751	174 503
2.2	направление прибыли на пополнение фондов	30122	-	x	16 020	(16 020)	x	-
2.3	операции с учредителями (участниками)	30123	-	-	x	(174 724)	x	(174 724)
2.4	внесение в уставный фонд вкладов учредителей (участников)	301231	-	-	x	x	x	-
2.5	выплата дивидендов акционерам	301232	x	x	x	(174 724)	x	(174 724)
2.6	операции с собственными выкупленными акциями	301233	-	x	x	x	x	-
2.7	перераспределение между статьями собственного капитала	30125	-	-	1 748	118	(1 866)	-
2.8	прочие изменения	30126	-	-	-	-	-	-
3	Остаток на 1 января 2015 г.	3013	75 680	-	23 048	412 958	229 132	740 818
Раздел II. За отчетный год								
4	Остаток на 1 января 2015 г.	3011	75 680	-	23 048	412 958	229 132	740 818
5	Изменения статей собственного капитала	3012	-	-	13 134	120 411	9 717	143 262
5.1	В том числе: совокупный доход	30121	x	x	x	143 426	10 501	153 927
5.2	направление прибыли на пополнение фондов	30122	-	x	13 134	(13 134)	x	-
5.3	операции с учредителями (участниками)	30123	-	-	x	(10 683)	x	(10 683)
5.4	внесение в уставный фонд вкладов учредителей (участников)	301231	-	-	x	x	x	-
5.5	выплата дивидендов акционерам	301232	x	x	x	(10 683)	x	(10 683)
5.6	операции с собственными выкупленными акциями	301233	-	x	x	x	x	-
5.7	перераспределение между статьями собственного капитала	30125	-	-	-	802	(802)	-
5.8	прочие изменения	30126	-	-	-	-	18	18
6	Остаток на 1 января 2016 г.	3013	75 680	-	36 182	533 369	238 849	884 080

BDO Телефон: +375 17 308 74 50
Факс: +375 17 308 74 51
www.bdo.by

000 «БДО» пр. Победителей, 103
8 этаж, офис 807
Минск, Беларусь
220020

АУДИТОРСКОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ по годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности ОАО «Банк Москва-Минск» за 2015 год

Акционером, Наблюдательному совету и Правлению ОАО «Банк Москва-Минск» Национальному банку Республики Беларусь

Заключение по годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности
Мы провели аудит прилагаемой годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности Открытого акционерного общества «Банк Москва-Минск» (далее - «Банк»), состоящей из бухгалтерского баланса на 1 января 2016 года, отчета о прибылях и убытках, отчета об изменении собственного капитала и отчета о движении денежных средств за 2015 год, а также примечаний к годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности.

Обязанности руководства аудируемого лица по подготовке годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности

Ответственность за подготовку и объективное представление годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности в соответствии с требованиями законодательства Республики Беларусь несет руководство Банка. Ответственность руководства Банка заключается в разработке, внедрении и поддержании системы внутреннего контроля, относящейся к подготовке и объективному представлению годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности, не содержащей существенных искажений, вызванных мошенничеством либо ошибкой; а также в выборе и применении соответствующей учетной политики и определении оценочных значений, адекватных текущим обстоятельствам.

Обязанности аудиторской организации

Мы несем ответственность за выраженное нами аудиторское мнение о достоверности годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности, основанное на результатах проведенного аудита.

Мы провели аудит в соответствии с требованиями Закона Республики Беларусь от 12 июля 2013 года «Об аудиторской деятельности» и национальных правил аудиторской деятельности, которые обязывают нас соблюдать нормы профессиональной этики, планировать и проводить аудит таким образом, чтобы обеспечить достаточную уверенность относительно наличия либо отсутствия существенных искажений в представленной годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности.

В ходе аудита нами были выполнены аудиторские процедуры, направленные на получение аудиторских доказательств, подтверждающих значения показателей годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности ОАО «Банк Москва-Минск», а также другую раскрытую в ней информацию. Выбор аудиторских процедур осуществлялся на основании профессионального суждения с учетом оценки риска существенного искажения годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности в результате ошибок или недобросовестных действий. При оценке риска существенного искажения годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности нами рассматривалась система внутреннего контроля ОАО «Банк Москва-Минск», необходимая для составления годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности, не содержащей существенных искажений, с целью планирования аудиторских процедур, соответствующих обстоятельствам аудита, но не с целью выражения мнения относительно эффективности функционирования этой системы. Аудит

также включал оценку применяемой учетной политики, обоснованности учетных оценок и общего содержания годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности ОАО «Банк Москва-Минск».

Мы полагаем, что в ходе аудита нами были получены достаточные и надлежащие аудиторские доказательства, которые могут являться основанием для выражения аудиторского мнения.

Аудиторское мнение

По нашему мнению, годовая бухгалтерская (финансовая) отчетность достоверно отражает во всех существенных отношениях финансовое положение ОАО «Банк Москва-Минск» на 1 января 2016 года, а также финансовые результаты деятельности и изменения его финансового положения (движение денежных средств) за 2015 год в соответствии с требованиями законодательства Республики Беларусь, касающимися подготовки годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности.

Заключение по отдельным проверяемым вопросам

В наши обязанности также входит оценка методики расчетов и достоверности информации, включенной в формы пруденциальной отчетности 2801 «Расчет достаточности нормативного капитала», 2807 «Отчет о размере специальных резервов на покрытие возможных убытков по активам и операциям, не отраженным на балансе», 2809 «Расчет ликвидности», составленные Банком и представляемые на 1 января 2016 года. Ответственность за подготовку данных форм пруденциальной отчетности несет руководство Банка. В наши обязанности входит выражение мнения о достоверности указанных форм пруденциальной отчетности.

По нашему мнению, вышеназванные формы пруденциальной отчетности на 1 января 2016 года составлены ОАО «Банк Москва-Минск» достоверно во всех существенных аспектах в соответствии с Инструкцией о порядке составления и представления банками и небанковскими кредитно-финансовыми организациями пруденциальной отчетности в Национальный банк Республики Беларусь, утвержденной постановлением Правления Национального банка Республики Беларусь от 31 октября 2006 года № 172 (с учетом дополнений и изменений).

Прочие вопросы

Сравнительная информация в прилагаемой годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности подготовлена на основании данных годовой бухгалтерской (финансовой) отчетности Банка за 2014 год, которая была подтверждена другой аудиторской организацией, аудиторское заключение № 05-01/14 датировано 09 марта 2015 года.

Директор
Управляющий партнер
BDO в Беларуси

А.Н. Шкодин
(квалификационный аттестат аудитора № 0000657 от 10 марта 2003 года, рег. № 650)

Заместитель директора по консультационным услугам
Руководитель группы аудиторов

С.В. Маханькова
(свидетельство о соответствии квалификационным требованиям для осуществления аудиторской деятельности в банковской системе № 9 от 13.08.2003, Квалификационный аттестат аудитора № 0000533 от 18.02.2003, рег. № 526)

Дата аудиторского заключения: 29 февраля 2016 года
Место выдачи аудиторского заключения: г. Минск, Республика Беларусь
Дата получения аудиторского заключения аудируемым лицом: 29 февраля 2016 года

ОТЧЕТ О ДВИЖЕНИИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ ЗА 2015 г.

(в миллионах белорусских рублей)					
№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт примечаний	2015 год	2014 год
1	2	3	4	5	6
ПОТОКИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ ОТ ОПЕРАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ					
1	Полученные процентные доходы	70100		842 728	574 168
2	Уплаченные процентные расходы	70101		(507 648)	(302 525)
3	Полученные коммиссионные доходы	70102		171 920	231 600
4	Уплаченные коммиссионные расходы	70103		(56 653)	(55 353)
5	Чистый доход по операциям с драгоценными металлами и драгоценными камнями	70104		-	-
6	Чистый доход по операциям с ценными бумагами	70105		481	-
7	Чистый доход по операциям с иностранной валютой	70106		183 296	25 776
8	Чистый доход по операциям с производными финансовыми инструментами	70107		(27 827)	(16 983)
9	Прочие полученные доходы	70108		33 826	18 394
10	Прочие уплаченные расходы	70109		(284 248)	(259 368)
11	Уплаченный налог на прибыль	70110		(20 434)	(49 686)
12	Денежная прибыль (убыток) до изменения в операционных активах и операционных обязательствах – итого	701		335 441	166 023
13	Чистое снижение (прирост) денежных средств в Национальном банке	70200		(8 237)	2 675
14	Чистое снижение (прирост) денежных средств в банках	70201		279 251	(263 660)
15	Чистое снижение (прирост) денежных средств в ценных бумагах (кроме ценных бумаг, удерживаемых до погашения)	70202		-	-
16	Чистое снижение (прирост) денежных средств в форме кредитов, выданных клиентам	70203		305 470	1 011 538
17	Чистое снижение (прирост) денежных средств от производных финансовых активов	70204		-	-
18	Чистое снижение (прирост) денежных средств в прочих операционных активах	70205		124 510	209 934
19	Потоки денежных средств от изменения операционных активов – итого	702		700 994	960 487
20	Чистый прирост (снижение) денежных средств Национального банка	70300		-	-
21	Чистый прирост (снижение) денежных средств банков	70301		(727 218)	(1 147 203)
22	Чистый прирост (снижение) денежных средств клиентов	70302		982 167	239 684
23	Чистый прирост (снижение) денежных средств от ценных бумаг, выпущенных банком	70303		19 898	(208 900)
24	Чистый прирост (снижение) денежных средств от производных финансовых обязательств	70304		-	-
25	Чистый прирост (снижение) денежных средств в прочих операционных обязательствах	70305		(96 646)	(119 992)
26	Потоки денежных средств от изменения операционных обязательств – итого	703		178 201	(1 236 411)
27	Чистый поток денежных средств, полученных (использованных) от операционной деятельности	70	44	1 214 636	(109 901)
ПОТОКИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ ОТ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ					
28	Приобретение основных средств, нематериальных активов и других долгосрочных активов	71100		(28 908)	(23 195)
29	Продажа основных				

Открытое акционерное общество «Банк Москва-Минск»
220002, г. Минск, ул. Коммунистическая, д. 49, пом. 1

Финансовая отчетность по МСФО за 2015 год

Отчет о финансовом положении

на 31 декабря 2015 года

в миллионах белорусских рублей

	Прим.	31.12.2015	31.12.2014
Активы			
Денежные средства и их эквиваленты	5	2 285 639	871 556
Средства в кредитных организациях	6	61 656	314 694
Производные финансовые активы	7	20	-
Кредиты клиентам	8	5 802 845	4 273 378
Основные средства	9	340 562	330 172
Нематериальные активы	10	8 284	3 802
Активы, предназначенные для продажи	11	1 073	-
Прочие активы	14	15 027	20 750
Итого активы		8 515 106	5 814 352
Обязательства			
Средства кредитных организаций	15	2 130 933	1 794 116
Производные финансовые обязательства	7	1 094	3 332
Средства клиентов	16	5 435 324	3 202 763
Выпущенные долговые ценные бумаги	17	18 569	-
Текущие обязательства по налогу на прибыль		13 362	1 524
Отложенные обязательства по налогу на прибыль	12	2 597	5 307
Резервы	13	1 520	6 447
Прочие обязательства	14	19 831	34 017
Итого обязательства		7 623 230	5 047 506
Капитал	18		
Уставный капитал		342 546	342 546
Нераспределенная прибыль		465 248	337 820
Фонд переоценки		84 082	86 480
Итого капитал		891 876	766 846
Итого капитал и обязательства		8 515 106	5 814 352

Отчет о прибылях и убытках
за год, закончившийся 31 декабря 2015 года

в миллионах белорусских рублей

	Прим.	2015 г.	2014 г.
Процентные доходы			
Кредиты клиентам		820 377	524 006
Средства в кредитных организациях		25 991	3 709
Ценные бумаги		27 556	10 974
		873 924	538 689
Процентные расходы			
Средства клиентов		(302 234)	(172 941)
Средства кредитных организаций		(200 414)	(52 052)
Выпущенные долговые ценные бумаги		(381)	(10 177)
		(503 029)	(235 170)
Чистый процентный доход		370 895	303 519
Создание резерва под обесценение кредитов	8, 6	(250 123)	(15 459)
Чистый процентный доход после резерва под обесценение кредитов		120 772	288 060
Чистые комиссионные доходы	20	87 903	89 514
Чистые доходы/(расходы) по операциям с ценными бумагами		481	-
Чистые доходы/(расходы) по операциям в иностранной валюте:			
- торговые операции		172 980	73 426
- переоценка валютных статей		49 742	70 639
Прочие доходы	21	45 180	17 827
Непроцентные доходы		356 286	251 406
Расходы на персонал	22	(178 550)	(164 035)
Амортизация	9, 10	(16 910)	(19 701)
Прочие операционные расходы	22	(112 676)	(99 040)
Создание резервов по прочим активам и обязательствам	13	(877)	(171)
Непроцентные расходы		(309 013)	(282 947)
Расходы по чистой монетарной позиции		-	(53 555)
Прибыль до расходов по налогу на прибыль		168 045	202 964
Расходы по налогу на прибыль	12	(29 934)	(56 927)
Прибыль за отчетный год		138 111	146 037

Отчет о совокупном доходе
за год, закончившийся 31 декабря 2015 года

в миллионах белорусских рублей

	Прим.	2015 г.	2014 г.
Прибыль за год		138 111	146 037
Прочий совокупный доход			
Переоценка основных средств	9	(3 198)	-
Влияние отложенного налога на прибыль	12	800	413
Прочий совокупный доход за год, за вычетом налогов		(2 398)	413
Итого совокупный доход за год		135 713	146 450

Отчет об изменениях в капитале
за год, закончившийся 31 декабря 2015 года

в миллионах белорусских рублей

	Прим.	Уставный капитал	Нераспределенная прибыль	Фонд переоценки	Итого капитал
На 31 декабря 2013 г.		342 546	394 847	86 067	823 460
Прибыль за год		-	146 037	-	146 037
Прочий совокупный доход за год		-	-	413	413
Итого совокупный доход за год		-	146 037	413	146 450
Дивиденды акционерам Банка	18	-	(203 064)	-	(203 064)
На 31 декабря 2014 г.		342 546	337 820	86 480	766 846
Прибыль за год		-	138 111	-	138 111
Прочий совокупный доход за год		-	-	(2 398)	(2 398)
Итого совокупный доход за год		-	138 111	(2 398)	135 713
Дивиденды акционерам Банка	18	-	(10 683)	-	(10 683)
На 31 декабря 2015 г.		342 546	465 248	84 082	891 876

Отчет о движении денежных средств
за год, закончившийся 31 декабря 2015 года

в миллионах белорусских рублей

	Прим.	2015 г.	2014 г.
Денежные потоки от операционной деятельности			
Проценты полученные		848 382	537 318
Проценты выплаченные		(502 408)	(228 069)
Комиссии полученные		126 867	143 231
Комиссии выплаченные		(44 927)	(51 267)
Реализованные доходы за вычетом расходов по операциям с иностранной валютой		170 722	76 786
Доходы по операциям с ценными бумагами		481	-
Прочие доходы полученные		33 839	17 827
Расходы на персонал выплаченные		(175 689)	(167 197)
Прочие операционные расходы выплаченные		(127 995)	(99 804)
Денежные потоки от операционной деятельности до изменений в операционных активах и обязательствах		329 272	228 825
<i>Чистое (увеличение)/уменьшение операционных активов</i>			
Средства в кредитных организациях		266 724	(260 986)
Кредиты клиентам		319 618	466 372
Прочие активы		10 721	(9 865)
<i>Чистое увеличение/(уменьшение) операционных обязательств</i>			
Средства кредитных организаций		(730 496)	(600 152)
Средства клиентов		981 097	221 859
Прочие обязательства		(21 886)	12 789
Чистые денежные потоки от операционной деятельности до налога на прибыль		1 155 050	58 842
Уплаченный налог на прибыль		(19 206)	(59 221)
Чистое поступление/(расходование) денежных средств от операционной деятельности		1 135 844	(379)
Денежные потоки от инвестиционной деятельности			
Приобретение основных средств и нематериальных активов	9, 10	(28 567)	(23 775)
Поступления от реализации основных средств		92	493
Чистое расходование денежных средств от инвестиционной деятельности		(28 475)	(23 282)
Денежные потоки от финансовой деятельности			
Поступления от выпуска долговых ценных бумаг		19 898	-
Погашение долговых ценных бумаг		-	(217 399)
Дивиденды, выплаченные акционерам Банка		(10 683)	(185 848)
Чистое поступление/(расходование) денежных средств от финансовой деятельности		9 215	(403 247)
Монетарный убыток от денежных средств и их эквивалентов		-	(192 384)
Влияние изменений обменных курсов на денежные средства и их эквиваленты		297 499	57 953
Чистое увеличение/(уменьшение) денежных средств и их эквивалентов		1 414 083	(561 339)
Денежные средства и их эквиваленты на начало отчетного года	5	871 556	1 432 895
Денежные средства и их эквиваленты на конец отчетного года	5	2 285 639	871 556

Сидорик Е.Д.

И.о. Председателя Правления

Дорожкин А.В.

Главный бухгалтер

10 марта 2016 года

Финансовая отчетность по МСФО за 2015 год размещена на следующей странице интернет-сайта банка: <http://www.mmbank.by/about/finance/>

Лицензия на осуществление банковской деятельности № 16, выдана Национальным банком Республики Беларусь 17 марта 2015 года.
УНП 807000002

Телефон: +375 17 308 74 50
Факс: +375 17 308 74 51
www.bdo.by

ООО «БДО»
пр. Победителей, 103
8 этаж, офис 807
Минск, Беларусь
220020

Аудиторское заключение
по годовой финансовой отчетности
ОАО «Банк Москва-Минск» за 2015 год

Акционерам, Наблюдательному совету и Правлению ОАО «Банк Москва-Минск»
Национальному банку Республики Беларусь

Заключение по годовой финансовой отчетности

Мы провели аудит прилагаемой финансовой отчетности ОАО «Банк Москва-Минск» (далее - «Банк»), которая включает в себя отчет о финансовом положении по состоянию на 31 декабря 2015 года и соответствующие отчеты о прибылях и убытках, совокупном доходе, движении денежных средств и изменениях в капитале за год, закончившийся на эту дату, а также краткое изложение основных принципов учетной политики и прочие примечания на страницах с 6 по 53.

Обязанности руководства аудируемого лица по подготовке годовой финансовой отчетности

Ответственность за подготовку и объективное представление финансовой отчетности в соответствии с Международными стандартами финансовой отчетности несет руководство Банка. Ответственность руководства Банка заключается в разработке, внедрении и поддержании системы внутреннего контроля, относящейся к подготовке и объективному представлению финансовой отчетности, не содержащей существенных искажений, вызванных мошенничеством либо ошибкой; а также в выборе и применении соответствующей учетной политики и определении оценочных значений, адекватных текущим обстоятельствам.

Обязанности аудиторской организации

Мы несем ответственность за выраженное нами аудиторское мнение о достоверности финансовой отчетности, основанное на результатах проведенного аудита.

Мы провели аудит в соответствии с Международными стандартами аудита, которые обязывают нас соблюдать нормы профессиональной этики, планировать и проводить аудит таким образом, чтобы обеспечить достаточную уверенность относительно наличия либо отсутствия существенных искажений в представленной финансовой отчетности.

В ходе аудита нами были выполнены аудиторские процедуры, направленные на получение аудиторских доказательств, подтверждающих значения показателей финансовой отчетности ОАО «Банк Москва-Минск», а также другую раскрытую в ней информацию. Выбор аудиторских процедур осуществлялся на основании профессионального суждения с учетом оценки риска существенного искажения финансовой отчетности в результате ошибок или недобросовестных действий. При оценке риска существенного искажения финансовой отчетности нами рассматривалась система внутреннего контроля ОАО «Банк Москва-Минск», необходимая для составления финансовой отчетности, не содержащей существенных искажений, с целью планирования аудиторских процедур, соответствующих обстоятельствам аудита, но не с целью выражения мнения относительно эффективности функционирования этой системы. Аудит также включал оценку применяемой учетной политики, обоснованности учетных оценок и общего содержания финансовой отчетности ОАО «Банк Москва-Минск».

Мы полагаем, что в ходе аудита нами были получены достаточные и надлежащие аудиторские доказательства, которые могут являться основанием для выражения аудиторского мнения.

Аудиторское мнение

По нашему мнению, годовая финансовая отчетность достоверно отражает во всех существенных отношениях финансовое положение ОАО «Банк Москва-Минск» на 31 декабря 2015 года, а также финансовые результаты деятельности и изменения его финансового положения (движение денежных средств) за 2015 год, в соответствии с Международными стандартами финансовой отчетности.

Прочие вопросы

Сравнительная информация в прилагаемой годовой финансовой отчетности подготовлена на основании данных годовой финансовой отчетности Банка за 2014 год, которая была подтверждена другой аудиторской организацией, аудиторское заключение датировано 06 марта 2015 года.

Шкодин Александр Николаевич

Директор,
Управляющий партнер
ООО «БДО» в Беларуси
Минск, Беларусь
10 марта 2016 г.

Аудиторская организация

Наименование: Общество с ограниченной ответственностью «БДО» (сокращенное наименование - ООО «БДО»)
Место нахождения: Республика Беларусь, 220020, г. Минск, пр. Победителей, 103, офис 807
Сведения о государственной регистрации: Свидетельство о государственной регистрации выдано на основании решения Минского городского исполнительного комитета от 15.11.2013 за № 0087747
УНП: 190241132

Аудируемое лицо

Наименование: Открытое акционерное общество «Банк Москва-Минск» (сокращенное наименование банка - ОАО «Банк Москва-Минск»)
Место нахождения: Республика Беларусь, 220002, г. Минск, ул. Коммунистическая, 49, пом.1
Сведения о государственной регистрации: открытое акционерное общество «Банк Москва-Минск» зарегистрировано Национальным банком Республики Беларусь 24 октября 2007 года, регистрационный номер 807000002
УНП: 807000002

Открытое акционерное общество «Банк Москва-Минск»
220002, г. Минск, ул. Коммунистическая, д. 49, пом. 1

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС НА 1 АПРЕЛЯ 2016 г.

(в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт примечаний	01.04.2016	01.04.2015
1	2	3	4	5	6
1	АКТИВЫ				
2	Денежные средства	1101		778 700	540 483
3	Драгоценные металлы и драгоценные камни	1102		-	-
4	Средства в Национальном банке	1103		1 022 445	227 935
5	Средства в банках	1104		307 764	656 297
6	Ценные бумаги	1105		416 024	-
7	Кредиты клиентам	1106		6 393 432	5 285 208
8	Производные финансовые активы	1107		-	374
9	Долгосрочные финансовые вложения	1108		172	172
10	Основные средства и нематериальные активы	1109		343 936	312 841
11	Имущество, предназначенное для продажи	1110		467	142
12	Отложенные налоговые активы	1111		-	-
13	Прочие активы	1112		63 407	44 758
14	ИТОГО активы	11		9 326 347	7 068 210
15	ОБЯЗАТЕЛЬСТВА				
16	Средства Национального банка	1201		140 033	229 155
17	Средства банков	1202		1 856 382	2 066 496
18	Средства клиентов	1203		6 289 718	3 937 294
19	Ценные бумаги, выпущенные банком	1204		72 372	-
20	Производные финансовые обязательства	1205		352	2 452
21	Отложенные налоговые обязательства	1206		-	-
22	Прочие обязательства	1207		84 809	57 606
23	ВСЕГО обязательства	120		8 443 666	6 293 003
24	СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ				
25	Уставный фонд	1211		75 680	75 680
26	Эмиссионный доход	1212		-	-
27	Резервный фонд	1213		85 200	36 182
28	Фонд переоценки статей баланса	1214		238 774	229 126
29	Накопленная прибыль	1215		483 027	434 219
30	ВСЕГО собственный капитал	121		882 681	775 207
31	ИТОГО обязательства и собственный капитал	12		9 326 347	7 068 210

■ Нефармат

НЕ ДАЗВОЛІЦЬ ЗАЛЕЗЦІ Ў ДУШУ

Учора ледзь не бягом бягу на працу, бо хвіліны застаюцца да прызначанай сустрэчы, як нехта гучна аклікае. Азіраюся і бачу жанчыну, не скажаць, каб зусім не знаёмую. Нашы дзеці некалі хадзілі ў садок у адну групу. Як завуць яе, ужо не памятаю. Прыяцелькамі не былі, перамаўляліся дзяжурнымі фразамі. Ветліва вітаюся ў адказ, а яна літаральна загароджвае дарогу: «Як муж? Як дзеці? Як вы наогул жывяце?» Не прыпыняючыся, абыходжу даволі карпулентную даму са словамі «Дзякуй, усё добра» і кіруюся ў бок працы. У яе неразуменне, абурэнне, пратэст адлюстроўваюцца на твары: як гэта я не спынілася і не выклала поўную справаздачу пра сваё жыццё! Відаць, для многіх знаёмая сітуацыя.

канчаткова лопнула пасля тэлефоннага званка дачкі былой гаспадыні, якая хату прадала. Былая спадчынніца заявіла, што хоча паглядзець, як абсталёўваюць дом. І паколькі яна дама гарадская з манерамі і выхаваннем, то аб сваім наведванні інфармуе загадзя. Тады гаспадыня цяперашняя сказала, што прамежкавых прэзентацый не праводзіць, а зробіць такую пасля завяршэння ўсіх відаў работ. Магчыма. Маўляў, чакайце запрашэння.

А паколькі ў вясковым доме работа ніколі не заканчваецца, то чакаць асабліва цікаўным, відавочна, давядзецца доўга. Абмяркоўваем гэта пытанне, седзячы ў яе двары на пнях, якія ўтварыліся пасля спілоўвання старых дрэў (дарэчы, колькі пілавалі, столькі сусед справа дакучаў хлопцам парадамі). І прыходзім да высновы, што людзям часам варта прама альбо ўскосна ўказваць на тое, што іх цікаўнасць альбо назойлівасць не зусім да месца. Адночы гэта ў мяне атрымалася экспромтам.

Пасля нараджэння двойні з бальніцы я выпісалася не адразу і не з самым добрым самаадчуваннем, дававіць сюды неспакойны нораў дзяцель, цалкам бяссонныя ночы (Маргарэт Тэтчэр добра апісала падобны стан псіхічнага напружання ў сваіх мемуарах), ну вы разумееце. І тут тэлефануе даўным-даўно былая калега і агарошвае паведамленнем, што яна хоча заўтра наведаць і павіншаваць з нараджэннем. Я не разгубілася: «Вядома, прыходзьце, будзем рады вас бачыць... праз год». Потым была доўгая паўза, нейкія дзяжурныя фразы. А той пасаж мне аж самой спадабаўся, я потым яшчэ разы два яго скарыстоўвала і сяброўкам раіла.

Чалавек тактоўны, выхаваны, а гадоўнае, самадастатковы, ніколі не да-

зволіць сабе лезці ў душу другому. Асабліва калі пачуе ветліва-дыстанцыйнае «Дзякуй, усё добра». Ну а іншым, якія лезуць напралом (кштальту, а ты з кім цяпер жывеш, а чым займаюцца твае дзеці, а колькі ты зарабляеш), трэба гаварыць прама: «А ты тут прычым?», можна дадаць, што гэта ветлівая форма пытання «Якая вам справа?» Геранія аднаго серыяла шквал цікаўнасці некаторых кумачак спыніла так: «У вас да мяне шмат пытанняў, а ў мяне да вас толькі адно: што вы мяркуеце рабіць са сваёй лішняй вагой?» Думае, варта ўзяць на ўзбраенне, можа спрацаваць.

Неяк у сацыяльных сетках прачытала разважанні жанчыны-доктара пра традыцыйную справаздачу. Яна пісала, што перастала ездзіць на сустрэчы з аднакурснікамі і аднакурсніцамі, бо яны апошнім часам ператвараюцца ў шэраг справаздач аб дасягненнях. Пачынаецца пералік кватэр, дамоў, машын, кар'ерных прыступак, хваляцца таксама жонкамі і мужамі (часам маладымі, эннымі па ліку), такое ўражанне, што ні пра што іншае людзі пагаварыць не ўмеюць. Ну не расказваць жа ёй у такой кампаніі, што летась яе ўразіла здольнасць пажылой пары пацыентаў падтрымліваць адно аднаго, альбо нядаўна парадаваў уласны сын-студэнт, які тайком ад яе ўладкаваўся на падпрацоўку і апаціў халадзільнік, набыты ў крэдыт. А прымушаць даваць справаздачу, на яе думку, мае права толькі працадаўца, больш ніхто.

І сапраўды, калі на вуліцы цябе спыняюць з разважна-патрабавальным «Раскавай!», варта ўлічваць, што ты нікому нічога не павінен і не абавязаны. Тым больш выступаць са справаздачай.

Святлана ЯСКЕВІЧ.
yackevich@zviazda.by

СЁННЯ

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	5.54	20.23	14.29
Віцебск	5.41	20.16	15.35
Магілёў	5.45	20.13	14.28
Гомель	5.45	20.06	14.21
Гродна	6.10	20.37	14.27
Брэст	6.15	20.34	14.19

Месяц

Першая квадра 14.04—21.04.
Месяц у сузор'і Шаліў.

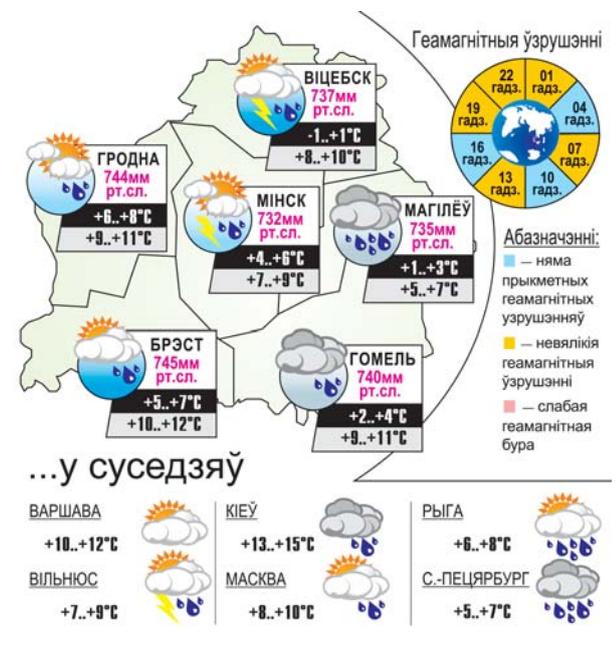
Імяніны

Пр. Радзівона.
К. Конрада, Фелікса,
Яраслава.

Фота Надзеі НІКАЛАЕВАЙ.

ЗАЎТРА

ПЯЛЁНКІ дзіцяці, тое, у чым ён будзе расці і развівацца на працягу першага года свайго жыцця, у

народнай культуры параўноўвалі з тканінамі (палотнамі), якія выкарыстоўвалі ў час вяселля ці пахавальнага абраду. Таму існавала асабліва цікавасць да працэсу іх вырабу і правілаў карыстання.

♦ Паўсюдна існавала правіла, якое забараняла цяжарнай жанчыне рыхтаваць пялёнкі загадзя. Пра пялёнкі для нованароджанага павінны былі паклапаціцца сваякроўка ці маці парадзіці.

♦ У момант нараджэння дзіцяці нашы продкі практычна не выкарыстоўвалі пялёнак. Бабка-павітуха спавівала толькі што народжанае дзіця ў бацькоўскую кашулю або матуліну спадніцу, каб сын любіў і паважаў бацькоў. У некаторых выпадках не бралі адзення таго з бацькоў, у каго быў складаны, рэзкі характар. Часам хлопчыка загорталі ў адзенне маці, а дзяўчынку — у адзенне бацькі, каб такім чынам забяспечыць мір і спакой у сям'і. Лічылася, калі ўкруціць нованароджанае дзіця ў кашулю дзеда, яно будзе доўга жыць.

♦ Пялёнкі шылі са старога адзення ці пасцельнай бялізны. Калі для іх бралі старое адзенне, то абавязкова таго члена сям'і, чый характар і стан здароўя не выклікалі трывогі. У замовах на здароўе кажуць, што «Сама Багародзіца пялёнкай Гасподняй» агортвае (ахоўвае) нованароджанага.

♦ Асабліва адносіны былі да рытуалу першага спавівання. Лічылася, калі дзіця ў гэты час будзе крычаць, то вырасце сярэдзім.

♦ На працягу першых 9 дзён дзіця спавівала бабка-павітуха.

♦ Нашы прабабулі лічылі, што тугое спавіванне надасць стройнасць фігуры і будзе спрыяць росту.

♦ Пялёнкі забаранялася выкарыстоўваць для іншых мэт: у іх можна было толькі спавіваць дзіцяці.

Даты

Падзеі

Людзі

21 КРАСАВІКА

1735 год — нарадзіўся Іван Пятровіч Кулібін, рускі механік, канструктар, вынаходнік. Вынайшаў шмат розных механізмаў. Удасканаліў шліфоўку шкла для аптычных прыбораў. Распрацаваў праект і пабудоваў мадэль аднаарачнага моста цераз раку Нява пралётам 298 м. Стварыў «люстрыны ліхтар» (прататып праэктара), семафорны тэлеграф. Імем І. Кулібіна названа вуліца ў Мінску.

1750 год — нарадзіўся (вёска Пяцеўшчына, цяпер Мінскі раён) Ігнат Быкоўскі, беларускі філосаф, пісьменнік, перакладчык. Маральна-этычныя і эстэтычныя погляды І. Быкоўскага выкладзены ў трактатах «Праблема, якая падлягае даследаванню», «Сялянскія разважанні». Аўтар зборнікаў «Вясковыя вечары», «Вершы», паэмы «Вясковыя ночы», аповесці «Клаўдзіна», мемуараў «Жыццё Ігната Быкоўскага» і іншых. Пераклаў на польскую мову творы Вальтэра, Гельвецыя, А.Сумарокава. Памёр у 1819 годзе.

1816 год — 200 гадоў таму нарадзілася Шарлота Брантэ, уключаючы Шарлоту, вучыліся ў Кован-Брыджскай школе для дачок духавенства. Менавіта гэтая навучальная ўстанова пасля стала прататыпам пансіёна «Ловуд» з яе слаўтага рамана «Джэйн Эйр». У гэты час яна прадпрымала першыя сур'ёзныя спробы прабіцца ў «вялікую літаратуру», праўда, рабіла гэта пад мужчынскім псеўданімам Карэра Бэл, каб пазбегнуць неаб'ектыўнасці з боку пісьменнікаў і крытыкаў моцнага полу. Устанавіць дату першай публікацыі Шарлоты Брантэ цяпер немагчыма: гэта быў пераклад з французскай паэзіі, які яна адправіла ў часопіс ананімна. Вядомасць да пісьменніцы прыйшла ў 1847 годзе, калі выйшаў з друку раман «Джэйн Эйр». Адрозніе ж пасля публікацыі кнігі заслужыла любоў чытачоў і добрыя водгукі крытыкаў, уключаючы Уільяма Тэкэрэя, якому Брантэ прысвяціла другое выданне твора.

Было сказана

Максім БАГДАНОВІЧ, паэт:
«Мы сквапна цягнемся к старым паэтам,
Каб хоць душой у прошлым патануць».

УСМІХНЕМСЯ

Настальгія — гэта калі пя-
тая ў дваровыя арлі, на якіх
вывела пакатаць сына...

- Прадаецца:
- 1) Шампанскае 50 бутэлек;
 - 2) вінаў розных звыш 100 бутэлек;
 - 3) цукерак шакаладных звыш 200 каробак;
 - 4) кавы звыш 100 бляшак;
 - 5) чаю звыш 150 упако-
вак;

і многае іншае па запыце.
Звяртацца ў пашпартны стол.

**Пасля разводу Валянці-
ну яшчэ тры гады мучылі па
вечарах фантомныя галаў-
ныя болі.**

— Сямён, а давай запросім
суседзяў на свята.
— Навошта?
— Будзе весела.
— Ганна, я не разумею, ча-
му цябе весяліць, калі чужыя
людзі прыходзяць і ядуць на-
шу ежу?!

Малюнак Аляксандра КАРШКЕВІЧА.